

Strata

2022

Statistinė žmogiškųjų
išteklių būklės ataskaita

Lietuvos žmogiškojo kapitalo būklė

Vyriausybės strateginės analizės centro (STRATA) kasmetinėje, penktoje, Žmogiškojo kapitalo būklėje apžvelgiami pagrindiniai šalies žmogiškojo kapitalo elementai – įgimti ar įgyti gebėjimai, žinios, įgūdžiai, gyventojų sveikata bei žmogiškojo kapitalo formavimui ir realizavimui svarbūs kontekstiniai rodikliai. Leidinyje analizuojami naujausi prieinami duomenys, leidžiantys identifikuoti žmogiškojo kapitalo vystymosi tendencijas. Pateikiamos įžvalgos apie žmogiškųjų išteklių srityse pasiektą pažangą ar atotrūkį laiko perspektyvoje, rezultatai apžvelgiami tarptautiniame kontekste.

Tyrimui vadovavo

Giedrė Beleckienė

Tyrimą atliko

Jogilė Miežienė, Indrė Pusevaitė, Rolandas Jakštys, Mariuš Palevič, Ramunė Juozapaitienė, Rimantas Skirmantas, Asta Juškienė, Kristina Masevičiūtė, Gintarė Januševskaitė

Informacija tyrimo citavimui:

STRATA (2022). Žmogiškojo kapitalo būklė 2022. Vyriausybės strateginės analizės centras.

Parengta vykdant projektą „Įrodymais grįsto valdymo kompetencijų centro įkūrimas“ (Nr.10.1.1-ESFA-V-912-01-0025)

Pasiūlymus, pastabas, komentarus prašome siųsti info@strata.gov.lt

Turinys

Santrumpos	4
Įvadas	5
Santrauka	6
Rodiklių suvestinė	9
1. Demografinis, ekonominis ir socialinis kontekstas	12
1.1. Demografinis kontekstas	12
1.2. Ekonominis kontekstas	14
1.3. Socialinis kontekstas	21
2. Gebėjimų ir įgūdžių ugdymas	27
3. Užimtumas ir gebėjimų naudojimas darbo rinkoje	32
3.1. Darbo skelbimų analizė – naujausi darbo rinkos pokyčiai	42
3.2. Prognozės	48
4. Gyventojų sveikata	51
Literatūros sąrašas	57
Priedai	59
1 priedas	59
2 priedas	61
3 priedas	62

Santrumpos

AM – aukštoji mokykla

EK – Europos komisija

ES – Europos Sąjunga

ES vidurkis – ES 27 šalių vidurkis (be Jungtinės Karalystės)

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

EIB – Europos investicijų bankas

EK – Europos Komisija

HI – Higienos institutas

ISCED – Tarptautinis standartizuotas švietimo klasifikatorius

ISCO – Tarptautinis standartizuotas profesijų klasifikatorius

JT – Jungtinės Tautos

LR – Lietuvos Respublika

LPK – pagal TDO patvirtintą ISCO-88 ir ES ISCO-88 (COM) standartus parengtas Lietuvos profesijų klasifikatorius. Galiojanti klasifikatoriaus versija parengta pagal ISCO-08.

MVG – mokymasis visą gyvenimą

NA – nelaimingi atsitikimai

NŽIS – nacionalinė žmogiškųjų išteklių stebėseną

OSP – Oficialiosios statistikos portalas

PIAAC - Suaugusiųjų įgūdžių tyrimas (angl. Programme for the International Assessment of Adult Competencies)

PISA – tarptautinis mokinių žinių ir gebėjimų tyrimas (angl. Programme for International Student Assessment)

PPGM – potencialūs prarasti gyvenimo metai

SADM – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

SODRA – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba

STRATA – Vyriausybės strateginės analizės centras

ŠVIS – Švietimo valdymo informacinė sistema

UŽT – Užimtumo tarnyba

VDI – Valstybinė darbo inspekcija prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

VBE – valstybinis brandos egzaminas

ŽIPS – Žmogiškųjų išteklių prognozavimo sistema

Įvadas

Žmogiškojo kapitalo būklės apžvalga yra periodinis leidinys, kuriame analizuojamas gyventojų žmogiškasis kapitalas Lietuvoje. Ši kapitalo rūšis apima įgimtus ir įgytus gebėjimus, turimas žinias, praktinius įgūdžius bei sveikatą, o tai yra kertinis veiksnys, sukuriantis palankias sąlygas šalies socialiniam ir ekonominiam vystymuisi.

Apžvalga yra siekiama užtikrinti nuolatinę šalies žmogiškųjų išteklių stebėseną. 2022 m. leidinyje pateikiama informacija apie žmogiškajam kapitalui aktualų demografinį, ekonominį ir socialinį kontekstą bei analizuojama gyventojų gebėjimų ir žinių, užimtumo bei sveikatos situacija remiantis prieinamais rodikliais ir duomenimis. Apžvalgoje įvertinami pagrindiniai temas atspindinčių rodiklių reikšmių pokyčiai penkerių metų arba ilgesnėje laiko eilutėje, taip pat rezultatai palyginami ES bei atskirų ES šalių kontekste.

Apžvalgos pradžioje pateikiama rodiklių suvestinė, kurioje apibendrinami pagrindiniai žmogiškojo kapitalo būklę ir kontekstą apibūdinantys rodikliai bei jų reikšmių pokytis laike. Apžvalga suskirstyta į keturis tematinis skyrius. Pirmame skyriuje pagrindinių rodiklių pagalba apibūdinama žmogiškąjį kapitalą veikiančių kontekstinių ekonomikos, socialinės aplinkos ir demografinių veiksnių būklė. Antrame skyriuje pateikiamos įžvalgos apie gyventojų žinių ir gebėjimų ugdymo tiek formaliajame švietime, tiek mokymosi visą gyvenimą apimtis ir įgytų žinių kokybės pokyčius. Trečiame skyriuje pateikiama informacija apie bendrą užimtumo situaciją šalyje, vertinama COVID-19 pandemijos įtaka. Užimtumo situacija nagrinėjama skirtingose amžiaus grupėse, o taip pat didesnis dėmesys skiriamas asmenų su negalia darbo rinkoje situacijai pristatyti. Šiame skyriuje, taip pat, pateikiami atliktos darbo skelbimų analizės rezultatai drauge su parengtomis žmogiškųjų išteklių pasiūlos ir paklausos prognozėmis iki 2025 m. Ketvirtame skyriuje pasitelkiant pagrindinius sveikatos būklę iliustruojančius rodiklius apibūdinama gyventojų sveikatos būklės situacija.

Žmogiškojo kapitalo būklės apžvalga yra rengiama vadovaujantis 2016 m. LR Vyriausybės nutarimo „Dėl nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų aprašo patvirtinimo“ nuostatomis¹ ir yra skirta Vyriausybės komisijai nacionalinei žmogiškųjų išteklių stebėsenai koordinuoti ir kitiems sprendimų priėmėjams, vykdančioms viešąją politiką užimtumo, švietimo, migracijos, sveikatos apsaugos srityse. Tikimasi, kad ši apžvalga informuos planuojamus ar vykdomus atitinkamos srities politinius sprendimus.

Ataskaita „Nutarimo dėl NŽIS poveikio įvertinimas, apimant rodiklių atnaujinimo poreikį“, ir ši ataskaita yra STRATA veiklos „Statistinė žmogiškųjų išteklių būklės ataskaita ir nutarimo dėl NŽIS poveikio įvertinimas, apimant rodiklių atnaujinimo poreikį“ dalys. Pirmoji skirta nutarimo dėl NŽIS poveikio vertinimui, o antroji – žmogiškųjų išteklių vystymosi tendencijoms įvertinti, remiantis NŽIS rodikliais.

---

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Nacionalinės žmogiškųjų išteklių stebėsenos pagrindų aprašo patvirtinimo“, Nr. 162, registracijos data 2016 m. vasario 18 d., galiojanti suvestinė redakcija Nr. 63, paskelbta 2020 m. sausio 31 d.

Santrauka

Analitinė apžvalga „Žmogiškasis kapitalas Lietuvoje“ yra skirta šio kapitalo esminių elementų stebėsenai ir analizei. 2022 m. leidinyje pateikiama informacija apie žmogiškajam kapitalui aktualų demografinį, ekonominį ir socialinį kontekstą bei analizuojama gyventojų gebėjimų ir žinių, užimtumo bei sveikatos situacija remiantis prieinamais rodikliais ir duomenimis.

Demografinis kontekstas

2021 metais Lietuvos gyventojų skaičius sumažėjo 15,8 tūkst. Gyventojų skaičiaus mažėjimą lėmė neigiamos natūralios gyventojų kaitos tendencijos. 2021 m. mirusių gyventojų skaičius gimusiųjų skaičių viršijo 23,3 tūkst. (2020 m. – 18,4 tūkst.). Migracijos balansas 2021 m. prastėjo, tačiau išliko teigiamas: į Lietuvą atvyko 7,5 tūkst. daugiau asmenų, nei išvyko (2020 m. – 20 tūkst.). Taip pat toliau stebėtas visuomenės senėjimas: augo 65 m. ir vyresnių gyventojų dalis, mažėjo 14 m. ir jaunesnių gyventojų.

Ekonominis kontekstas

COVID-19 pandemijos sukeltas Lietuvos ekonomikos nuosmukis minimalus. Lietuva, kaip ir daugelis ES valstybių, COVID-19 pandemijos metu patyrė ekonomikos nuosmukį. Visgi 2020 m. Lietuvos realaus BVP nuosmukis, siekęs 0,13 proc., buvo mažiausias ES. 2021 m. toliau besitęsianti pandemija ir pusę metų Lietuvoje trukęs karantinas ekonomikos augimo nesustabdė – 2021 m. realus metinis BVP išaugo daugiausiai per paskutinį penkerių metų laikotarpį (beveik 4,8 procento).

Vidutinis darbo užmokestis augo sparčiai, tačiau kylanti infliacija mažino realią naudą. Lietuvos ekonomikos augimo tendencijos atsispindėjo ir atlyginimų statistikoje. Vidutinis darbo užmokestis sparčiai didėjo: kai kuriose savivaldybėse net apie +13 proc., o 2016–2020 m. laikotarpiu fiksuotas beveik 85 proc. metinio bruto darbo užmokesčio augimas. Vis dėlto kylanti infliacija mažina realią ekonomikos augimo naudą. 2022 m. sausio mėn. metinė infliacija siekė daugiau kaip 12 proc. (ES 2021 m. gruodžio mėn. 5,3 proc.). Didžiąją dalį infliacijos lėmė brangstanti energija, kilo ir maisto prekių (+9 proc.), paslaugų (+7,3 proc.) kainos. Nepaisant rekordinės infliacijos 2022 m. sausio mėn., ilguoju laikotarpiu Lietuvoje perkamoji galia išaugo ir nuo 2017 m. ji buvo didžiausia regione.

Sparčiai augo Lietuvos darbo našumas, o jo tvarumui užtikrinti būtina spartesnė aukštųjų ir vidutiniškai aukštųjų technologijų gamybos sektoriaus plėtra. Per paskutinius penkerius metus Lietuvos darbo našumas per vieną dirbtą valandą augo 23,3 proc. ir tai trečias geriausias rezultatas ES. Tvariam Lietuvos darbo našumo augimui užtikrinti būtina spartesnė aukštųjų ir vidutiniškai aukštųjų technologijų gamybos sektoriaus plėtra. 2020 m. Lietuvos aukštųjų ir vidutiniškai aukštųjų technologijų gamybos sektoriuose dirbo 35,6 tūkst. asmenų (aukštųjų – 4,5 tūkst. ir vidutiniškai aukštųjų – 31,1 tūkst.), t. y. 5,6 proc. visų užimtųjų. Kol kas didelę pridėtinę vertę kuriančio Lietuvos aukštųjų ir vidutiniškai aukštųjų technologijų gamybos sektoriaus apimtis Lietuvoje nedidelė, tačiau jo sukurta pridėtinė vertė 2016–2020 m. išaugo beveik 109 proc. ir laikotarpio pabaigoje siekė 1,7 mlrd. Eur (apie 4 proc. BVP).

Socialinis kontekstas

Lietuva vis dar patenka tarp ES šalių, pasižyminčių aukščiausiais pajamų nelygybės rodikliais. Per paskutinį dešimtmetį nuo 2010 m. Lietuvoje pajamų nelygybės problema nesumažėjo arba mažėjimas buvo netvarus ir menkas: 2010 m. penktadalio didžiausias pajamas gaunančių žmonių pajamos daugiau nei 7 kartus viršijo penktadalio mažiausiai uždirbančiųjų pajamas, 2020 m. – 6 kartus. Tai didelis atotrūkis, palyginus ne tik su efektyviausiai pajamų nelygybės problemą išsprendusiomis valstybėmis, bet ir su ES vidurkiu (apie 5 kartus).

Skurdo riziką patiria kas ketvirtas Lietuvoje gyventojas ir skursta net dalis dirbančiųjų. Skurdas ir pajamų nelygybė – vienos didžiausių ES ir Lietuvos socialinės politikos problemų ir svarbiausių darbotvarkės klausimų. 2020 m. vienas iš keturių Lietuvos gyventojų (24,8 proc.) gyveno skurdo rizikoje, susidūrė su dideliu materialiniu nepriteklumi arba gyveno labai mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose, o vienas iš dvidešimties (5,1 proc.) neturėjo pajamų, reikalingų minimaliems maisto ir ne maisto (prekių bei paslaugų) poreikiams patenkinti. Nors darbas ženkliai mažina materialinio nepritekliaus riziką, Lietuvoje 8 proc. dirbančių suaugusiųjų skursta.

ES ir Lietuvos strateginiu lygiu siekiama lygių galimybių visiems, tačiau kol kas lytis, negalia ar vyresnis amžius lemia socialinės, ekonominės atskirties riziką; skaitmeninė atskirtis didesnė vyresnio amžiaus žmonių tarpe.

2020 m. Nacionaliniame pažangos plane įtvirtintas horizontalusis lygių galimybių visiems principas siekiant užtikrinti, kad visiems asmenims būtų užtikrintos vienodos teisės ir galimybės. Visgi pagal lyčių lygybės indeksą Lietuva ES užima 20 vietą, didėja skirtumai tarp įvairių technologijomis besinaudojančių ir nesinaudojančių visuomenės grupių. Dažniausiai skaitmeninę atskirtį lemia vyresnis amžius, tačiau ji priklauso ir nuo gyvenamosios vietovės, užimtumo ir skurdo rizikos. 2021 m. Lietuvoje per paskutinius tris mėnesius internetu naudojosi 87 proc. gyventojų. Nors skaitmeninė atskirtis tarp amžiaus grupių egzistuoja, vis daugiau vyresnių žmonių Lietuvoje naudojami internetu: per metus besinaudojančiųjų internetu dalis 65 – 74 m. amžiaus grupėje išaugo penktadaliu.

Gebėjimų ir įgūdžių ugdymas

Daugelyje formalus švietimo sistemos grandžių toliau stebėtas parengiamų specialistų, abiturientų ir absolventų skaičiaus mažėjimas. Parengiamų aukštesnės kvalifikacijos specialistų, visų pirma aukštųjų mokyklų absolventų, skaičiaus mažėjimą galima sieti su demografiniais procesais: ankstesniu laikotarpiu stebėtu gimstamumo mažėjimu, emigracija.

Mokymosi visą gyvenimą ir įgūdžių kokybės bei atitikties darbo rinkos poreikiams srityse pastebimi teigiamų pokyčių signalai. Mokymosi visą gyvenimą lygis 2021 m. pasiekė 8,5 proc., taigi priartėjo prie 2020 ES vidurkio – 9,2 proc. Naujaisi duomenys signalizuoja ir lėtus, tačiau pozityvius pokyčius gebėjimų ir įgūdžių kokybės bei atitikties darbo rinkos poreikiams srityse: gerėjo vidurinio ugdymo pasiekimai, mažėjo absolventų, dirbančių įgytos kvalifikacijos lygio neatitinkantį darbą, dalis. Taip pat pažymėtina, kad pagal pagrindinius formalus gyventojų išsilavinimo rodiklius, kaip vidurinį ar aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų dalis, Lietuva išlieka tarp pirmaujančių ES valstybių.

Vis dėlto švietimo sistema susiduria su reikšmingais iššūkiais. Augo vidurinio ugdymo pasiekimų atotrūkius tarp pažeidžiamoms socialinėms grupėms priklausančių (kilusių iš žemų pajamų šeimų, našlaičių, neįgaliųjų, besimokančių mažumų kalbomis) ir likusių moksleivių. Tikėtina, kad prie pasiekimų skirtumų augimo prisidėjo nuotolinis mokymas, sustiprinęs ir išryškinęs anksčiau egzistavusius galimybių skirtumus. Remiantis ankstesnės ankstesnių tarptautinių mokinių ir suaugusiųjų gebėjimų tyrimų (PISA, PIAAC) rezultatais, Lietuvos moksleivių skaitymo, matematikos, gamtos mokslų pasiekimai atsilieka nuo EBPO šalių vidurkio. Lietuvos suaugusiųjų matematiniai ir skaitymo įgūdžiai nuo EBPO vidurkio skiriasi nereikšmingai, tačiau atsiliekame pagal gebėjimus spręsti problemas pasitelkiant technologijas.

Užimtumas ir gebėjimų naudojimas darbo rinkoje

Užimtumo lygis Lietuvoje kyla ir jau pasiekė prieš COVID-19 pandemiją buvusias reikšmes. Lietuvos gyventojų. 15 – 64 m. amžiaus grupėje užimtumo lygis siekė 72,5 proc. Visgi skirtingose amžiaus grupėse jis svyravo nuo 6,3 proc. iki 87 proc. Užimtumo lygio kaitos tendencijos kardinaliai skiriasi skirtinguose ekonominės veiklos sektoriuose. Pavyzdžiui, 2016–2021 metų laikotarpiu žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuje dirbančiųjų sumažėjo daugiau nei trečdaliu, o informacijos ir ryšių srityje užimtųjų skaičius išaugo daugiau nei 70 procentų.

Asmenų su negalia užimtumo lygis yra 2,5 karto mažesnis lyginant su bendru darbingo amžiaus gyventojų užimtumo lygiu šalyje. 2021 m. darbingo amžiaus asmenų, turinčių negalią, dirbo vos 29,1 proc., kai 15-64 m. amžiaus gyventojų užimtumo lygis siekė 72,5 proc. Dirbančių darbingo amžiaus asmenų su negalia skaičius 2021 m. buvo 6 proc. mažesnis nei 2019 m. Nors nedirbantys asmenys su negalia neprivalo registruotis Užimtumo tarnyboje, 2022 m. sausio 1 d. jie sudarė 7,7 proc. visų bedarbių (trečdaliu mažiau nei 2021 m. sausio 1 d.). Praėjusiais metais tarp Užimtumo tarnyboje registruotų asmenų su negalia padaugėjo ilgalaikių bedarbių. Be to, asmenų, turinčių sveikatos sutrikimų skurdo rizikos lygis yra perpus didesnis nei tų, kurie sveikatos sutrikimų neturi. Asmenų su negalia neįtraukimas į darbo rinką prisideda prie skurdo rizikos didinimo.

COVID-19 pandemijos laikotarpiu išaugęs nedarbo lygis mažėja, bet dar nesugrįžo į 2019 m. lygį, o ilgalaikio nedarbo lygis – aukščiausias regione.

2021 m. pabaigoje nedarbo lygis siekė 7 proc., o skirtingose darbuotojų amžiaus grupėse varijuoja nuo 5,7 proc. 35 – 44 m. amžiaus gyventojų grupėje iki 17,3 proc. pačių jauniausių Lietuvos darbuotojų (15 – 19 m.) amžiaus grupėje. Lyginant su regiono valstybėmis ir ES, nedarbo lygis Lietuvoje yra vienas aukštesnių. 2021 m. daugiau nei trečdalis bedarbių buvo ilgalaikiai bedarbiai. Ilgalaikis nedarbas yra viena iš skurdo priežasčių. Ilgalaikio nedarbo lygis Lietuvoje 2021 m. siekė 2,7 proc., ir tai aukščiausias rezultatas regione. Palyginus pokyčius ES ir regione ilgesniuoju laikotarpiu, Lietuvos ilgalaikio nedarbo lygio mažėjimas nuosaikiausias (-17 proc.), Lenkijos – didžiausias (-65 proc.). Latvijoje jis sumažėjo 40 proc., Estijoje – 36 proc., ES – vidutiniškai trečdaliu.

Lietuvos gyventojai vis dažniau dirba žemesnės kvalifikacijos darbą nei įgyta kvalifikacija, o beveik trečdalis dirba su savo studijų sritimi nesusijusį darbą. Eurostato duomenimis, 2010–2020 m. vertikalioji kvalifikacijos neatitiktis padidėjo 6,5 proc. p. ir 2020 m. siekė daugiau kaip penktadalį (23,4 proc.) Lietuvos 20-64 m. amžiaus dirbančiųjų. Be to, 2020 m. beveik ketvirtadalis 15-34 m. amžiaus Lietuvos dirbančiųjų (24,8 proc.) dirbo su savo mokymo programa ar studijų sritimi nesusijusį darbą.

2021 m. Užimtumo tarnybos ir CVbankas.lt portaluose buvo patalpinta 23,1 tūkst. unikalių darbo skelbimų, 1,4 karto daugiau nei 2020 m. (16 tūkst.) Analizuojant 2021 m. CVbankas.lt skelbimus ir klasifikuojant juos pagal LPK pagrindines grupes daugiausia darbo skelbimų 2021 m. buvo kvalifikuotų darbininkų ir amatininkų (4,6 tūkst., 25 proc. metinis augimas), specialistų (4,1 tūkst., 39 proc. metinis augimas) ir nekvalifikuotų darbininkų (3,9 tūkst., 33 proc. metinis augimas) profesijoms.

Prognozuojama, kad darbuotojų trūkumas ateityje didės. Remiantis STRATA sudarytomis darbuotojų pasiūlos ir paklausos prognozėmis tikėtina, kad iki 2025 m. darbuotojų poreikis pasieks 1,326 mln. darbuotojų, t. y. 71 tūkst. daugiau, nei dirbo 2020 m. Kartu stabiliai augs darbuotojų trūkumas: prognozuojama, kad 2022 m. metinis darbuotojų trūkumas pasieks 11,5 tūkst., o 2025 m. – daugiau nei 15 tūkst. Jei ankstesnių metų trūkumas nebus padengiamas (ekonominėmis, technologinėmis ar struktūrinėmis priemonėmis) ir kaupsis, per 5 m. Lietuvoje pritrūks daugiau kaip 63 tūkst. darbuotojų.

Labiausiai stigs aukštos kvalifikacijos darbuotojų. Prognozuojama, kad iki 2025 m. didžiausias darbuotojų trūkumas bus jaučiamas specialistų bei technikų ir jaunųjų specialistų profesijų grupėje. Tarp jų labiausiai stigs jaunesniųjų valstybės tarnybos specialistų (19,7 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), programinės įrangos ir taikomųjų programų kūrėjų ir analitikų (9,3 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.).

Gyventojų sveikata

COVID-19 pandemijos nulemtos didėjančios bendrosios valstybės išlaidos sveikatai trumpuoju laikotarpiu neturėjo įtakos geresniems gyventojų sveikatos rodikliams. 2021 m., kaip ir ankstesniais, šalyje fiksuotas perteklinis mirtingumas, sietinas su pandemija, taip pat fiksuota tris kartus daugiau mirčių susijusių su COVID-19 nei pirmaisiais pandemijos metais. Šalies gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė naujausiais duomenimis išlieka viena trumpiausių tarp ES šalių (2020 m. Lietuvoje – 75,1 m., ES27 – 82,6), ir toliau prarandama daugiausiai potencialių gyvenimo metų tarp EBPO šalių (2019 m. šalies gyventojai prarado 7691 m. 100 tūkst. gyventojų). Nors darbingo amžiaus gyventojų sergamumas išlieka žemiausias lyginant su kitų amžiaus grupių asmenimis, kaip ir 2020 m., taip ir 2021 m. besitęsianti pandemija sąlygojo išaugusį gyventojų nedarbingumą (2021 m. iš viso užregistruota 2826,5 tūkst. nedarbingumo pažymėjimų, o 2020 m. – 2695,5 tūkst. nedarbingumo pažymėjimų).

Rodiklių suvestinė

Rodiklių šaltiniai ir paaiškinimai pateikiami apžvalgos priede „1 priedas“.

Rodiklis	2016	2020	2021	Pokytis 2016/2020	Pokytis 2020/2021	
Kontekstiniai rodikliai						
Demografija						
Nuolatinių gyventojų skaičius	2888558	2794090	2795680	-3 %	0 %	
Vyresnio amžiaus gyventojų (65+) dalis	19.0%	19.9%	19.9%	+0,9 p. p.	0 p. p.	
0–14 m. amžiaus vaikų dalis	14.7%	15.1%	15.1%	+0,5 p. p.	0 p. p.	
Natūrali gyventojų kaita, 1000 gyventojų	-3.6	-6.6	-8.4	-3,0	-1,8	
Migracija						
Neto tarptautinė migracija	- 30171	19993	7544	–	–	
Gyventojų vidaus migracija	2,4%	2,6%	–	+0,2 p. p.	–	
Išvykusių lietuvių paskutinė profesijos kvalifikacija Lietuvoje	Aukšta	30 % (2015)	30 %	28 %	0 p. p. (2015/2020)	-2 p. p.
	Vidutinė	54 % (2015)	52 %	52 %	-2 p. p. (2015/2020)	0 p. p.
	Žema	16 % (2015)	18 %	21 %	+2 p. p. (2015/2020)	+3 p. p.
Grįžusių lietuvių profesijos kvalifikacija	Aukšta	30 % (2015)	33 %	36 %	+3 p. p. (2015/2020)	+3 p. p.
	Vidutinė	55 % (2015)	51 %	51 %	-4 p. p. (2015/2020)	0 p. p.
	Žema	15 % (2015)	17 %	14 %	+2 p. p. (2015/2020)	-3 p. p.
Užsieniečių, dirbančių Lietuvoje, profesijos kvalifikacija	Aukšta	48 % (2015)	12 %	13 %	-36 p. p. (2015/2020)	+1 p. p.
	Vidutinė	43 % (2015)	85 %	83 %	+42 p. p. (2015/2020)	-2 p. p.
	Žema	9 % (2015)	3 %	4 %	-6 p. p. (2015/2020)	+1 p. p.
Imigravusių 20–64 m. amžiaus asmenų skaičius	17254	39464	–	+129 %	–	
Ekonomika						
Realaus BVP metinis pokytis	2,52 %	-0,13 %	4,79 %	13 %	19 %	

Rodiklis	2016	2020	2021	Pokytis 2016/2020	Pokytis 2020/2021	
Pajamų nelygė (Gini koeficientas)	37	35,1	–	-1,9 p. p.	–	
Dirbančių 18+ asmenų skurdo rizikos lygis, proc.	8,5 %	8 %	–	-0,5 p. p.	–	
Metinis darbo užmokestis (bruto, eurai)	9288	17144	–	+84,6 %	–	
Darbo našumas, eurų per valandą	13,3	18	–	+35 %	–	
Darbuotojų, dirbančių aukštųjų technologijų gamybos ir žinioms imliuose sektoriuose, dalis	2,5 %	3,3 %	–	+0,8 p. p.	–	
Teminiai rodikliai						
<i>Įgūdžių ir žinių įgijimas</i>						
Gyventojų, turinčių aukštąjį (aukštesnįjį) išsilavinimą, dalis	30,4%	34,7%	36,4%	+6 p. p.	+1,7 p. p.	
Besimokančiųjų BU programose skaičius (1–3 ISCED lygmenys)	356521	344399	–	-3,4 %	–	
Besimokančiųjų profesinio mokymo programose turinčių vidurinį išsilavinimą skaičius (4 ISCED lygmuo)	22009	10091	–	-54,2 %	–	
AM studentų skaičius (6–8 ISCED lygmenys)	125863	104899	–	-16,7 %	–	
Besimokantys suaugusieji (MVG lygis 25–64 m. amžiaus grupėje)	6 %	7,2 %	8,5 %	+1,2 p. p.	+1,3 p. p.	
Mokinių pasiekimai (PISA)	Skaitymas (EBPO vidurkis) 2015 m.	472 (493) 2018m.	–	–	–	
	Matematika 2015 m.	478 (490) 2018m.	–	–	–	
	Gamtamokslis raštingumas 2015 m.	475 (493) 2018m.	–	–	–	
Suaugusiųjų įgūdžiai (PIAAC)	Skaitymas (EBPO vidurkis) 2015 m.	267 (268) 2015 m.	–	–	–	
	Matematiniai įgūdžiai 2015 m.	267 (263) 2015 m.	–	–	–	
	Problemų sprendimas pasitelkiant technologijas 2015 m.	258 (279) 2015 m.	–	–	–	
<i>Užimtumas ir įgūdžių naudojimas darbo rinkoje</i>						
Užimtumo lygis (užimtųjų gyventojų dalis 15-64 m. amžiaus gyventojų grupėje)	69,4 %	71,6 %	72,5 %	+2,2 p. p.	+0,9 p. p.	
Nedarbo lygis (15-74 m. amžiaus grupėje)	8,1 %	8,8 %	7,4 %	+0,7 p. p.	- 1,4 p. p.	
Ilgalaikio nedarbo lygis (15-74 m. amžiaus grupėje)	3,0 %	2,5 %	2,7 %	-0,5 p. p.	+0,2 p. p.	
Užimtųjų kvalifikacija (15–64 m.)	Aukšta	44,8 %	44,6 %	44,8 %	-0,2 p. p.	+0,2 p. p.
	Vidutinė	43,6 %	44,5 %	44,3 %	+0,9 p. p.	-0,2 p. p.

Rodiklis		2016	2020	2021	Pokytis 2016/2020	Pokytis 2020/2021
	Žema	11,6 %	10,9 %	10,9 %	-0,7 p. p.	0 p. p.
Aukštųjų mokyklų absolventų vertikalioji kvalifikacijos neatiktis		31,3 %	26 %	23,4 %	-5,3 p. p.	-2,6 p. p.
Profesinių mokyklų absolventų vertikalioji kvalifikacijos neatiktis		38,7 %	42,1 %	39,7 %	+3,4 p. p.	-2,4 p. p.
Vertikalioji ir horizontalioji gyventojų (15-34 m. amžiaus grupėje) kvalifikacijos neatiktis	Vertikalioji	26,7 %	27,6 %	–	+0,9 p. p.	–
	Horizontalioji (ISCED 3-8)	26,9 %	24,8 %	–	-2,1 p. p.	–
Gyventojų sveikata						
Gyventojų sergamumas (sergančių asmenų skaičius 1000 gyventojų)		853,91	822,53	–	-3,7 %	–
Vidutinė tikėtina sveiko gyvenimo trukmė (metais)		57,8	57,5 ^{2019 m.}	–	–	–
Dirbančiųjų nedarbingumo laikas, vidutinis apmokėtų dienų skaičius 1 apdraustajam		8,24	10,88	–	+32 %	–
Nelaimingų atsitikimų darbe dažnis (NA darbe skaičius, tenkantis 100 000 dirbančiųjų)*	Mirtini	3,6	2,7	3,5	-25 %	+29,6 %
	Sunkūs	10,5	10,2	9,4	-2,9 %	-7,8 %
	Lengvi	269,49	–	–	–	–
Prarasti potencialūs gyvenimo metai 100 000 gyventojų		9121,5	7690,5 ^{2019 m.}	–	–	–
Vidutinė tikėtina darbingo gyvenimo trukmė (metais)		35,7	37,4	–	+4,8 %	–

Žymėjimų reikšmės:

p. p. – procentinis punktas

* – išankstiniai duomenys

Aukštos kvalifikacijos profesijos (1–3 LPK pagrindinės grupės), vidutinės kvalifikacijos profesijos (4–8 LPK pagrindinės grupės), žemos kvalifikacijos profesijos (9 LPK pagrindinė grupė)

1. Demografinis, ekonominis ir socialinis kontekstas

Demografinė ir ekonominė situacija ir tendencijos, socialiniai veiksniai daro įtaką žmogiškojo kapitalo formavimui ir realizavimui. Šiame skyriuje analizuojamos pagrindinės šių sričių tendencijos, per metus įvykę pokyčiai ir pristatomos įžvalgos ateičiai.

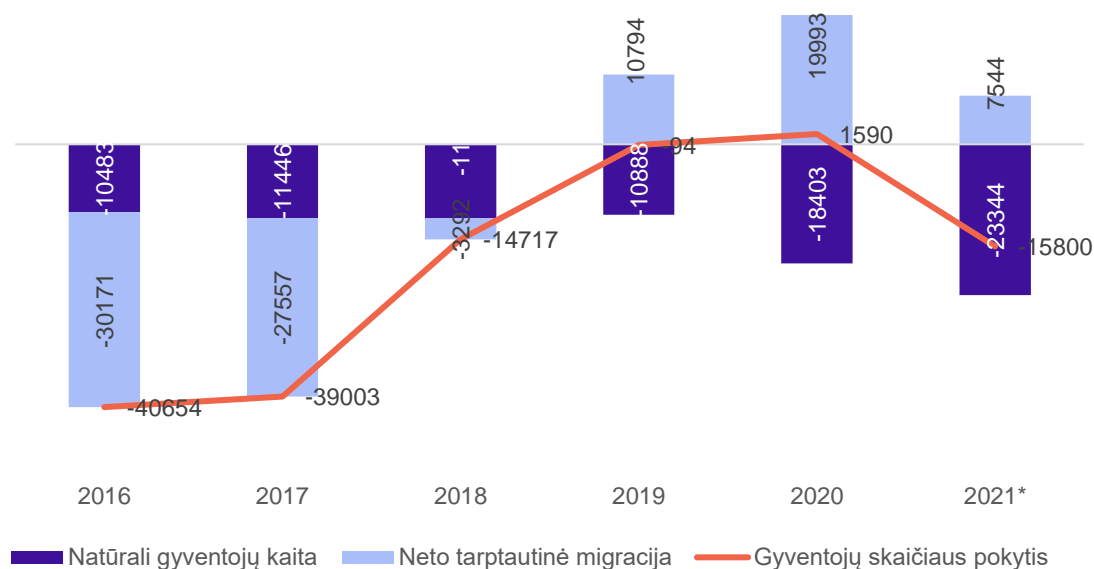
1.1. Demografinis kontekstas

Šiame poskyryje pristatomi pagrindinių demografinių rodiklių – migracijos, natūralios gyventojų kaitos, visuomenės senėjimo – pokyčiai.

Tarptautinės migracijos balanso pokyčiai ir neigiamos natūralios gyventojų kaitos tendencijos lėmė tolesnį gyventojų skaičiaus mažėjimą 15,8 tūkstančiais

Migracijos balansas išliko teigiamas, tačiau mažėjo. 2021 m. į Lietuvą atvyko 7,5 tūkst. daugiau asmenų, nei išvyko. Lietuvos piliečių migracijos balansas taip pat liko teigiamas: į šalį grįžusių lietuvių buvo 133 asmenimis daugiau, nei išvykusių. Palyginimui, 2020 m. stebėtos ryškesnės teigiamos tendencijos: bendras į Lietuvą grįžusių asmenų skaičius išvykusiųjų skaičių viršijo 20 tūkst., o Lietuvos piliečių – 5,4 tūkstančio.

1 pav. Nuolatinių Lietuvos gyventojų skaičiaus kaita 2016 – 2021 m.

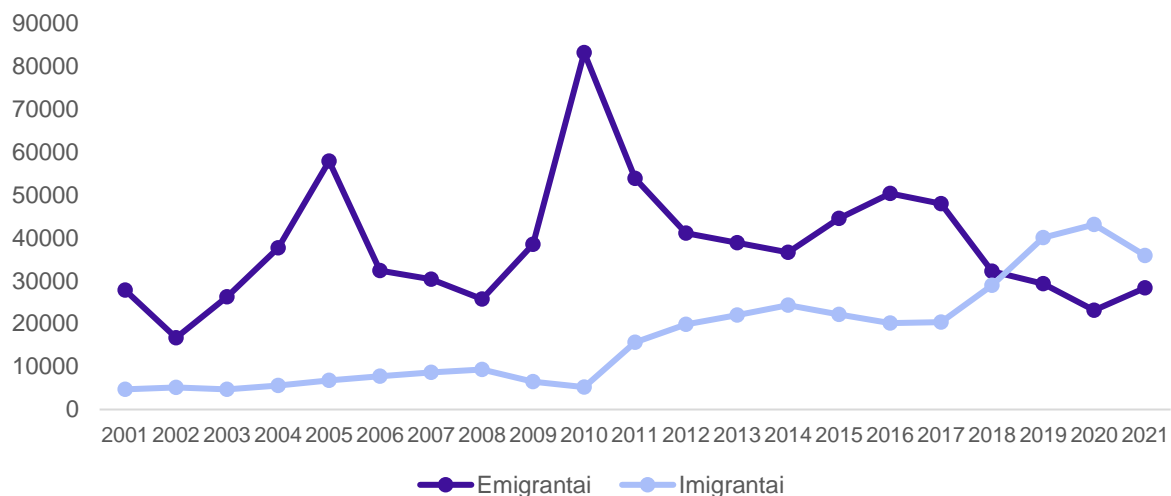
*2021 m. ir ankstesnių metų palyginimas gali būti netikslus dėl pasikeitusios skaičiavimo metodikos.

Duomenų šaltinis: OSP

Neto migracijos mažėjimą lėmė ir atsigauantys emigracijos srautai, ir mažėjanti imigracija. Palyginus su ankstesniais metais, 2021 m. nuolatinių šalies gyventojų emigracija padidėjo 22,7 proc.: emigrantų skaičius, tenkantis 1000 gyventojų, augo nuo 8,3 iki 10,1. Emigracijos srautų atsigavimą galima sieti su kelionių ribojimų švelninimu, įsidarbinimo galimybių užsienio šalyse augimu. Įsidarbinimo galimybių augimą signalizuoja tokie rodikliai, kaip laisvų darbo vietų dalis. 2020 m. II ketvirtį ES–27 valstybių pramonės, statybos ir paslaugų sektoriuose laisvų darbo vietų dalis buvo ketvirtadaliu mažesnė, nei tuo pačiu laikotarpiu prieš metus. 2020 m. II ketv.–2021 m. II ketv. laisvų darbo vietų dalis augo ir pasiekė iki pandemijos, 2019 m. II ketv., stebėtą lygį. Tuo pat metu imigracija mažėjo 16,7 proc.: imigrantų skaičius, tenkantis 1.000 gyventojų, smuko nuo 15 iki 12,8. Kaip

ir ankstesniais metais, aktyvesne nei vidutinė šalies migracija išsiskyrė Šiaulių, Klaipėdos ir Vilniaus apskrityms. Tūkstančiui metų pradžioje jose gyvenusių asmenų teko atitinkamai 14, 13 ir 10,4 emigrantų.

2 pav. Į Lietuvą imigravusių ir emigravusių asmenų skaičius

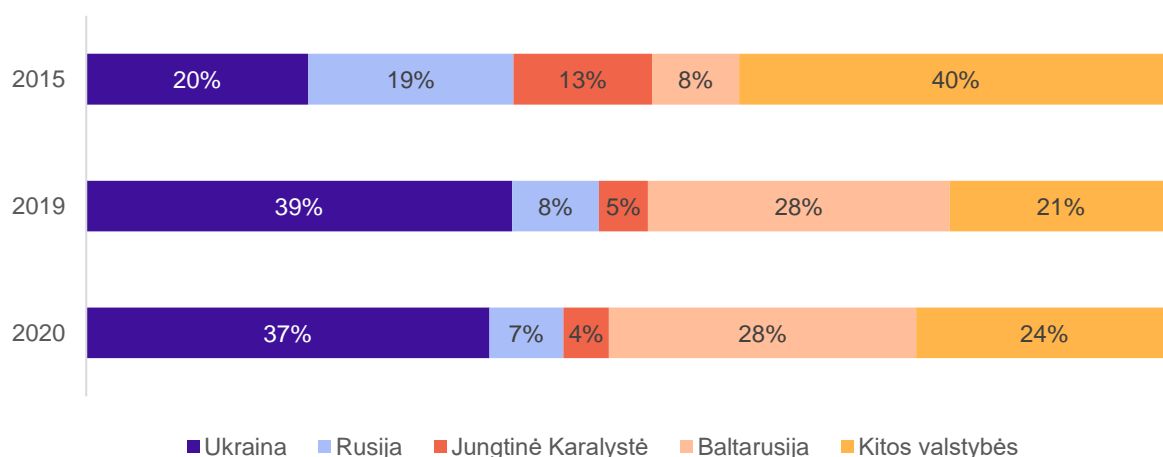

Duomenų šaltinis: OSP

Naujausiais, 2020 m. duomenimis, didžiausia dalis emigrantų išvyko į Jungtinę Karalystę ir Ukrainą. Į Jungtinę Karalystę išvyko 26 proc. visų emigrantų (2019 m. – 35 proc.), o į Ukrainą – 17 procentų (2019 m. – 7,5 proc.). Išvykusiųjų į Jungtinę Karalystę dalies mažėjimą galima sieti su Brexit ir griežtais šalyje taikytais atvykimo galimybių ribojimais. Tuo metu emigrantų į Ukrainą dalies augimą – ankstesniu laikotarpiu stebėta aukšta šios šalies piliečių imigracija į Lietuvą.

2020 m. į Lietuvą atvykusių asmenų struktūroje toliau didėjo užsieniečių dalis, labiausiai išaugo Ukrainoje ir Baltarusijoje gimusių asmenų imigracija. 2019–2020 m. į Lietuvą atvykusių ukrainiečių skaičius augo 5 proc. (2015–2020 m. – 6,6 karto), o baltarusių – 14 procentų. (2015–2020 m. – 13,7 karto). Laikotarpio pabaigoje gimusieji Ukrainoje ir Baltarusijoje sudarė 2/3 visų į Lietuvą imigravusių užsieniečių: atitinkamai 37 ir 28 procentus. Taip pat sparčiai daugėjo imigrantų gimusių valstybėse, kurių piliečiai istoriškai į Lietuvą imigruodavo retai: Ispanijos (+45 proc.), Kazachstano (+27 proc.), Jungtinių Valstijų (+18 proc.), Vokietijos (+16 proc.), kitų valstybių (+33 proc.). Laikotarpio pabaigoje užsieniečiai sudarė 66 proc. visų į šalį per metus atvykusių asmenų. 94 proc. atvykusiųjų sudarė darbingo amžiaus (15 – 65 m.) asmenys. Iš jų 81 proc. buvo sulaukę 20 – 50 m. amžiaus.

3 pav. Ne Lietuvoje gimusių imigrantų sudėtis pagal šalį, kurioje gimė

Duomenų šaltinis: OSP

Natūralios gyventojų kaitos balansas 2021 m. laikotarpiu išliko neigiamas ir prastėjo: 2021 m. mirusių gyventojų skaičius gimusiųjų skaičių viršijo 23,3 tūkstančiais. Palyginimui, 2020 m. šis rodiklis siekė 18,4 tūkstančių. 2020 –

2021 m. gimusiųjų skaičius mažėjo 2 proc., o mirusiųjų augo 10 procentų. Prastėjančias natūralios gyventojų kaitos tendencijas iliustruoja ir suminis gimstamumo rodiklis: 2019 m. vienai moteriai tenkančių vaikų skaičius siekė 1,61, o 2020 m. – 1,48 (2016 m. – 1,69). Tuo tarpu Nacionaliniame pažangos plane numatytas siekis, kad 2025 m. vienai moteriai tenkančių vaikų skaičius siektų 1,79 (NPP, 2020).

Daugėjo į Lietuvą grįžtančių aukštos kvalifikacijos lietuvių, mažėjo išvykstančių

Remiantis NŽIS duomenimis, 2021 m. aukštos kvalifikacijos darbuotojai (asmenys, kurie prieš išvykdami dirbo aukštos kvalifikacijos reikalaujantį darbą) sudarė 28 proc. visų per metus emigravusių Lietuvos piliečių, tai yra 2 proc. mažiau, nei 2020 ar 2015 metais. Tarp 2021 m. sugrįžusių lietuvių aukštos kvalifikacijos darbuotojai sudarė 36 proc., tai yra 3 proc. daugiau, nei 2020 m. ir 6 proc. daugiau, nei 2015 metais. Aukštos kvalifikacijos specialistų emigracijos mažėjimas ir reemigracijos augimas – pozityvūs reiškiniai, nes remiantis naujausiomis prognozėmis ateityje labiausiai truks būtent aukštos kvalifikacijos darbuotojų (daugiau – 3.2 dalyje).

Aukštos kvalifikacijos darbus dirbančių užsieniečių dalis taip pat augo, tačiau išliko palyginti nedidelė. 2021 m. aukštos kvalifikacijos reikalaujantį darbą dirbo 13 proc. visų samdomą darbą šalyje dirbusių užsieniečių (2020 m. – 12 proc.). Palyginimui, tarp visų šalyje samdomų darbuotojų (nepriklausomai nuo pilietybės) aukštos kvalifikacijos darbus dirbo 45 procentai. Didžiausia dalis, 83 proc., užsieniečių dirbo vidutinės kvalifikacijos reikalaujančius darbus (2020 m. – 85 proc.).

Toliau stebimas visuomenės senėjimas

2021 m. 65 m. ir vyresnių gyventojų skaičius didėjo 0,1 proc. p. ir laikotarpio pabaigoje siekė 20 procentų. Tuo pat metu 14 m. ir jaunesnių gyventojų mažėjo 0,2 proc. punkto, iki 14,9 procentų. Senstanti visuomenė reiškia augantį spaudimą darbo rinkoje, apribotą verslų plėtros potencialą, didesnes sveikatos ir socialinės apsaugos išlaidas, tad ir didėjančią našta dirbantiesiems. Šiuo metu šias išlaidas dalinasi didesnė santykinė darbingo amžiaus gyventojų dalis, tačiau šalies darbo jėgos potencialas ilgainiui mažės – prognozuojama, kad 2030 m. darbingo amžiaus gyventojų Lietuvoje bus 14 proc., o 2050 m. 34 proc. mažiau negu yra dabar (Eurostato duomenimis).

1.2. Ekonominis kontekstas

Šiame poskyryje glaustai apžvelgti pagrindiniai Lietuvos ekonominę situaciją iliustruojantys rodikliai, akcentuojant paskutinių metų pokyčius bei situaciją regiono² ir ES kontekste.

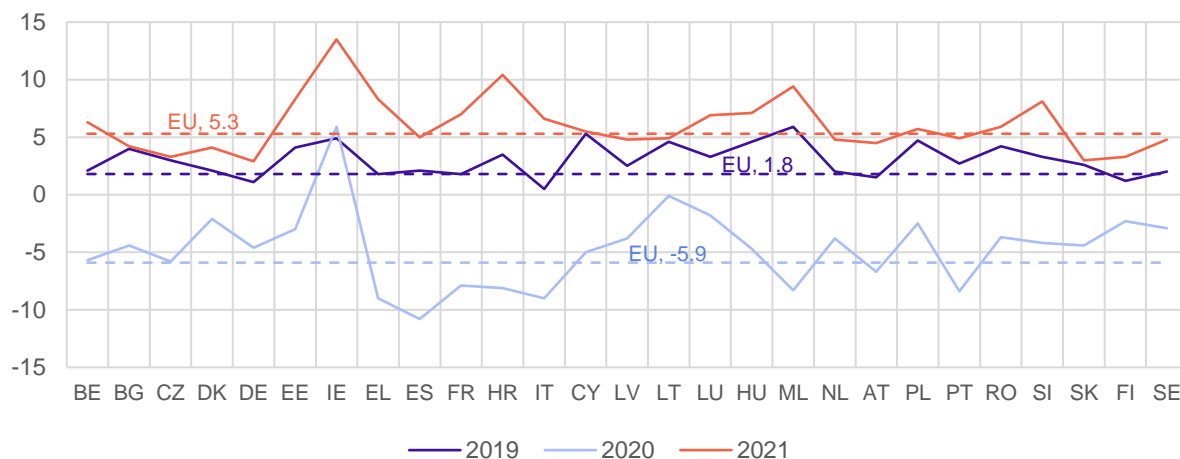
COVID-19 pandemijos sukeltas Lietuvos ekonomikos nuosmukis minimalus

Kiekvienas didesnio masto reiškinys – pandemija, stichinis reiškinys, geopolitinis konfliktas – atsispindi ekonomikos kreivėse ir keičia ilgalaikes prognozes. 2020 m. – COVID-19 pandemijos pradžios metais – daugelis ES valstybių, išskyrus Airiją (2020 m. +5,3 proc.), fiksavo ekonomikos nuosmukį (4 pav.).

---

² Apima Estiją, Latviją, Lietuvą ir Lenkiją.

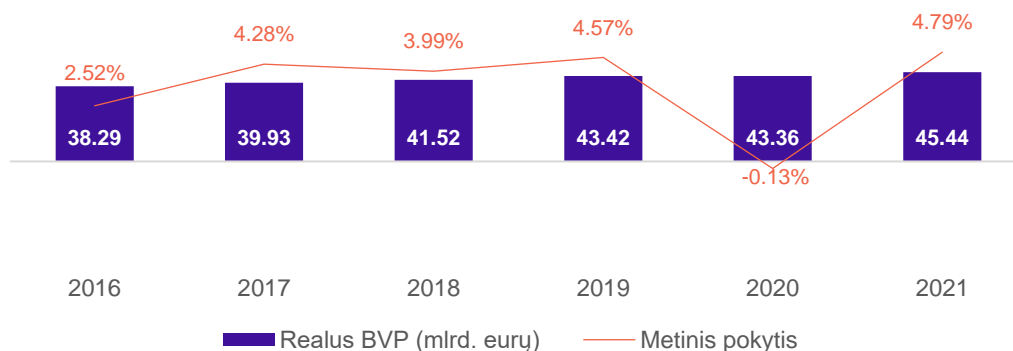
4 pav. Realus metinis BVP dinamika ES šalyse 2019–2021 m.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Lietuvos situacija šiame kontekste išskirtinė. 2020 m. Lietuvos realus BVP nuosmukis, siekęs 0,13 proc., buvo mažiausias ES. 2021 m. pandemija toliau tęsėsi, bet ir pusę metų Lietuvoje trukęs karantinas ekonomikos augimo nesustabdė. Po 2020 m. nedidelio kritimo 2021 m. realus metinis BVP išaugo beveik 4,8 proc. Šis metinis augimas didžiausias per paskutinį penkerių metų laikotarpį (5 pav.).

5 pav. Lietuvos realus metinis BVP dinamika 2016–2020 m.

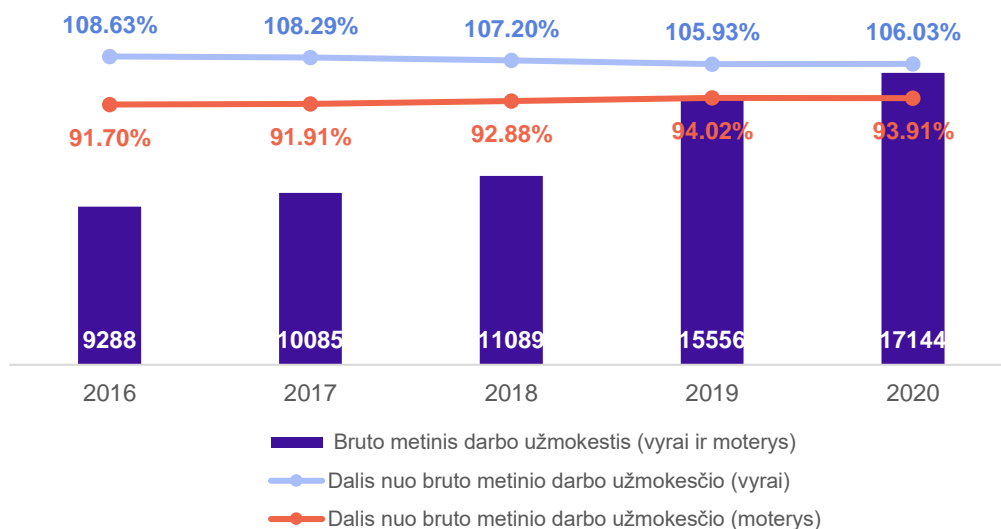

Duomenų šaltinis: OSP, skaičiavimai: STRATA

Vidutinis darbo užmokestis auga sparčiai, tačiau kylanti infliacija mažina realią naudą

Lietuvos ekonomikos augimo tendencijos atsispindėjo ir atlyginimų statistikoje. Vidutinis darbo užmokestis praėjusiais metais augo visose šalies savivaldybėse, daugiausiai – Tauragės ir Šiaulių apskrityse (apie +13 proc.). Vidutiniu laikotarpiu, t. y. 2016–2020 m. laikotarpiu, fiksuotas beveik 85 proc. metinio bruto darbo užmokesčio augimas. Vertinant lyčių aspektu, atotrūkis tarp lyčių pagal gaunamą darbo užmokesį išlieka: 2020 m. vyrų ir moterų bruto metinio darbo užmokesčio dalis nuo vidutinio skyrėsi 12,2 proc. punkto (6 pav.). Nors moterų darbo užmokestis augo sparčiau, moterų darbo užmokestis 2020 m. siekė 88,6 proc. vyrų darbo užmokesčio. Nuo 2016 m. moterų metinis bruto darbo užmokestis paaugo 89 proc., vyrų – 80 procentų.

6 pav. Metinio bruto darbo užmokesčio dinamika (Eur.) ir atotrūkio tarp vyrų ir moterų mažėjimas

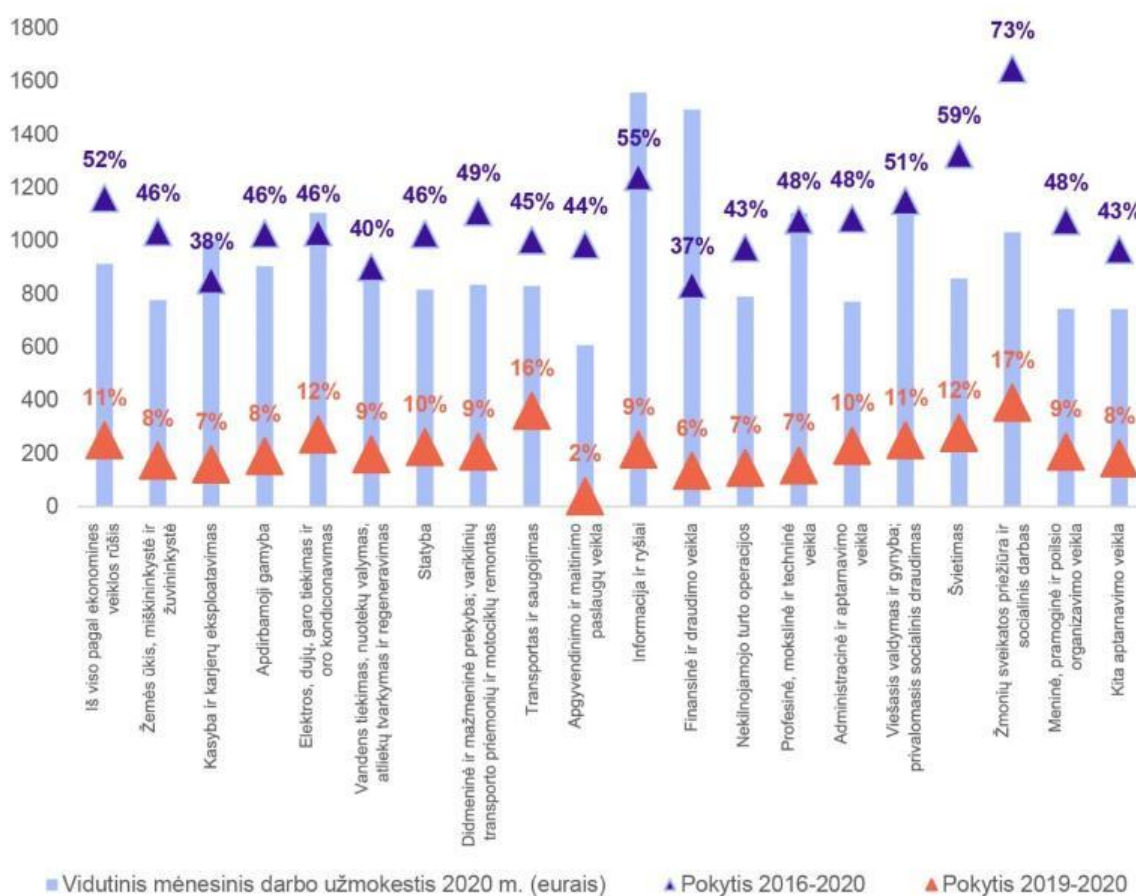

Duomenų šaltinis: OSP, skaičiavimai: STRATA

Vidutinio darbo užmokesčio atotrūkis stebimas ir skirtinguose ekonomikos sektoriuose. Didžiausią ir mažiausią vidutinį užmokestį mokančių sektorių vidutinis atlyginimas skiriasi beveik 2,6 karto. Didžiausias vidutinis darbo užmokestis, mokėtas Informacijos ir ryšių veikloje (1557 Eur), mažiausias – Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikloje (607,5 Eur). 2020 m. darbo užmokesčio statistikoje atsispindi ir valstybės ekonominė politika valdant pandemiją (7 pav.). Padidinus išlaidas sveikatos apsaugos sektoriui ir pakėlus atlyginimus, Žmonių sveikatos ir socialinio darbo veikloje fiksuotas didžiausias darbo užmokesčio augimas (+39 proc.).

7 pav. 2020 m. vidutinis neto darbo užmokestis Lietuvoje pagal veiklos rūšis (Eur) ir jo dinamika 2016 – 2020 m. laikotarpiu

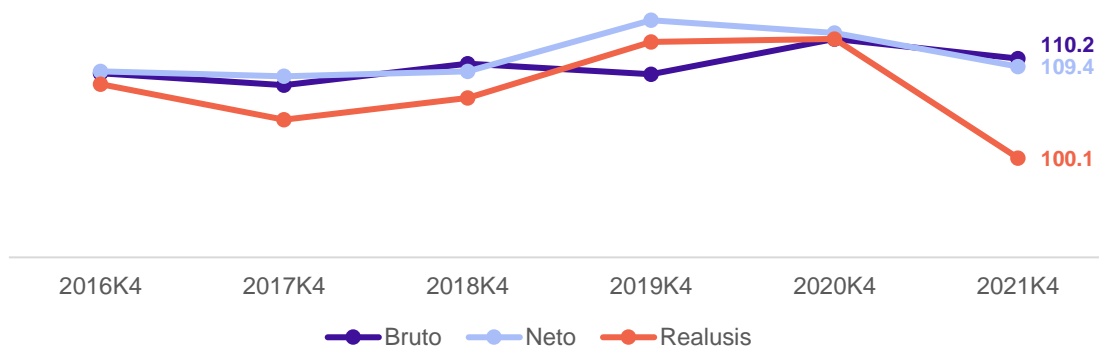
Duomenų šaltinis: OSP, skaičiavimai: STRATA

Vis dėlto pastaruoju laikotarpiu darbo pajamų augimą vis sunkiau pajusti dėl augančios infliacijos. Eurostato duomenimis, 2021 m. vasario mėn. pradėjusi kilti infliacija įgavo pagreitį ir 2022 m. sausio mėn. metinė infliacija siekė daugiau kaip 12 proc. (ES 2021 m. gruodžio mėn. 5,3 proc.). Didžiąją dalį infliacijos lėmė brangstanti energija, kilo ir maisto prekių (+9 proc.), paslaugų (+7,3 proc.) kainos. Lietuvos bankas, įvertinęs kainų augimo tendencijas, infliacijos poveikiui mažinti Lietuvoje rekomendavo taikyti tikslingą socialinę politiką, išteklius skiriant pažeidžiamiausiems, o ilguoju laikotarpiu – diegti automatinius pagalbos mechanizmus, kurie užtikrintų paramą nepakankant pajamų būtiniausioms išlaidoms (Šimkus, 2022).

Kaip auganti infliacija paveikė Lietuvos darbuotojų pajamas, matyti 8 pav. Nors kainų augimas mažino realųjį darbo užmokestį³, kol kas jis nežymiai viršijo infliacijos augimą.

³Realusis darbo užmokestis – tai prekių ir paslaugų kiekis, kurį, įvertinus infliaciją ir atskaičius mokesčius bei kitus atskaitymus, galima įsigyti už nominalųjį darbo užmokestį (pinigų sumą, kurią dirbantysis gauna už atliktą darbą). Realusis darbo užmokestis rodo perkamąją galią ir, kitaip tariant, yra darbo užmokestis „į rankas“, iš kurio išskaičiuota infliacija. Kai infliacija viršija nominalaus darbo užmokesčio didėjimo tempus, realusis darbo užmokestis mažėja.

8 pav. Šalies ūkio darbuotojų vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio indeksai (metinis pokytis)

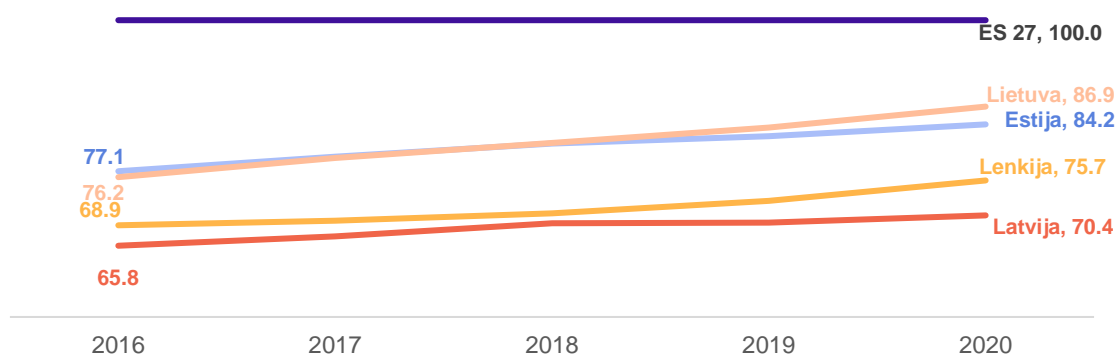

Duomenų šaltinis: OSP

Nepaisant rekordinės infliacijos 2022 m. sausio mėn., ilguoju laikotarpiu Lietuvoje perkamoji galia išaugo. Statistikos departamento duomenimis, 2022 m., palyginus su 2012 m., kasdinių prekių vidutine kaina už vidutinį darbo užmokestį buvo galima įsigyti daugiau nei 2012 m.

2016 – 2020 m. Lietuvos gyventojų perkamoji galia taip pat augo ir nuo 2017 m. ji buvo didžiausia regione (9 pav.).

9 pav. Perkamosios galios dinamika ES vidurkiu atžvilgiu, proc.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

2020 m. BVP, tenkantis vienam Lietuvos gyventojui, išreikštas perkamosios galios standartais⁴, per metus paaugo 3 proc. p. ir sudarė 86,9 proc. ES vidurkio.

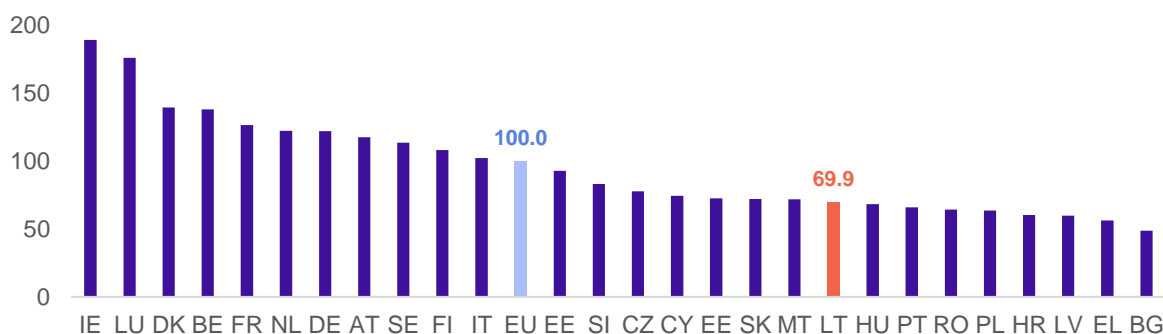
Sparčiai auga Lietuvos darbo našumas, bet jo tvarumui užtikrinti būtina spartesnė aukštųjų ir vidutiniškai aukštųjų technologijų gamybos sektoriaus plėtra

Esant dideliems darbo užmokesčio augimo tempams, Lietuvoje auga ir darbo našumas. Eurostato duomenimis, per pastaruosius penkerius metus, t. y. 2016 – 2020 m. laikotarpiu, Lietuvos darbo našumas per vieną dirbtą valandą augo 23,3 proc. ir 2021 m. tai trečias geriausias rezultatas ES⁵. Išankstiniais OSP duomenimis, per ketverius paskutinius metus Lietuvoje pridėtinė vertė, tenkanti vienai dirbtai valandai, paaugo beveik 5 Eur ir 2020 m. siekė 18 Eur už valandą. 2020 m. Lietuvos darbo našumas per dirbtą valandą vienam žmogui, išreikškus perkamosios galios standartais, sudarė 14,4 Eur ir siekė 70 proc. ES vidurkio (10 pav.).

⁴ Perkamosios galios standartas – bendras dirbtinės valiutos vienetas, naudojamas ES suvestiniams ekonominiams apimties rodikliams išreikšti, siekiant erdvinis palyginimus atlikti taip, kad būtų pašalinti šalių kainų lygių skirtumai.

⁵ 2021 m. Lietuvos darbo našumo reitingas skaičiuotas neįtraukus Danijos ir Belgijos, nes šių šalių duomenys neprieinami. 2020 m. visų ES valstybių duomenimis Lietuva taip pat užėmė trečią vietą pagal darbo našumo per vieną dirbtą valandą augimą (+19,5 proc.).

10 pav. Darbo našumo, išreikšto perkamosios galios standartais, dalis nuo 2020 m. ES vidurkio, procentais

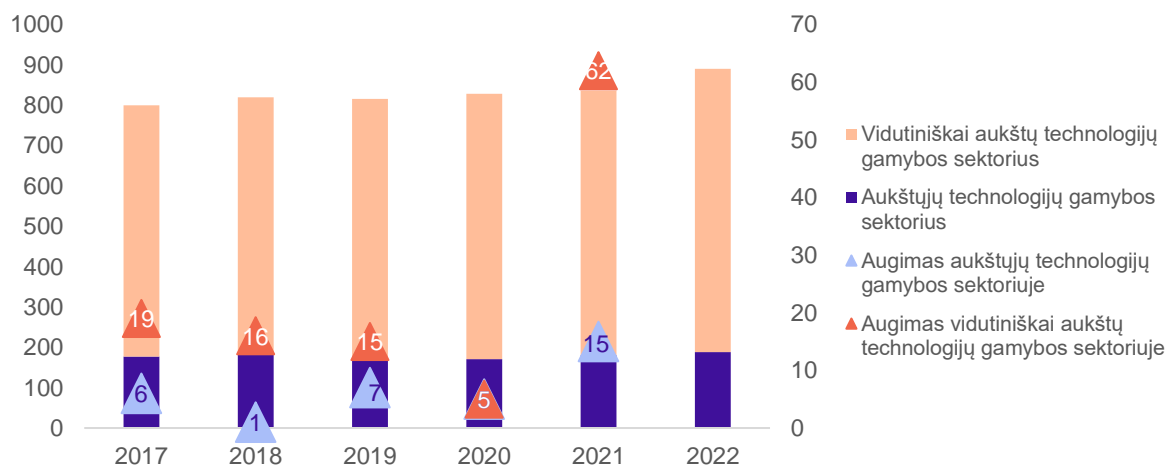
Duomenų šaltinis: Eurostatas

Inovacijų plėtra yra darbo našumo augimo variklis, todėl svarbu įgyvendinti Lietuvos strateginiuose dokumentuose įtvirtintus ekonomikos transformacijos siekius plėtoti aukštesnėmis technologijomis pagrįstas gamybos ir paslaugų veiklas. Nacionalinė produktyvumo taryba rekomenduoja artimiausiu metu susilaikyti nuo politikos priemonių, kurios toliau skatintų darbo atlygio augimą, stipriau neaugant darbo našumui, bei skatinti investicijas į inovacijas, skaitmeninamą, aukštąsias technologijas (Nacionalinė produktyvumo taryba, 2021).

Kol kas didelę pridėtinę vertę kuriančio Lietuvos aukštųjų ir vidutiniškai aukštųjų technologijų gamybos sektoriaus⁶ apimtis Lietuvoje nedidelė, tačiau jo sukurta pridėtinė vertė 2016 – 2020 m. išaugo beveik 109 proc. ir laikotarpio pabaigoje siekė 1,7 mlrd. Eur (apie 4 proc. BVP). Augo ir aukštųjų technologijų eksportas, kuris 2020 m. siekė 8,6 proc. viso Lietuvos eksporto, t. y. beveik 210 mln. Eur daugiau nei 2018 m.

2017 – 2020 m. esminių pokyčių naujų įmonių steigimo srityje nestebėta, tačiau 2021 m. išsiskyrė rekordiškai dideliu naujų įkurtų įmonių vidutiniškai pažangių technologijų gamybos sektoriuje skaičiumi (11 pav.).

11 pav. Įmonių skaičius pažangiųjų ir vidutiniškai pažangių technologijų gamybos sektoriuose metų pradžioje ir naujai įregistruotų įmonių skaičius per metus

Duomenų šaltinis: OSP

2020 m. Lietuvos aukštųjų ir vidutiniškai aukštųjų technologijų gamybos sektoriuose dirbo 35,6 tūkst. asmenų (aukštųjų – 4,5 tūkst. ir vidutiniškai aukštųjų – 31,1 tūkst.), t. y. 5,6 proc. visų užimtųjų. Lietuvoje 2015–2020 m. laikotarpiu užimtumas bendrai aukštųjų, vidutiniškai aukštųjų technologijų ir aukštųjų technologijų žinioms

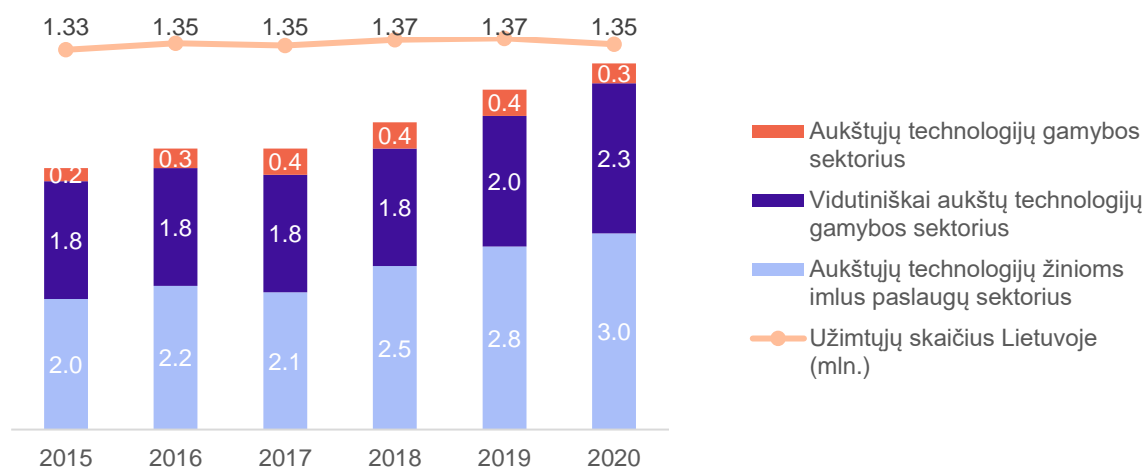
⁶ Pagal Statistinį Europos Bendrijos ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių, Rev. 2 (NACE Rev. 2):

Aukštųjų technologijų gamybos sektorius: 21 Pagrindinių vaistų pramonės gaminių ir farmacinių preparatų gamyba; 26 Kompiuterinių, elektroninių ir optinių gaminių gamyba.

Vidutiniškai aukštųjų technologijų gamybos sektorius: 20 Chemikalų ir chemijos produktų gamyba; 27-30 Elektros įrangos gamyba; Variklinių transporto priemonių, priekabų ir puspriekabių gamyba; Kitų transporto priemonių ir įrangos gamyba.

imliame paslaugų⁷ sektoriuose augo, nors ir nežymiai (beveik 1,6 proc. p.) (12 pav.), bet ši pažanga nebuvo pakankama priartėti prie ES rezultato (13 pav.).

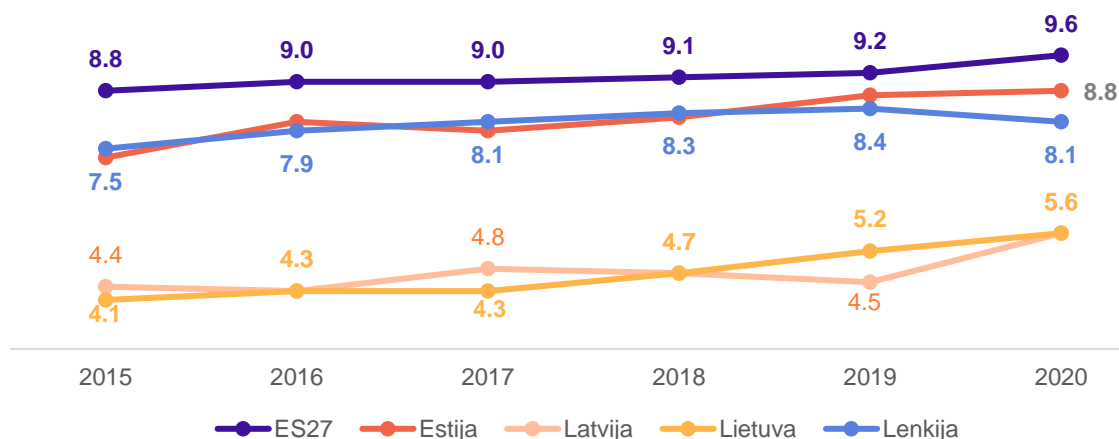
12 pav. Užimtųjų dalis (proc.) Lietuvos aukštųjų ir vidutiniškai aukštų technologijų gamybos ir aukštųjų technologijų žinioms imliame paslaugų sektoriuose

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Nagrinėjamu laikotarpiu užimtumas aukštųjų ir vidutiniškai aukštų technologijų gamybos sektoriuose išliko stabilus (apie 2 proc. nuo visų užimtųjų) ir žymesnis užimtųjų dalies augimas buvo stebėtas tik paskutiniais metais. Per pastaruosius penkerius metus aukštųjų technologijų žinioms imliame paslaugų sektoriuje, kuriame 2020 m. dirbo beveik 3 proc. Lietuvos užimtųjų, fiksuotas vidutinis metinis 20 proc. užimtųjų dalies augimas.

13 pav. Užimtųjų dalis (proc.) aukštųjų ir vidutiniškai aukštų technologijų ir aukštųjų technologijų žinioms imliame paslaugų sektoriuose regione ir ES

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Apibendrinant, šalies ekonominis augimas 2021 m. buvo tvarus ir pademonstravo pirminį atsparumą neigiamam COVID-19 pandemijos poveikiui, tačiau ir toliau išlieka būtini struktūriniai ekonomikos pokyčiai, vedantys link aukštesnės pridėtinės vertės.

⁷ Aukštųjų technologijų žinioms imlus paslaugų sektorius: 59-63 Kino filmų, vaizdo filmų ir televizijos programų gamyba, garso įrašymo ir muzikos įrašų leidybos veikla; 72 Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra.

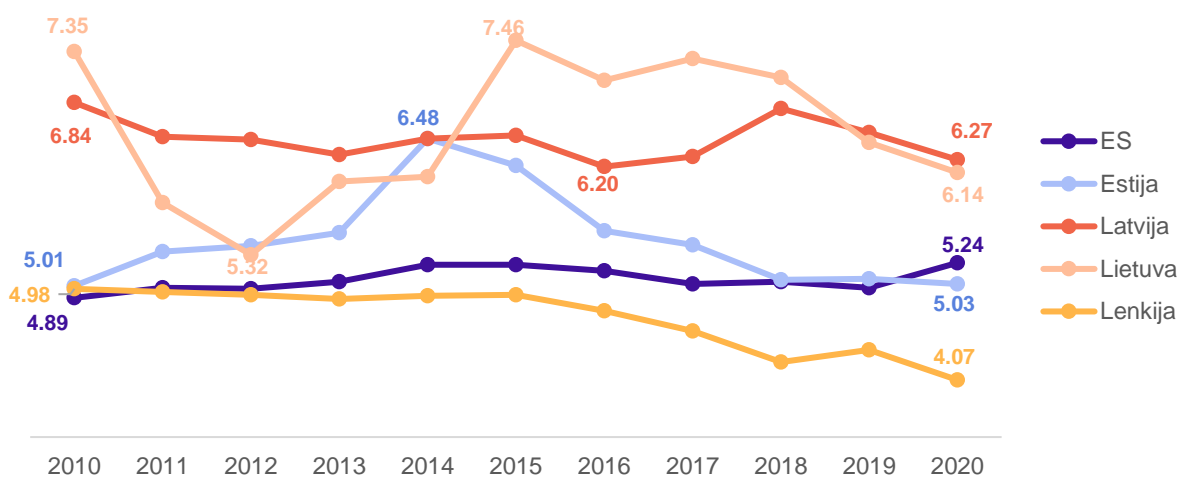
1.3. Socialinis kontekstas

Socialinė gerovė susijusi su „lygesniu pajamų, vartojimo ir turto pasiskirstymu tarp gyventojų“ (Puškorius, 2016). Tolygus išteklių pasiskirstymas šalyje skatina valstybės plėtrą, telkia visuomenę ir mažina jos susiskaldymą. BVP, darbo užmokesčio, perkamosios galios bei darbo našumo rodikliai bei jų palyginimas regione bei ES mastu parodo, kiek viena šalis ekonomiškai stipresnė už kitą, tačiau neatspindi šalies viduje vykstančių socialinių procesų, kurie lemia gyventojų gyvenimo kokybę. Todėl šiame poskyryje apžvelgiami ir lyčių lygybės, pajamų pasiskirstymo, socialinės atskirties bei skurdo rizikos rodikliai šalies viduje.

Lietuva vis dar lieka tarp ES šalių, pasižyminčių aukščiausiais pajamų nelygybės rodikliais

Per paskutinį dešimtmetį nuo 2010 m. Lietuvoje pajamų nelygybė nesumažėjo arba mažėjimas buvo netvarus ir menkas (14 pav.). 2010 m. penktadalio didžiausias pajamas gaunančių žmonių pajamos daugiau nei 7 kartus viršijo penktadalio mažiausiai uždirbančiųjų pajamas, 2020 m. – 6 kartus. Tai didelis atotrūkis, palyginus ne tik su efektyviausiai pajamų nelygybės problemą išsprendusiomis valstybėmis (Slovakija – 3 kartai, Slovėnija – 3,32, Čekija – 3,34, Belgija – 3,65 karto,) bet ir su ES vidurkiu (apie 5 kartus).

14 pav. Pajamų pasiskirstymo koeficientas (S80/S20)⁸

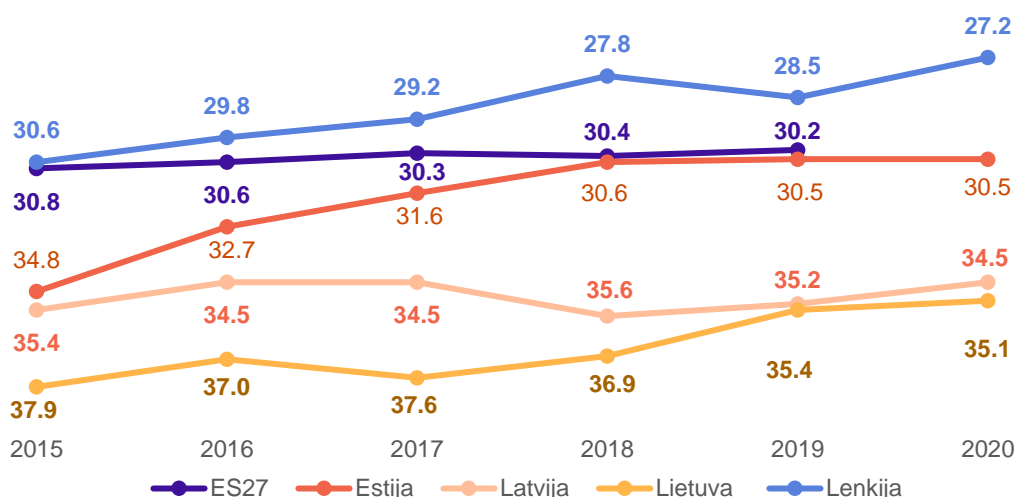
Duomenų šaltinis: Eurostatas

Lietuvos gyventojų pajamų pasiskirstymo nelygybę iliustruoja šalies Gini koeficientas⁹. Lietuvos rezultatas prasčiausias ES ir regione (15 pav.).

⁸ Pajamų pasiskirstymo koeficientas (S80/S20) parodo pajamų santykį tarp 20% didžiausias pajamas gaunančių ir 20% mažiausias pajamas gaunančių gyventojų.

⁹ Gini koeficientas – tai išvestinis ekonominis rodiklis, skirtas pajamų tarp namų ūkių pasiskirstymo (ne)tolygumui šalyje atspindėti, kai 100 % reiškia absoliučią nelygybę.

15 pav. Pajamų nelygybė (Gini koeficientas) regione ir ES

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Europos Komisija pajamų nelygybės Lietuvoje problemą aiškina dideliais žemos ir aukštos kvalifikacijos darbuotojų užimtumo lygio skirtumais, nepakankamu mokesčių sistemos progresyvumu bei netobula socialine apsauga (EK, 2018).

Skurdo riziką patiria kas ketvirtas Lietuvoje gyventojas, skursta net dalis dirbančiųjų

Pajamų pasiskirstymo skirtumai turi dvejopą poveikį: gali skatinti gyventojus gerinti savo padėtį darbu, inovacijomis ar naujais įgūdžiais, tačiau taip pat gali pastūmėti prie nusikalstamumo, didinti skurdą ir socialinę atskirtį (Puškorius, 2016). Skurdas ir pajamų nelygybė – vienos didžiausių ES ir Lietuvos socialinės politikos problemų ir svarbiausių darbotvarkės klausimų. 2021 m. į Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planą įtrauktas tikslas – iki 2030 m. sumažinti skurdą patiriančių žmonių skaičių bent 15 milijonų (iš jų bent 5 mln. vaikų). 2020 m. Lietuvos Nacionaliniame pažangos plane įtvirtintas tikslas – didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį. 2020 m. vienas iš keturių Lietuvos gyventojų (24,8 proc.) gyveno skurdo rizikoje¹⁰, susidūrė su dideliu materialiniu nepriteklumi¹¹ arba gyveno labai mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose¹², o vienas iš dvidešimties (5,1 proc.) neturėjo pajamų, reikalingų minimaliems maisto ir ne maisto (prekių bei paslaugų) poreikiams patenkinti (16 pav.).

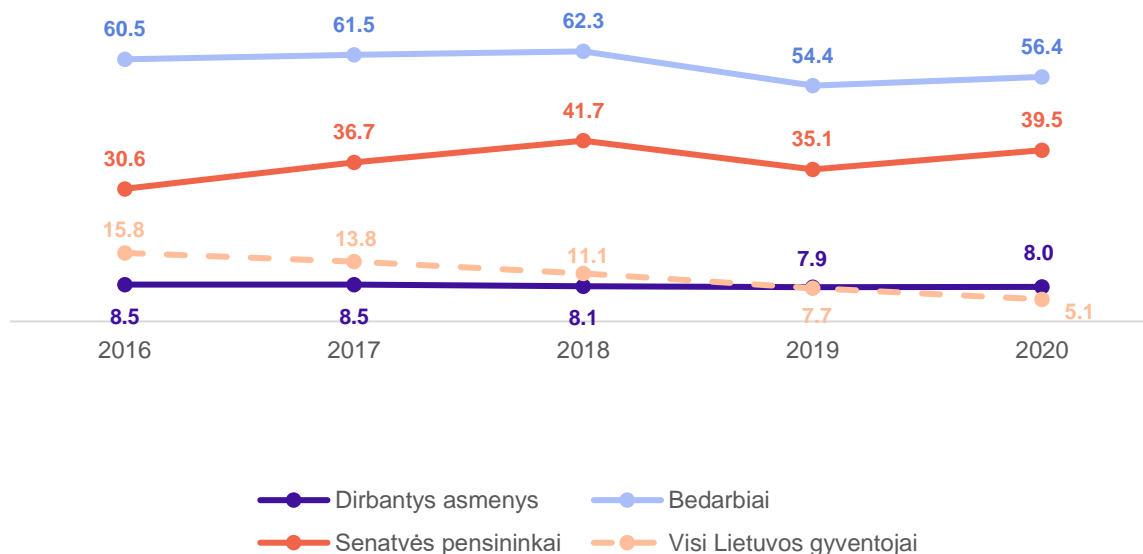
¹⁰ Skurdo rizikos lygis – asmenų, kurių ekvivalentinės pinigines disponuojamosios pajamos mažesnės už skurdo rizikos ribą, dalis.

Skurdo rizikos lygis taip pat atspindi 1975 m. Europos Vadovų Tarybos priimtą skurdo apibrėžtį, pagal kurią „skurstančiais“ laikomi „asmenys arba namų ūkiai, kurių ištekčiai yra tokie menki, kad jie šalyje, kurioje gyvena, negali turėti minimalių gyvenimo sąlygų“. Skurdo rizikos riba – 60 % nacionalinės ekvivalentinių disponuojamų pajamų (išmokėjus socialines išmokas) medianos.

¹¹ Susiduria bent su trimis materialinio nepritekliaus elementais iš šešių: dėl pinigų stokos negali laiku sumokėti būsto nuomos, komunalinių mokesčių, būsto ar kitų paskolų, kredito įmokų; neturi galimybės praleisti bent savaitę atostogų ne namuose; negali sau leisti pakankamai šildyti būsto; negali sau leisti bent kas antrą dieną valgyti mėsos, žuvies ar lygiaverčio vegetariško maisto; negalėtų apmokėti nenumatytų išlaidų (išlaidų suma lygi ankstesnių metų mėnesinei skurdo rizikos ribai) iš savo lėšų; negali sau leisti turėti automobilio.

¹² Namų ūkiai, kuriuose visų darbingo amžiaus nesimokančių asmenų dirbtų valandų suma neviršija 20 proc. jų galimo dirbti viso darbo laiko.

16 pav. Skurdo rizikos lygio (proc.) pagal socioekonominį statusą dinamika Lietuvoje 2016–2020 m.

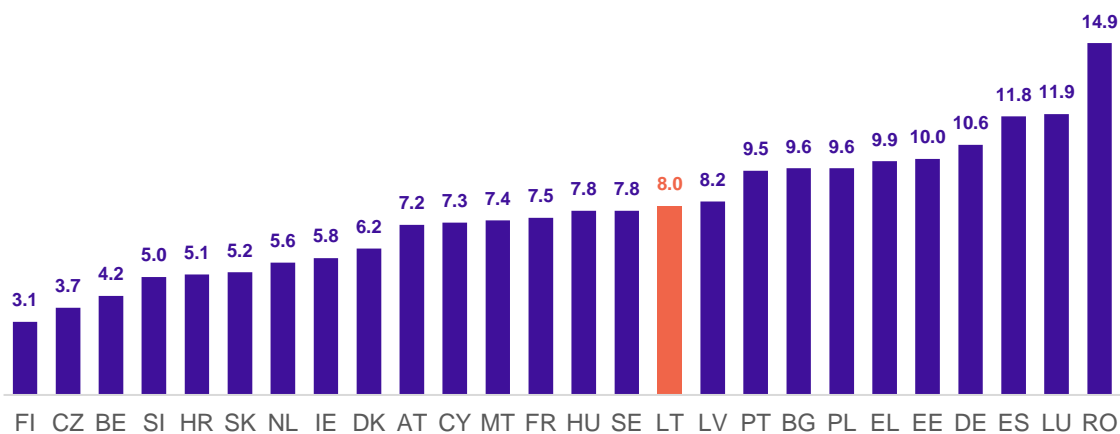

Duomenų šaltinis: OSP

Pažeidžiamiausi išlieka dėl įvairių priežasčių nedirbantys žmonės. Daugiau nei pusė (56,4 proc.) bedarbių ir 2 iš 5 senatvės pensininkų negauna pajamų, pakankamų patenkinti minimalius vartojimo poreikius. 2016–2020 m. laikotarpiu bendras skurdo rizikos lygis mažėjo ne tik bendrai visoje Lietuvoje, bet ir bedarbių bei dirbančiųjų grupėse. Vis dėlto, senatvės pensininkų grupėje jis didėjo beveik 9 proc. punktais.

Nors darbas ženkliai mažina materialinio nepritekliaus riziką, Lietuvoje 8 proc. dirbančių suaugusiųjų skursta (17 pav.).

17 pav. Dirbančių suaugusių asmenų skurdo rizikos lygis ES 2020 m.

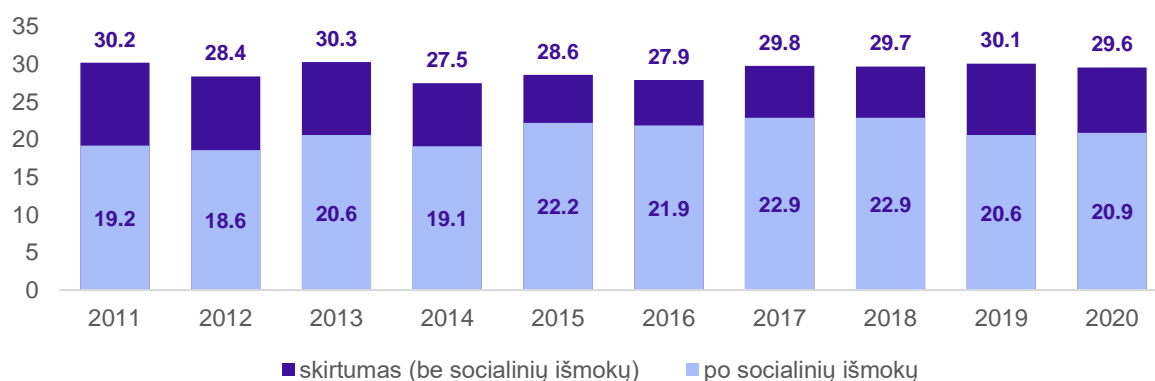

Duomenų šaltinis: Eurostatas

2016 – 2020 m. skurdo rizikos lygis (-1 proc. p.) ir absoliutaus skurdo lygis¹³ Lietuvoje ženkliai sumažėjo (-10,7 proc. p.). Tam didelę įtaką daro socialinės išmokos (18 pav.).

¹³ Asmenų, kurių ekvivalentinės disponuojamosios pajamos mažesnės už absoliutaus skurdo ribą, dalis.

18 pav. Skurdo rizikos lygis po socialinių išmokų ir skirtumas tarp skurdo rizikos lygio, gavus ir negavus socialinių išmokų (proc.)

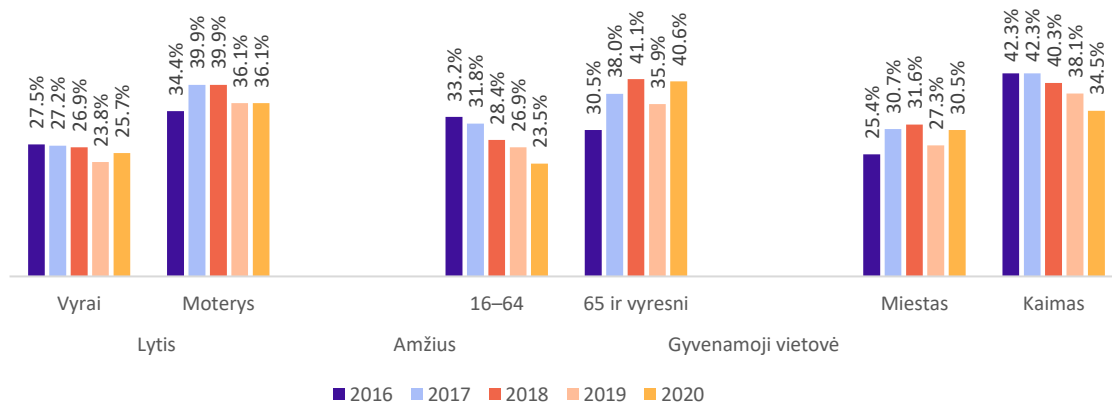
Duomenų šaltinis: OSP ir Eurostatas

Nors asmenų, patiriančių skurdo riziką ar socialinę atskirtį, dalis 2016 – 2020 m. Lietuvoje mažėjo sparčiau (- 5 proc. p.) nei vidutiniškai ES (- 1,7 proc. p.), ši pažanga buvo nepakankama pasiekti ES vidurkį, kuris 2020 m. siekė 22 procentus.

Asmenų, kurių veikla dėl sveikatos sutrikimų buvo šiek tiek arba labai apribota, skurdo rizikos lygis, lyginant su sveikatos sutrikimų neturėjusiais, išlieka per pusę didesnis

Darbingo amžiaus asmenų su negalia integracijos į darbo rinką trūkumas prisideda prie aukštesnės rizikos patirti skurdą. Remiantis OSP 2020 m. duomenimis, asmenų, kurių veikla dėl sveikatos sutrikimų buvo šiek tiek arba labai apribota, skurdo rizikos lygis siekė 32 proc., o asmenų, kurių veikla dėl sveikatos sutrikimų nebuvo apribota, šio rodiklio reikšmė buvo beveik per pusę mažesnė (16,3 proc.). Lyginant su ES vidurkiu šalyje asmenų, kurių veikla dėl sveikatos sutrikimų buvo šiek tiek arba labai apribota, skurdo rizikos lygis pusantro karto didesnis (Eurostato duomenimis 2020 m. šios grupės asmenų skurdo rizikos lygis buvo 21,1 proc.). Lietuvoje skurdo rizikos lygis kiek aukštesnis moterų, asmenų, sulaukusių pensinio amžiaus bei kaimo vietovėse gyvenančiųjų (19 pav.).

19 pav. Asmenų, kurių veikla dėl sveikatos sutrikimų buvo šiek tiek arba labai apribota, skurdo rizikos lygis

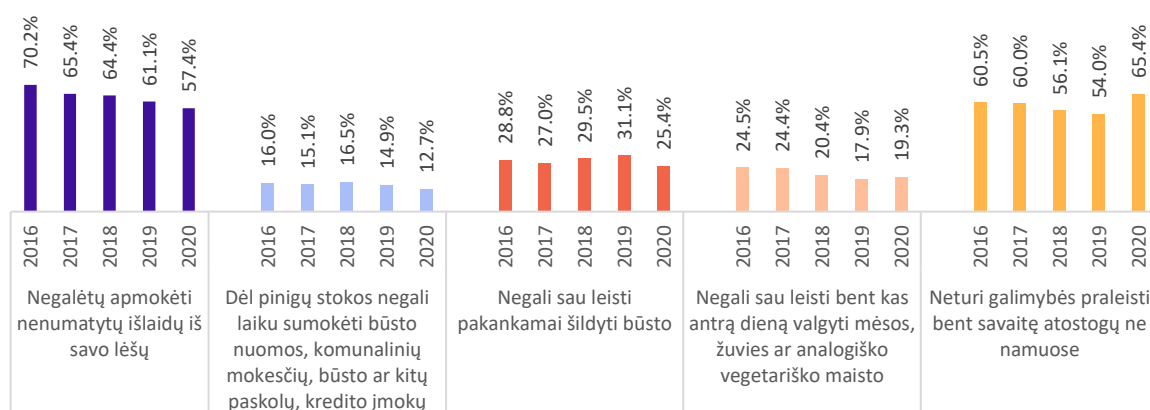

Duomenų šaltinis: OSP

Asmenų, kurių veikla dėl sveikatos sutrikimų buvo šiek tiek arba labai apribota, teigiančių, kad negalėtų apmokėti nenumatytų išlaidų iš savo lėšų dalis nuosekliai mažėja: 2016 m. taip teigiančių asmenų, kurių veikla dėl sveikatos sutrikimų buvo šiek tiek arba labai apribota, buvo apie 70 proc., o 2020 m. – 57 procentai (20 pav.).

20 pav. Asmenys, kurių veikla dėl sveikatos sutrikimų buvo šiek tiek arba labai apribota, susiduriantys su ekonominiais sunkumais

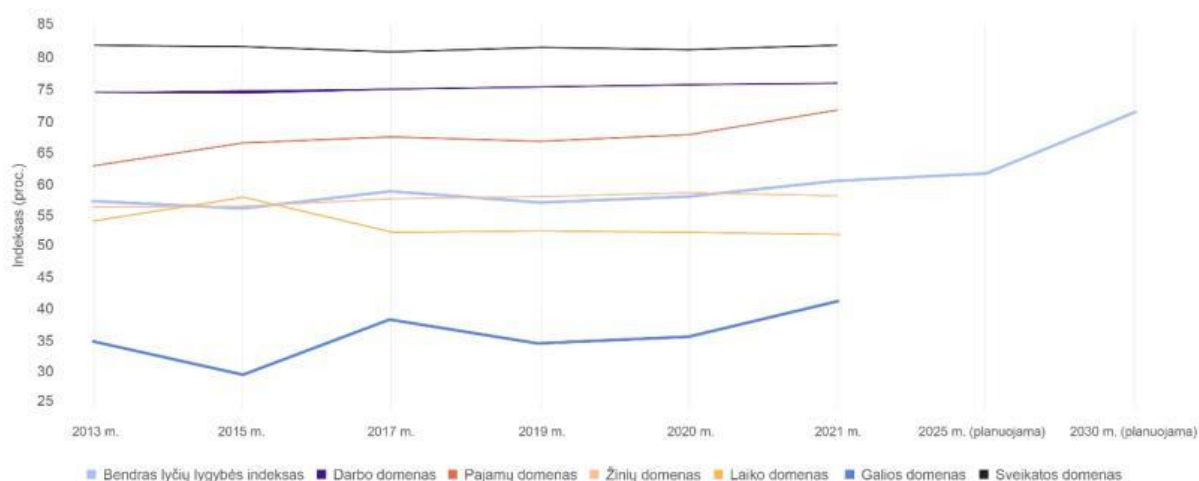
Duomenų šaltinis: OSP

ES ir Lietuvos strateginiu lygiu siekiama lygių galimybių visiems, tačiau kol kas moterys, neįgalieji, vyresnio amžiaus žmonės patiria didesnę socialinės, ekonominės, skaitmeninės atskirties riziką

Skurdas yra susijęs ne tik su pajamų trūkumu, bet ir su kliūtimis naudotis paslaugomis ir įvairiomis galimybėmis, t. y. su socialine atskirtimi ir pajamų nelygybe (Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas, 2020). Socialinė atskirtis apibūdinama kaip „būsena, kurioje asmenys negali visapusiškai dalyvauti ekonominiame, socialiniame, politiniame ir kultūriniame gyvenime, arba procesas, vedantis į tokią būseną ir ją palaikantis“ (JT, 2015). Ši būsena arba j ją vedantis procesas priklauso ne tik nuo prieinamų materialinių išteklių, pvz., užimtumas, turtas. Šiuo atveju svarbu nagrinėti ir švietimo bei sveikatos paslaugų prieinamumą. Pažymėtina, kad daugelio grupių ir pavienių asmenų skurdo ir sunkumų priežastys glūdi ir galimybių ir teisių, kuriomis gali naudotis kitos grupės, apribojimuose (EK, 2010), todėl socialinę atskirtį gali lemti ir tokie veiksniai kaip amžius, neįgalumas, lytis.

2020 m. Nacionaliniame pažangos plane įtvirtintas horizontalusis lygių galimybių visiems principas siekiant užtikrinti, kad visiems asmenims būtų užtikrintos vienodos teisės ir galimybės naudotis paslaugomis, infrastruktūra, transportu, dalyvauti visuomeniniame gyvenime, o šio strateginio dokumento įgyvendinimo stebėsenai vykdyti numatyti rodikliai, susiję su neįgaliųjų gyvenimo kokybe bei lyčių lygybe. Pagal lyčių lygybės indeksą Lietuva ES užima 20 vietą, tačiau vertinant atskirai indeksui apskaičiuoti naudojamas dedamąsias, pozicijos labai skiriasi. Pavyzdžiui, pagal „darbo“ dedamąją lyčių lygybės indeksą Lietuva 11-ta, o pagal šiai dedamajai apskaičiuoti vertinamą dalyvavimą darbo rinkoje Lietuva – 2-ra ES. Didžiausios pažangos Lietuvai trūksta „galios“ dedamojoje, kuri matuoja lyčių lygybę priimant sprendimus politinėje, ekonominėje ir socialinėje srityse (21 pav.).

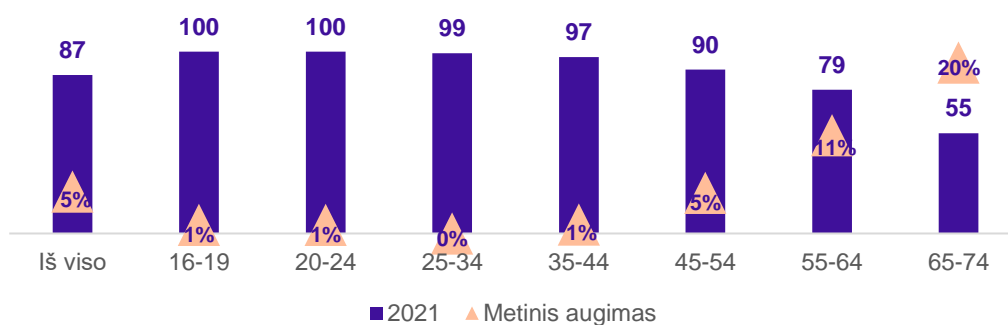
21 pav. Lyčių lygybės indeksas

Duomenų šaltinis: SADM pagal Europos lyčių lygybės instituto duomenis

Greta lyčių lygybės klausimo šiuolaikiniame sparčios technologijų ir interneto plėtros laikais svarbus ir skaitmeninės įtraukties klausimas. Vis daugiau paslaugų viešajame ir privačiajame sektoriuose perkeliama į virtualią erdvę, sparti skaitmeninių technologijų plėtra leidžia vis plačiau naudoti nuotolinio darbo formatą. Populiarėjantis nuotolinis darbas ne tik padeda geriau suderinti darbą ir asmeninį gyvenimą, bet ir kelia iššūkių tam tikroms grupėms – ypač žemos kvalifikacijos darbuotojams vyresnio amžiaus žmonėms – visapusiškai dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenėje. Nesant galimybių naudotis skaitmeninėmis technologijomis, didėja skirtumai tarp įvairių technologijomis besinaudojančių ir nesinaudojančių visuomenės grupių ar atskirų individų – didėja skaitmeninė atskirtis¹⁴. Dažniausiai skaitmeninę atskirtį lemia vyresnis amžius, tačiau ji priklauso ir nuo gyvenamosios vietovės, užimtumo ir skurdo rizikos. Visuomenės grupės, kurios yra labiausiai socialiai pažeidžiamos, taip pat labiausiai kenčia ir nuo skaitmeninės atskirties, ir tai lemia dar didesnę šių grupių socialinę atskirtį (Šuminas A., Gudinavičius A., Aleksandravičius A., 2018). 2021 m. Lietuvoje per paskutinius tris mėnesius internetu naudojo 87 proc. gyventojų. Tai artimas ES vidurkiui (89 proc.) rezultatas. Nors skaitmeninė atskirtis tarp amžiaus grupių egzistuoja, vis daugiau vyresnių žmonių Lietuvoje naudoja internetu (22 pav.).

22 pav. Naudojimas internetu pagal amžiaus grupes ir metinis augimas 2021 m.

Duomenų šaltinis: OSP ir Eurostatas

Iš viso Lietuvoje 2021 m. kompiuterį ir plačiajuosčio interneto prieigą turėjo 80,3 proc. namų ūkių, o didžiuosiuose šalies miestuose (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai, Panevėžys) – 86,1 proc. namų ūkių. Kituose šalies miestuose kompiuterį ir plačiajuosčio interneto prieigą turėjo 77,7 proc. gyventojų, o kaimuose – 74,4 proc. namų ūkių. Pažymėtina, kad 2016 – 2021 m. laikotarpiu kaime apsirūpinimas kompiuteriais ir internetu buvo sparčiausias (+24 procentai).

Apžvelgus socialinį Lietuvos kontekstą, akivaizdu, kad skurdo ir socialinės atskirties srityje Lietuva pasiekė teigiamų pokyčių, bet sėkmingai žmogiškojo kapitalo politikai įgyvendinti būtinas ryškesnis proveržis.

¹⁴ Skaitmeninės atskirties terminas apibrėžia takoskyrą tarp individų ar visuomenės grupių, turinčių galimybę naudotis internetu bei naujausiomis informacinėmis technologijomis, ir tų, kurie šios galimybės neturi.

2. Gebėjimų ir įgūdžių ugdymas

Šiame skyriuje pristatomi pagrindiniai rodikliai, atspindintys žinių ir įgūdžių teikimo apimtį (kaip mokinių, studentų, mokymosi visą gyvenimą lygio), kokybės ir atitikties darbo rinkos poreikiams pokyčius.

Daugelyje formalaus švietimo sistemos grandžių toliau stebėtas parengiamų specialistų, abiturientų ir absolventų skaičiaus mažėjimas

2020 – 2021 m. specialistų, abiturientų ir absolventų rengimo apimtys toliau mažėjo, tačiau lėtėjančiu tempu. Remiantis ŠVIS duomenimis:

- Pagrindinį išsilavinimą įgijusių asmenų 2021 m. mažėjo 3 proc. (nuo 2016 m. – 16 proc.), o vidurinį – 2 procentais (nuo 2016 – 20 proc.). Profesinėse mokyklose įgytų atestatų dalis analizuojamu laikotarpiu reikšmingai nekito, svyravo 1 proc. p. ribose. Laikotarpio pabaigoje profesinės mokyklos suteikė 16 proc. visų per metus suteiktų brandos atestatų ir 4 proc. visų pagrindinio išsilavinimo pažymėjimų.
- Profesinę kvalifikaciją profesinėse mokyklose įgijusių asmenų skaičius mažėjo 9 procentais (nuo 2016 m. – 41 proc.).
- Įgijusį koleginį išsilavinimą skaičius stabilizavosi (kaip ir ankstesniais metais, pokytis nesiekė 1 proc.), tuo metu universitetų – toliau smuko 4 proc. Kaip ir ankstesniais metais, sparčiausiai, 5 proc., mažėjo bakalauro studijų pakopos absolventų skaičius (nuo 2016 m. jis smuko 25 proc.). Tuo metu magistro laipsnį įgijusių asmenų skaičius nuo praėjusių metų išliko stabilus – pokytis nesiekė 1 procento (nuo 2016 m. – sumažėjo 11 proc.).

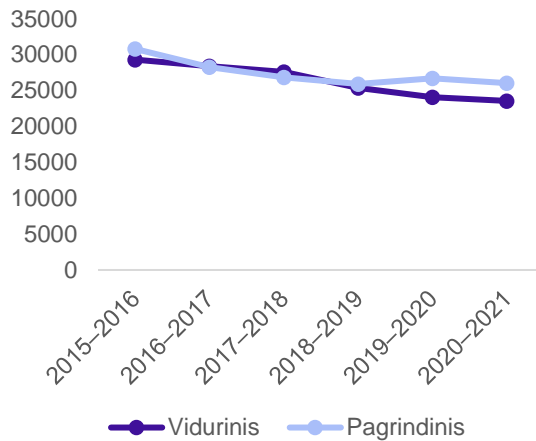
Parengiamų aukštesnės kvalifikacijos specialistų, visų pirma aukštųjų mokyklų absolventų, skaičiaus mažėjimą sietinas su demografiniais procesais: ankstesniu laikotarpiu stebėtu gimstamumo mažėjimu, emigracija. OSP duomenimis, vien 1994¹⁵– 2002 per metus gimusiųjų skaičius smuko 30 proc., nuo 42,4 tūkst. iki 29,5 tūkstančių (2002 – 2016 m. gimstamumas buvo stabilizavęsis). Tuo tarpu mokymąsi be pertraukos tęsiančių abiturientų dalis buvo santykinai stabili: 2016 – 2021 m. nenuosekliai svyravo tarp 67 ir 73 proc. Remiantis ŠVIS duomenimis, vyresnio nei tipinio amžiaus studentų skaičius¹⁶ 2016 – 2021 m. taip pat išliko santykinai stabilus. Sulaukusių 25 m. ir vyresnių studentų per penkmetį mažėjo 4 proc. iki 36,9 tūkst., o 35 ir vyresnių – išaugo 31 proc. iki 11,7 tūkstančių.

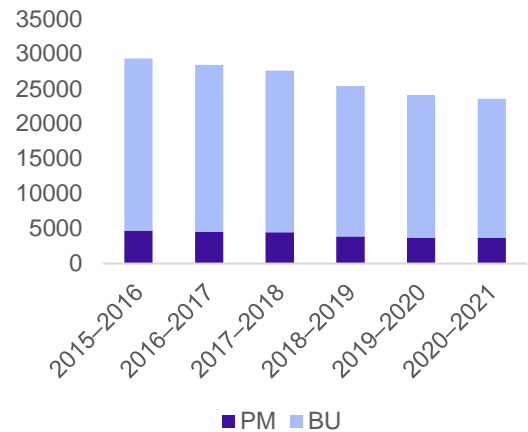
¹⁵ OSP prieinami duomenys nuo 1994 m.

¹⁶ Skaičiuojami visų pakopų, visų kursų studentai.

23 pav. Vidurinį ir pagrindinį išsilavinimą įgijusių asmenų skaičius

24 pav. Aukštųjų mokyklų (visų studijų pakopų) absolventų skaičius

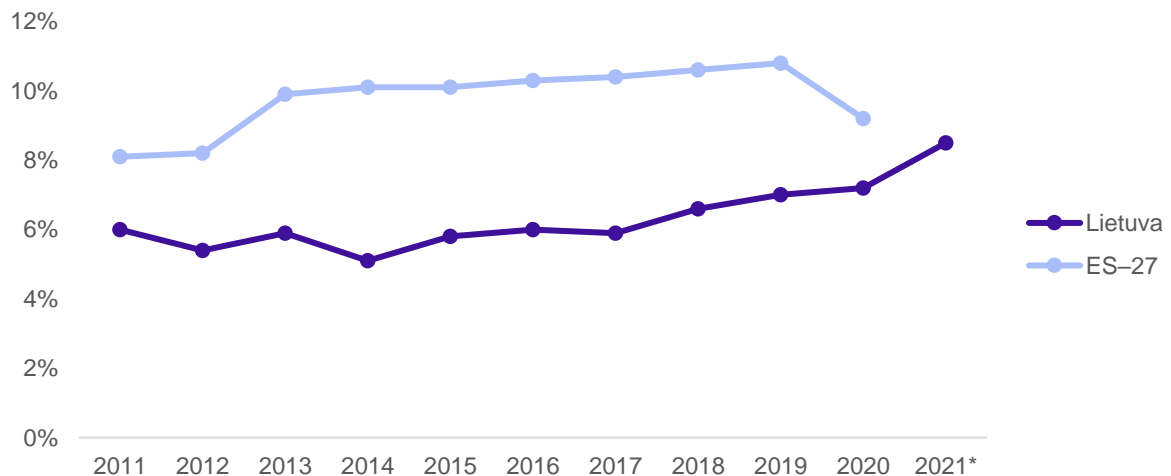
Duomenų šaltinis: ŠVIS, skaičiavimai: STRATA

Kinta ir parengiamų specialistų sudėtis pagal išsilavinimo sritį. 2016 – 2021 m. labiausiai sumažėjo Verslo ir administravimo srities išsilavinimą per metus įgyjančių asmenų skaičius: jų dalis tarp aukštojo mokslo absolventų sumažėjo 3 proc. p., o tarp profesinę kvalifikaciją įgijusių asmenų – 11 proc. punktų. Tuo pačiu metu reikšmingai didėjo dalis aukštųjų ir profesinių mokyklų absolventų, įgijusių sveikatos priežiūros (atitinkamai 3 proc. p. ir 4 proc. p.), kompiuterijos (atitinkamai 2 proc. p. ir 4 proc. p.), inžinerijos ir inžinerijos profesijų (atitinkamai 1 pro. p. ir 2 proc. p.) išsilavinimą.

Augo mokymosi visą gyvenimą lygis

2021 m. duomenimis per pastarąsias keturias savaites mokėsi 8,5 proc. 25–64 m. Lietuvos gyventojų, tai yra 1,3 proc. p. daugiau, nei 2020 m. Toliau ryškėjo lyčių skirtumai: 2021 m. mokėsi 10,2 proc. Lietuvos moterų ir 6,7 proc. vyrų (metais anksčiau – atitinkamai 8,7 ir 5,6 proc.). Palyginimui, 2020 m. visų ES šalių mokymosi visą gyvenimą lygis siekė 9,2 proc. Mokymosi lygis svyravo nuo mažiau nei 2 proc. tokiose šalyse kaip Rumunija ir Bulgarija, iki daugiau nei 25 proc. Suomijoje, Šveicarijoje ir Švedijoje.

25 pav. Mokymosi visą gyvenimą lygis: 20 – 64 m. gyventojų, kurie mokėsi per paskutines 4 savaites, dalis

* Duomenys apie ES 27 mokymosi lygio vidurkį 2021 m. ataskaitos rengimo metu buvo neprieinami.

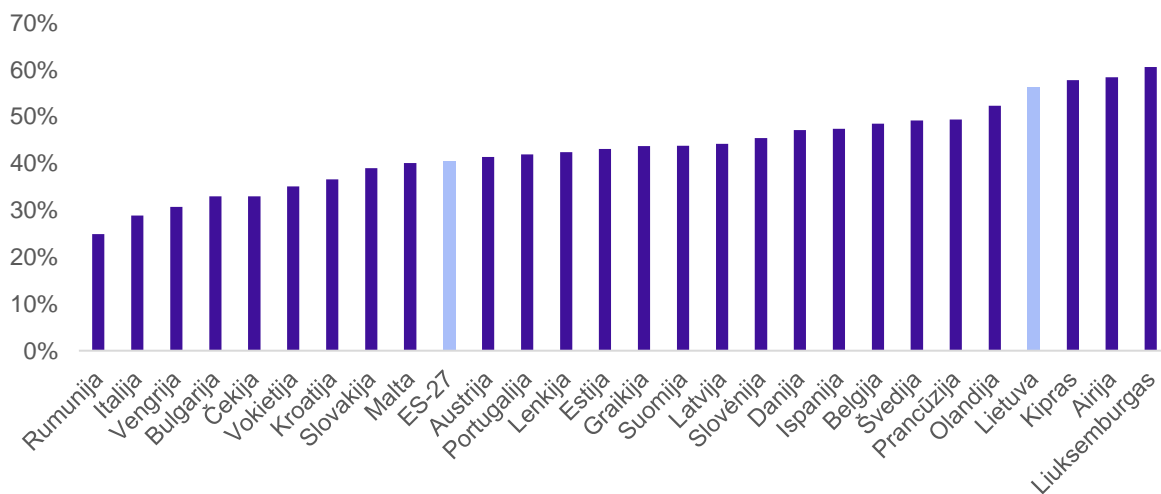
Duomenų šaltinis: Eurostatas, OSP

Pagal pagrindinius formalus gyventojų išsilavinimo rodiklius Lietuva išlieka tarp pirmaujančių ES valstybių

Toliau augo aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų dalis. 2021 m. vyresnių nei 15 m. gyventojų, įgijusių aukštąjį išsilavinimą, dalis padidėjo 1,7 p. p. ir laikotarpio pabaigoje pasiekė 34,4 proc. Nuo 2016 m. aukštąjį išsilavinimą įgijusių gyventojų dalis paaugo iš viso 6,1 p. p. Naujaisiais, 2020 m., Eurostato duomenimis tarp 25–34 m. suaugusiųjų aukštąjį išsilavinimą buvo įgiję 56,1 proc. Lietuvos gyventojų. Pagal šį rodiklį Lietuva reikšmingai lenkė ES vidurkį (40,5 proc.) ir visas, išskyrus tris, ES šalis: Liuksemburgą, Airiją ir Kiprą. Aukštąjį STEM išsilavinimą įgijusių gyventojų dalis praktiškai nekito ir atsiliko nuo ES vidurkio. Naujaisiais, 2019 m., Eurostato duomenimis tūkstančiui ES–27 20–29 m. gyventojų teko 20,8 STEM absolventai, o Lietuvoje – 19,8. Vyrų gretose 1000 gyventojų teko 26,5 STEM absolventai (ES–27,5), moterų – 12,5 (ES–13,7).

Vidurinio išsilavinimo neįgijusio jaunimo dalis išliko viena mažiausių ES. 2021 m. Lietuvoje 18–24 m. jaunimo, neįgijusio vidurinio išsilavinimo, dalis siekė 5,4 proc. (2020 m. – 5,6 proc.). Palyginimui, 2021 m. ES jaunimo, neįgijusio vidurinio išsilavinimo, dalis siekė vidutiniškai 9,9 proc. Mažesne nei Lietuvoje vidurinio išsilavinimo neįgijusių asmenų dalimi pasižymėjo tik keturios ES valstybės.

26 pav. Aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų dalis 25 – 34 m. amžiaus grupėje

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Stebėti gebėjimų ir įgūdžių kokybės bei atitikties darbo rinkos poreikiams gerėjimo signalai

Gerėjo vidurinio ugdymo pasiekimai. Per penkerius metus, 2016–2021 m., lietuvių kalbos ir matematikos valstybinių brandos egzaminų (toliau – VBE) išlaikymo lygis didėjo 4 proc. p. ir laikotarpio pabaigoje siekė 42 procentus (plačiau apie rodiklį – pirmame intarpe). Tai reiškia, kad tokia dalis prieš ketverius metus pagrindinį išsilavinimą įgijusių asmenų 2021 m. išlaikė abu įvardytus VBE. Per metus, 2020 – 2021 m., VBE išlaikymo lygis augo 8 proc. p. Šis staigus pokytis sietinas su netipiškai prastais 2020 m. stebėtais matematikos VBE laikymo rezultatais. 2020 m. matematikos VBE išlaikymo lygis smuko iki 36 proc., o 2021 m. grįžo į anksčiau stebėtą lygį – pakilo iki 46 procentų (STRATA skaičiavimai, ŠVIS duomenimis).

1 intarpas: kaip matuojamas VBE išlaikymo lygis?

Valstybinių brandos egzaminų (toliau – VBE) išlaikymo lygis – Lietuvių kalbos ir matematikos VBE išlaikiusiųjų dalis nuo visų ketveriais metais anksčiau pagrindinį išsilavinimą įgijusių moksleivių. Pavyzdžiui, 2021 m. įvertis rodo, kokia dalis 2017 m. pagrindinį išsilavinimą įgijusių moksleivių tais metais išlaikė VBE. Lietuvių kalbos ir matematikos VBE egzaminai pasirinkti, nes analizuojamu laikotarpiu jie buvo būtini siekiant gauti valstybės finansavimą studijoms.

Tarptautiniai tyrimai, kurie leidžia Lietuvos mokinių ir suaugusiųjų gebėjimus įvertinti užsienio šalių kontekste (kaip PISA, PIAAC), 2021 m. nebuvo atnaujinti. Remiantis ankstesnės reguliariai atliekamo penkiolikmečių gebėjimų tyrimo PISA bangos rezultatais, Lietuvos moksleivių skaitymo, matematikos, gamtos mokslų pasiekimai atsilieka nuo EBPO šalių vidurkio (Schleicher, 2019). Lietuvos suaugusiųjų matematiniai ir skaitymo įgūdžiai nuo EBPO vidurkio skiriasi nereikšmingai, tačiau atsilieka pagal suaugusiųjų gebėjimus spręsti problemas pasitelkiant technologijas.

Mažėjo absolventų, dirbančių įgytos kvalifikacijos lygio neatitinkantį darbą. 2021 kvalifikacijos lygio neatitinkantį darbą dirbo 23,4 proc. įsidarbinusių tų metų aukštųjų mokyklų absolventų, t. y. 2,6 proc. punktais mažiau, nei prieš metus, ir 7,9 proc. mažiau, nei prieš penkerius metus. Tarp profesinių mokyklų absolventų kvalifikacijos lygio neatitinkantį darbą dirbo 40 proc., t. y. 3,9 proc. punkto mažiau, nei prieš metus (STRATA skaičiavimais, ŠVIS duomenimis). Gali būti, kad absolventų galimybės rinktis aukštesnės kvalifikacijos, įgytą kvalifikaciją atitinkantį darbą augo ir dėl didėjančio darbuotojų trūkumo.

Augo bendrojo ugdymo pasiekimų atotrūkis tarp pažeidžiamoms socialinėms grupėms priklausančių ir likusių moksleivių

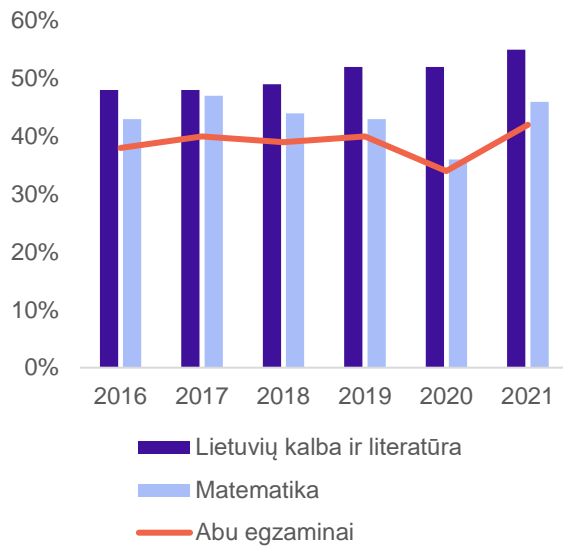
Pasiekimų atotrūkio augimą atspindi VBE išlaikymo lygio skirtumai 2020 – 2021 metais:

- Žemų pajamų šeimų (gaunančių finansinę ir kitokią paramą) moksleivių VBE išlaikymo lygis nuo bendraamžių atsiliko 27 proc. p. (2020 m. – 23 proc. p).
- Moksleivių našlaičių VBE išlaikymo lygis nuo bendraamžių atsiliko 22 proc. p. (2020 m. – 18 proc. p).
- Moksleivių, kuriems nustatytas sunkus neįgalumas, VBE išlaikymo lygis nuo bendraamžių, kuriems neįgalumas nenustatytas, atsiliko 38 proc. p. (2020 m. – 33 proc. p). Didėjo ir moksleivių, kuriems nustatytas lengvas bei vidutinis neįgalumas, atsilikimas.
- Moksleivių, kurie mokėsi lenkų ir rusų kalbomis, VBE išlaikymo lygis nuo lietuvių kalba besimokiusių bendraamžių atsiliko 15 proc. p. (2020 m. – atitinkamai 12 ir 11 proc. p.; STRATA skaičiavimais, ŠVIS duomenimis).

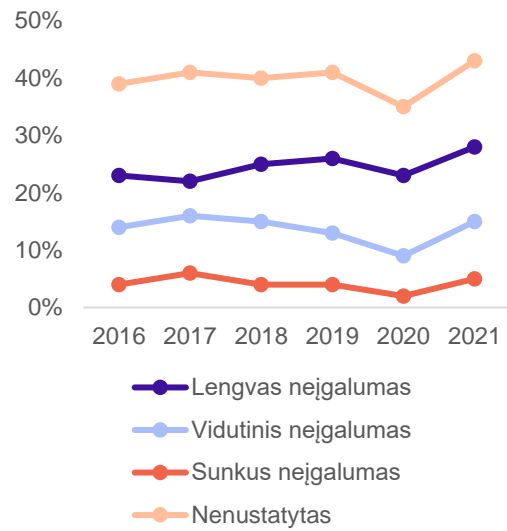
Svarbu pažymėti, kad 2021 m., kaip ir 2022 m., į valstybės finansavimą studijoms galėjo pretenduoti tik lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos ir dar vieną pasirinktą VBE išlaikę moksleiviai. Todėl stebimas VBE išlaikymo lygio atotrūkio augimas ateityje gali didinti galimybių įgyti aukštąjį išsilavinimą ir integruotis darbo rinkoje skirtumus, kartu – didinti pažeidžiamų grupių socialinę-ekonominę atskirtį, kliudyti darniam valstybės žmogiškojo kapitalo ir visuomenės vystymuisi.

Tikėtina, kad prie pasiekimų skirtumų augimo prisidėjo nuotolinis mokymas 2020 m. Lietuvoje atlikta apklausa parodė, kad, mokytojų nuomone, nuotolinis mokymas pablogino mokinių, kurių šeimos patiria socialines rizikas (60 proc. atsakiusių), blogai besimokančiųjų (41,8 proc.) ir specialiųjų mokymosi poreikių turinčių vaikų (42,9 proc.) pasiekimus. Nuotoliniame ugdyme mažiau dalyvauja vaikai, kurių šeimos patiria socialines rizikas (58,2 proc.), bei tokių vaikų mokymosi motyvacija yra sumažėjusi (66,7 proc.). „Didžiausią susirūpinimą mokytojams kelia vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, ir vaikai, patiriantys socialinę riziką. Dauguma mokytojų pastebi šių vaikų žinių spragas, atsiradusias nuotolinio mokymo metu, kas, jų nuomone, galėtų reikšti, jog specialiųjų ugdymosi poreikių turintys ir socialinę riziką patiriantys vaikai nesulaukia reikiamos pagalbos, be to, mokytojai taip pat pastebi sumažėjusią šių vaikų motyvaciją mokytis.“ (Jusienė, 2021)

27 pav. VBE išlaikymo lygis

28 pav. VBE išlaikymo lygis pagal neįgalumo statusą

Duomenų šaltinis: ŠVIS, skaičiavimai: STRATA

Mažėjo profesinio ugdymo įstaigas pasirinkusių moksleivių dalis tarp visų siekiančių vidurinio išsilavinimo

2020 mokslo metus profesinėse mokyklose pradėjo 24,7 proc. visų vidurinio ugdymo siekiančių moksleivių (2019 m. – 26,1 proc.) (STRATA, 2021a). Naujausiais prieinamais Eurostato duomenimis 2019 m. ši dalis ES–27 siekė 48,4 proc., taigi buvo beveik dvigubai didesnė už Lietuvos vidurkį. Mokinių, vidurinio išsilavinimo siekiančių profesiniame mokyme, dalies didinimas – vienas Lietuvos ir ES švietimo sistemos tikslų.

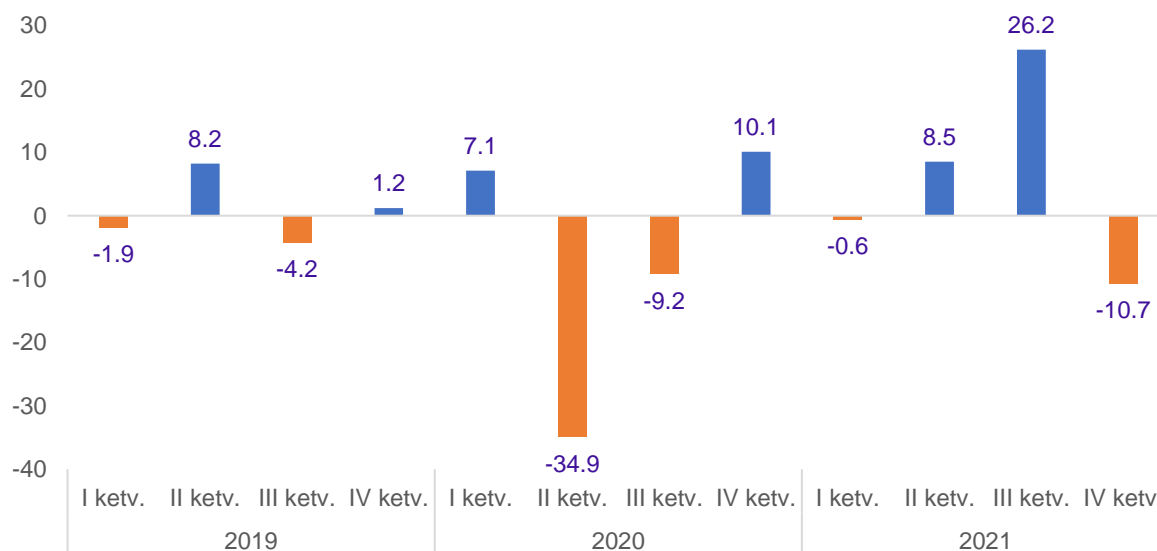
3. Užimtumas ir gebėjimų naudojimas darbo rinkoje

Šiame skyriuje aptarta bendra gyventojų užimtumo situacija šalyje bei jos pokyčiai vidutiniu laikotarpiu nuo 2016 m. ir COVID-19 pandemijos metu. Pristatyta pagrindinių užimtumo rodiklių dinamika. Taip pat pateikti aktualūs duomenys apie asmenų turinčių negalią įsitraukimą į darbo rinką. Pateikiama išanalizuota naujausia prieinama darbo skelbimų informacija apie darbo rinkos tendencijas ir STRATA atlikta prognozė dėl darbuotojų pasiūlos ir paklausos iki 2025 metų.

Užimtųjų skaičius Lietuvoje kyla ir jau pasiekė prieš COVID-19 pandemijos pradžią buvusias reikšmes

2020 m. kritęs užimtųjų skaičius 2021 m. augo ir grįžo į priešpandeminį lygį. 2021 m. antroje pusėje bendras užimtųjų¹⁷ skaičius pasiekė 2019 m. buvusį užimtųjų skaičių, nors COVID-19 pandemijos laikotarpiu buvo ženkliai sumažėjęs (29 pav.).

29 pav. Užimtųjų gyventojų (15 – 64 m. amžiaus) skaičiaus pokytis per paskutinį ketvirtį (tūkst.) 2019–2021 m.

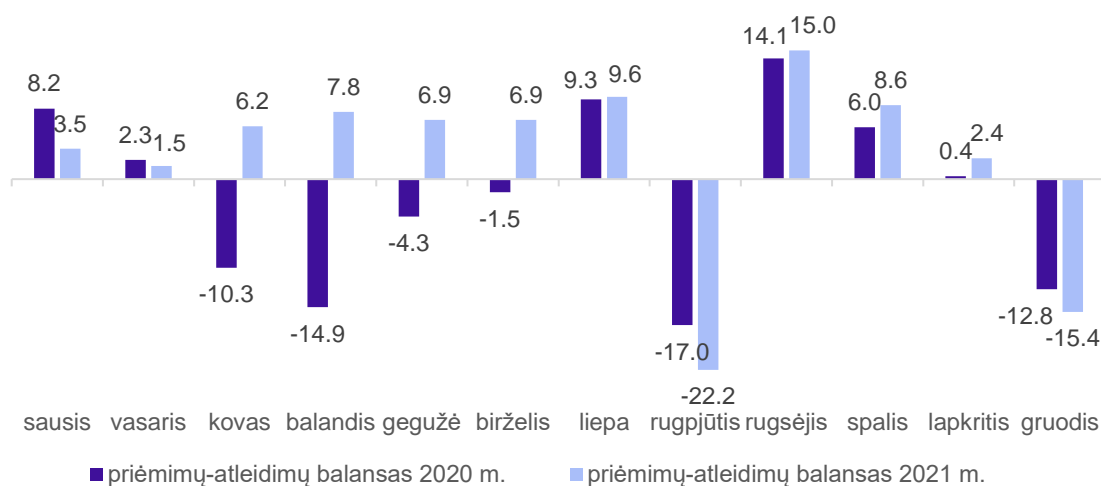
Duomenų šaltinis: OSP

Nors antroje 2021 m. pusėje atleista dviem tūkstančiais daugiau darbuotojų nei priimta, bendrai 2021 m. darbuotojų priėmimų ir atleidimų balansas buvo teigiamas (30,8 tūkst.) (30 pav.). Po neigiamo metinio 2020 m. balanso (-20,6 tūkst.) tai ekonomikos atsigavimo ženklas. Augančių lūkesčių tendencija fiksuojama ir pradedant 2022 m.: sausio mėnesį įsidarbinusiųjų buvo 6,2 tūkstančio daugiau negu atleistųjų.

¹⁷ Užimti gyventojai – asmenys, dirbantys bet kokį darbą, gaunantys už jį darbo užmokestį pinigais ar natūra arba turintys pajamų ar pelno.

30 pav. Priimtų ir atleistų darbuotojų balansas 2020 m. ir 2021 m. (tūkst.)

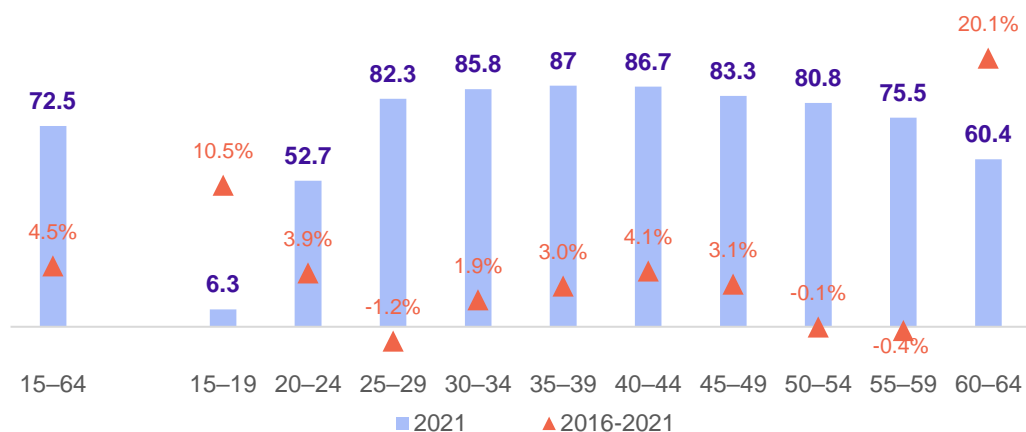
Duomenų šaltinis: OSP, skaičiavimai: STRATA

COVID-19 pandemija paveikė ne tik Lietuvos bet ir viso pasaulio darbo rinką. EBPO teigimu, daugeliui besivystančių valstybių prireiks laiko pasiekti rezultatus, buvusius iki 2019 m. pabaigos. 2020 m. pabaigoje EBPO šalyse, palyginti su 2019 m., išnyko apie 22 mln. darbo vietų, visame pasaulyje – apie 114 mln. EBPO šalyse, nepaisant laipsniško atsigavimo, bedarbių vis dar yra virš 8 mln. daugiau nei prieš krizę, o neaktyvių žmonių – virš 14 mln. daugiau. Prognozuojama, kad iki pandemijos buvusio užimtumo lygio EBPO šalys nepasieks iki 2022 m. pabaigos (OECD, 2021).

Užimtumo lygio kaitos tendencijos kardinaliai skiriasi skirtingose amžiaus grupėse

2021 m. pabaigoje dirbo 1,38 mln. Lietuvos gyventojų. 15 – 64 m. amžiaus grupėje užimtumo lygis siekė 72,5 proc. ir skirtingose amžiaus grupėse jis svyravo nuo 6,3 proc. iki 87 proc. (31 pav.). Be to, skyrėsi ir užimtumo lygio pokytis ilgesniuoju laikotarpiu. 2021 m., palyginus su 2016 m., vidutinis užimtumo lygis Lietuvoje kilo 4,5 proc., o priešpensinio amžiaus (60 – 64 m.) grupėje – net penktadaliu. Tai galėjo nulemti nuosekliai ilginamas senatvės pensijos amžius, kuris 2016–2021 m. laikotarpiu moterims pailgėjo 1 m. 8 mėn., o vyrams – 10 mėn.

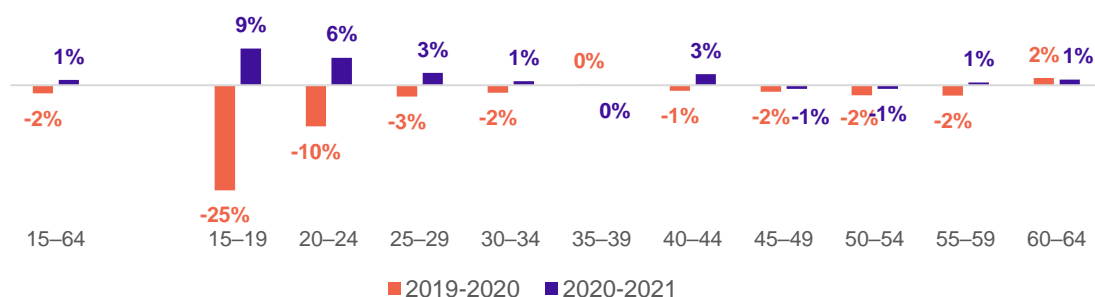
31 pav. Užimtumo lygis pagal amžiaus grupes 2021 m. ir jo kaita 2016 – 2021 m., proc.

Duomenų šaltinis: OSP

COVID-19 pandemijos pradžioje, pasikeitus bedarbio statuso suteikimo tvarkai, išaugę studentų registracijos Užtastai lėmė didžiausius užimtumo lygio svyravimus 15 – 24 m. amžiaus grupėje, o kitose pokyčiai buvo minimalūs (nuo +2 proc. iki -3 proc.). 2021 m., palyginus su 2020 m., užimtumo lygio svyravimo intensyvumas išliko toje pačioje amžiaus grupėje (15 – 24 m.), tik pokyčiai teigiami – užimtumas augo (32 pav.).

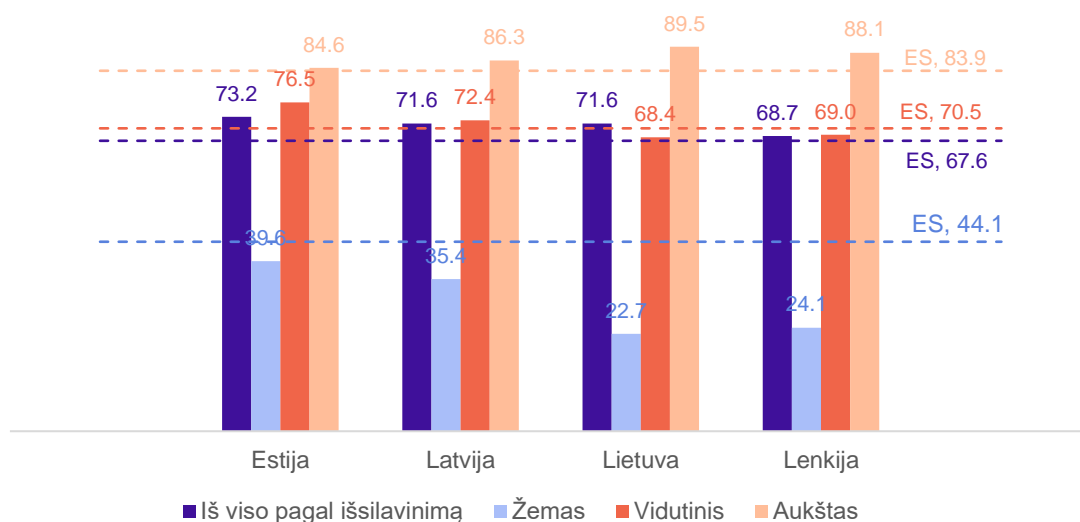
32 pav. Užimtumo lygio kaita 2019 – 2020 m. ir 2020 – 2021 m. pagal amžiaus grupes, proc.

Duomenų šaltinis: OSP

2021 m. duomenimis, užimtumo lygis 15 – 64 m. amžiaus grupėje augo ir siekė 72,5 proc. Vertinant užimtumo situaciją regione, 2020 m. duomenimis, minėtoje Lietuvos gyventojų amžiaus grupėje užimtumo lygis¹⁸ (71,6 proc.) viršijo ES vidurkį. Lietuva užėmė antrą vietą (po Vengrijos 89,6 proc.) ES pagal aukštąjį išsilavinimą turinčių asmenų užimtumo lygį (89,5 proc.), bet žemesnio išsilavinimo asmenų užimtumo lygis (22,7 proc.) nesiekė ES vidurkio (33 pav. **Error! Reference source not found.**).

33 pav. 2020 m. 15 – 64 m. amžiaus gyventojų užimtumo lygis pagal išsilavinimą¹⁹ ES ir Lietuvoje

Duomenų šaltinis: Eurostatas

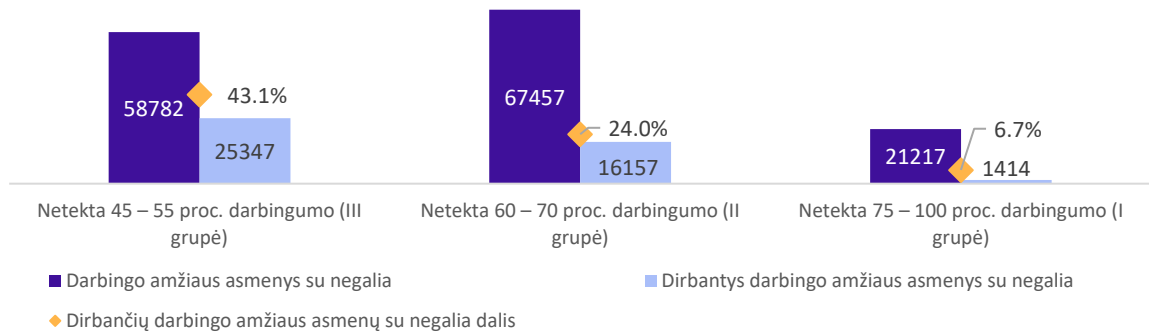
2021 m. pabaigoje dirbo vos 29,1 proc. darbingo amžiaus šalies gyventojų, turinčių negalią

SADM duomenimis 2021 m. pabaigoje Lietuvoje apie 7,9 proc. nuolatinių šalies gyventojų sudarė asmenys turintys negalią (221,3 tūkst. asmenų). Du trečdaliai iš jų buvo darbingo amžiaus (147,5 tūkst. asmenų) (34 pav. 35 pav.). Trečdalis darbingo amžiaus piliečių turinčių negalią gyveno 5 didžiuosiuose šalies miestuose. 2021 m. vos 29,1 proc. darbingo amžiaus asmenų, turinčių negalią, dirbo (42,9 tūkst. asmenų). Lyginant su laikotarpiu iki COVID-19 pandemijos (2019 m.), dirbančių darbingo amžiaus asmenų su negalia skaičius 2021 m. buvo mažesnis 6 proc. (dirbo 2,8 tūkst. mažiau asmenų, nei 2019 metais) (SADM, 2022b).

¹⁸ Rodiklis, išreiškiamas pasirinktos amžiaus grupės užimtų gyventojų ir to paties amžiaus visų gyventojų santykiu.

¹⁹ Pagal Tarptautinio standartizuotą švietimo klasifikatorių: Žemas – ISCED 0, 1, 2 Vidutinis – ISCED 3, 4 Aukštas – ISCED 5, 6, 7, 8.

34 pav. Darbingo amžiaus asmenys su negalia pagal netektą darbingumą* 2021 m.

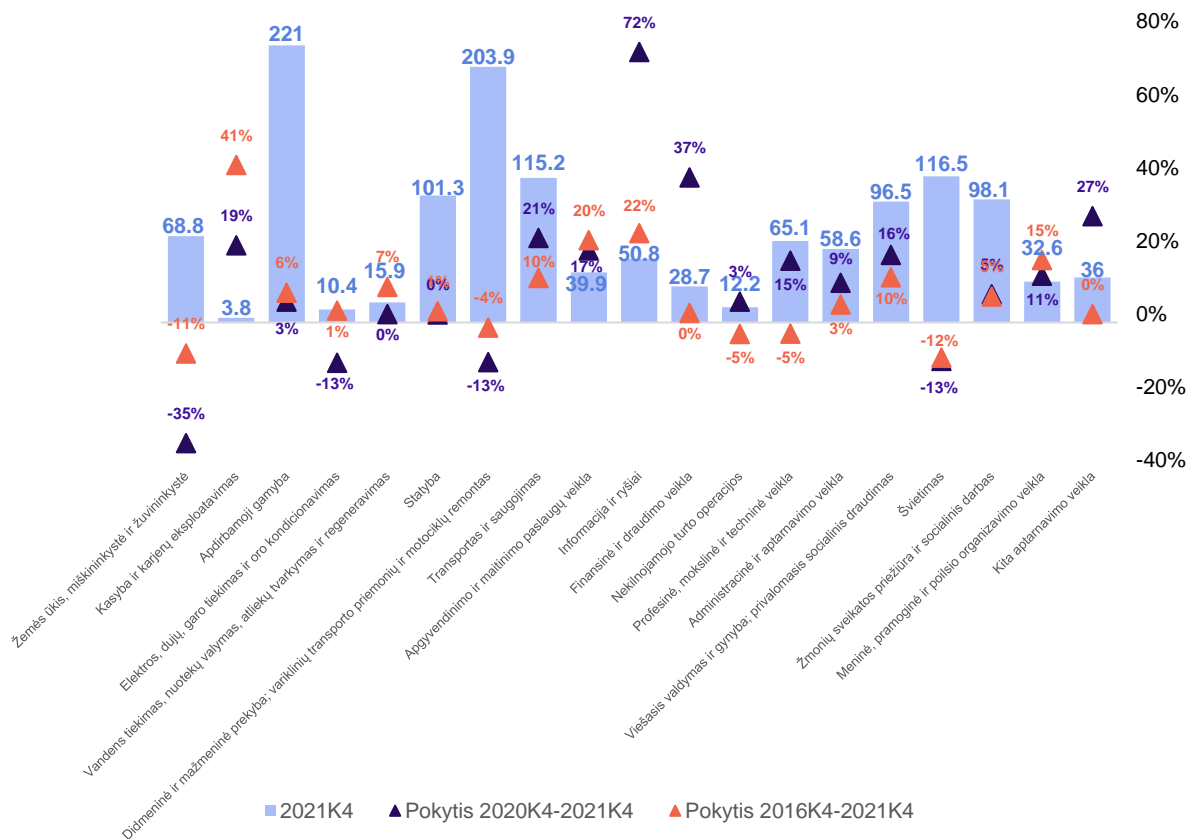
* - įtraukti darbingo amžiaus asmenys gaunantys šalpos neįgalumo pensiją ar darbingo amžiaus asmenys, kuriems mokama socialinio draudimo netekto darbingumo pensija.

Duomenų šaltinis: (SADM, 2022b)

Užimtumo lygio kaita skirtinguose ekonominės veiklos sektoriuose netolygi

Vertinant darbuotojų skaičiaus pokyčius skirtinguose ekonominės veiklos sektoriuose, matyti dideli netolygumai (35 pav.). Pavyzdžiui, 2016–2021 metų laikotarpiu žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuje dirbančiųjų sumažėjo daugiau nei trečdaliu, o informacijos ir ryšių srityje užimtųjų skaičius išaugo daugiau nei 70 proc. Vidutiniu laikotarpiu nuo 2016 m. pabaigos iki 2021 m. pabaigos didžiausias užimtųjų skaičiaus augimas (+41 proc.) fiksuotas kasybos ir karjerų eksploatavimo sektoriuje, o didžiausias mažėjimas (-12 proc.) – švietimo sektoriuje.

35 pav. Užimtųjų skaičius (tūkst.) 2021 m. pabaigoje bei skaičiaus pokyčiai pagal sektorius (proc.) 2016–2021 m. (ketvirtiniai duomenys)

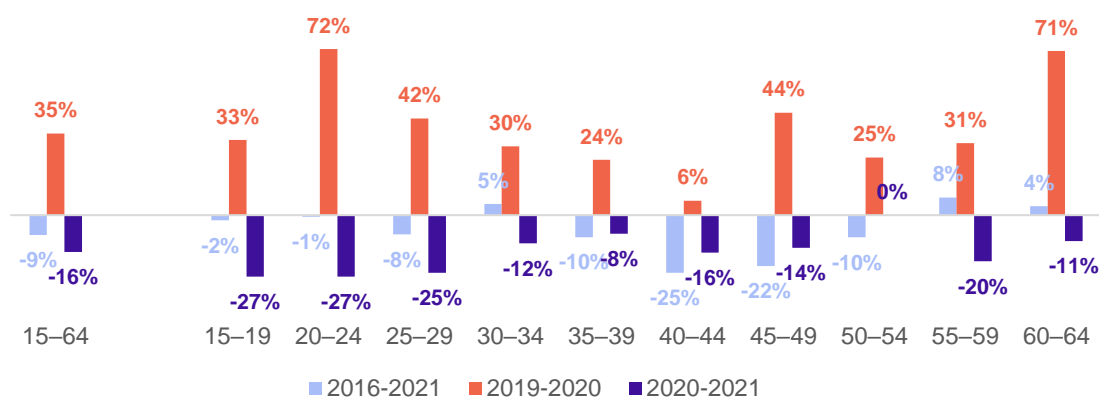
Duomenų šaltinis: OSP

COVID-19 pandemijos laikotarpiu išaugęs nedarbo lygis mažėja, bet dar nesugrįžo į 2019 m. lygį

2021 m. pabaigoje darbo neturėjo 102,8 tūkst. Lietuvos gyventojų – nedarbo lygis²⁰ siekė 7 procentus. Lietuvos nedarbo lygis paskutinių trejų metų laikotarpiu buvo didžiausias antroje 2020 m. pusėje ir siekė daugiau nei 9 proc., tačiau nuo 2021 m. pradžios ėmė mažėti ir, trečio ketvirčio duomenimis, pasiekė ES vidurkį. Nors situacija pagerėjo, tačiau 2021 m. pabaigoje nedarbo lygis šoktelėjo ir vis dar buvo šiek tiek aukštesnis nei 2018 – 2019 m. laikotarpiu prieš pandemiją.

Nedarbo lygis skirtingose amžiaus grupėse varijuoja nuo 5,7 proc. 35 – 44 m. amžiaus gyventojų grupėje iki 17,3 proc. pačių jauniausių Lietuvos asmenų (15 – 19 m.) amžiaus grupėje. Skiriasi ir nedarbo lygio dinamika. Paskutinių penkerių metų laikotarpiu nedarbo lygis mažėjo visose, išskyrus 30 – 34 m. ir vyresnio amžiaus grupes (55 – 64 m.) (36 pav.). Nedarbas Lietuvoje galėtų mažėti sparčiau, tačiau tam trukdo neatitiktis tarp darbo vietų paklausos ir nedirbančių asmenų turimos kvalifikacijos, kompetencijų, darbo įgūdžių bei jų pasirengimo darbo rinkai (SADM, 2022a). Didžiausia COVID-19 pandemijos įtaka nedarbo lygio kaitai fiksuota jaunimo (20 – 24 m.) ir priešpensinio amžiaus (60 – 64 m.) asmenų tarpe. 2020 m., palyginus su 2019 m., šiose amžiaus grupėse nedarbo lygis išaugo daugiau nei 70 proc.

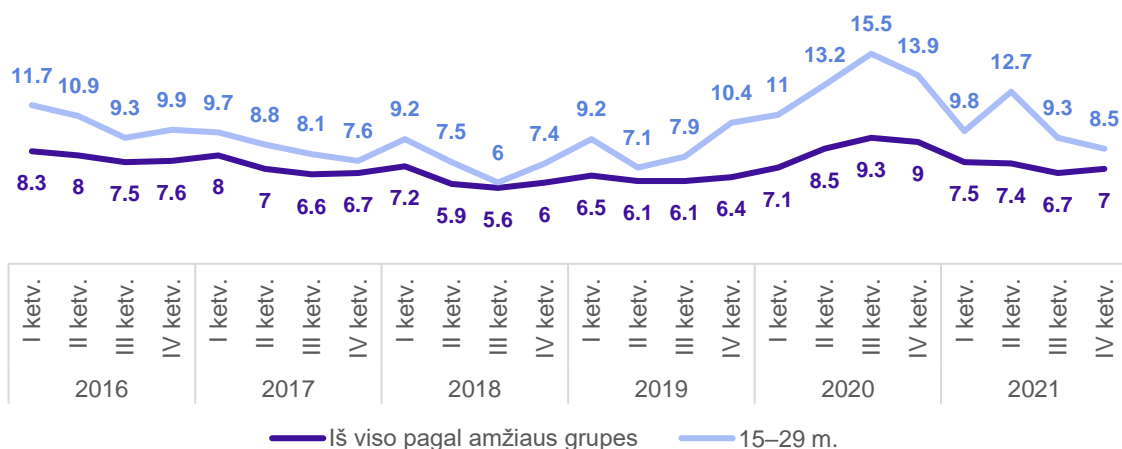
36 pav. Nedarbo lygio kaita pagal amžiaus grupes 2019–2020 m. ir 2020–2021 m., proc.

Duomenų šaltinis: OSP

Bendrai jaunimo (15 – 29 m.) nedarbas, ypač padidėjęs COVID-19 pandemijos laikotarpiu, mažėjo ir 2021 m. pabaigoje siekė 8,5 proc. (37 pav.) Tiesa, atotrūkis nuo bendro šalies nedarbo išlieka, kaip ir ankstesniais metais, ypač ženklus jis buvo 2021 m. II ketvirtį.

37 pav. Jaunimo (15 – 29 m.) ir bendras šalies nedarbas 2016 – 2021 m. (ketvirtiniai duomenys)

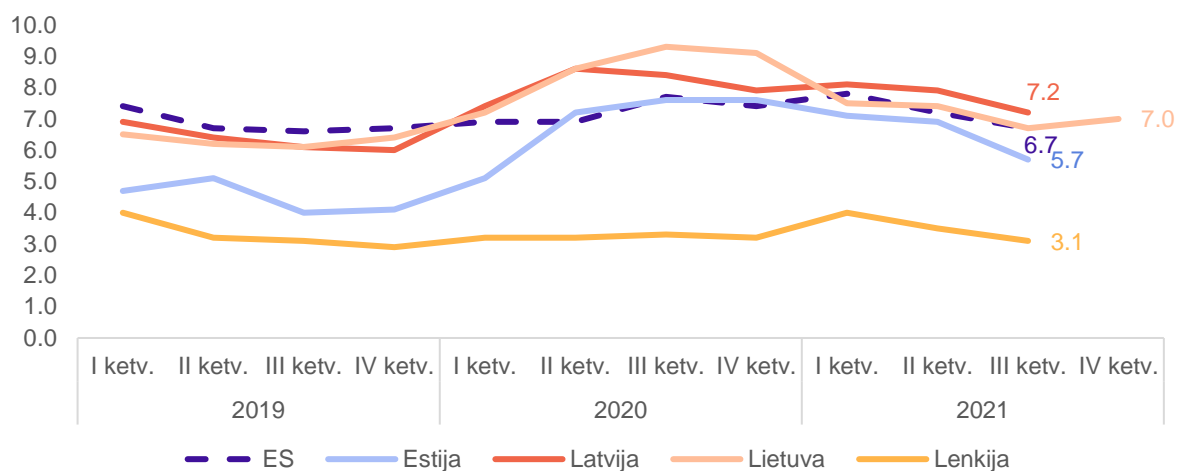

Duomenų šaltinis: OSP

²⁰ Nedarbo lygis – rodiklis, išreiškiamas bedarbių ir darbo jėgos santykiu.

Lyginant su regiono valstybėmis ir ES, nedarbo lygis Lietuvoje yra vienas aukštesnių, nors nedarbo lygio augimas nuo 2019 m. III ketv. buvo nuosaikesnis (+0,6 proc. p.) nei, pavyzdžiui, Latvijoje (+1,1 proc. p.) ar Estijoje (+1,7 proc. p.) (38 pav.).

38 pav. Nedarbo lygio (15 – 74 m.) kaita 2019 – 2021 m. (ketvirtiniai duomenys)

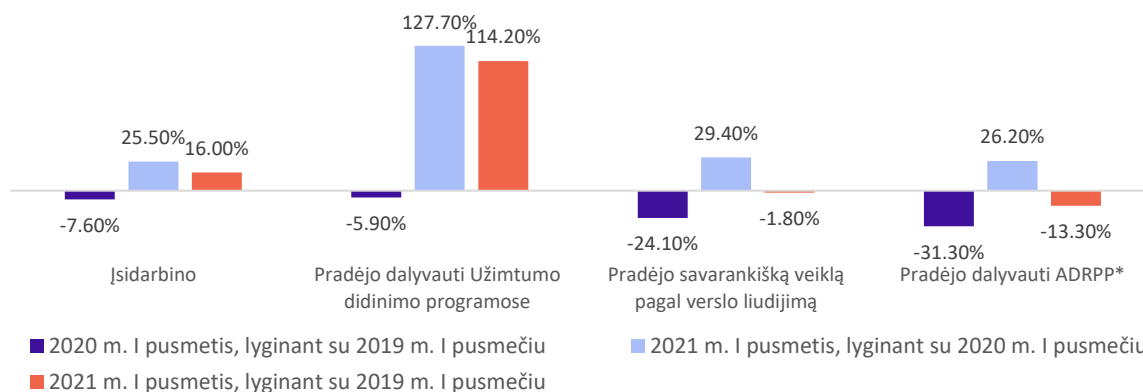

Duomenų šaltinis: Eurostatas ir OSP

2022 m. sausio 1 d. daugiausia Užimtumo tarnyboje registruotų bedarbių su negalia buvo vyresnio amžiaus, daugėjo ilgalaikių bedarbių; 2021 m. I pusmetį buvo matomas UŽT registruotų asmenų su negalia integracijos į darbo rinką suaktyvėjimas

2022 m. sausio 1 d. duomenimis 13,5 tūkst. asmenų su negalia (32,4 proc. mažiau nei 2021 m. sausio 1 d.) buvo registruoti Užimtumo tarnyboje ir sudarė 7,7 proc. visų bedarbių. Daugiau nei du trečdaliai (68,9 proc.) bedarbių su negalia buvo vyresni nei 50 m. amžiaus ir kiek daugiau nei pusė (53,3 proc.) – vyrai. Pastebėtina, kad lyginant su 2021 m., 2022 m. ilgalaikių bedarbių dalis išaugo: atitinkamai 2021 m. sausio 1 d. buvo registruota 32,6 proc. ilgalaikių bedarbių, o 2022 m. tuo pačiu laikotarpiu jau 43,5 proc. Kiek mažiau nei trečdalis (31,0 proc.) asmenų su negalia buvo be kvalifikacijos ir tik nedidelė dalis (apie 8,7 proc. su aukštuoju universitetiniu išsilavinimu)(UŽT, 2022). 2020 m. asmenų su negalia, registruotų Užimtumo tarnyboje, įsitraukimas į darbo rinką, lyginant su 2019 m., buvo sumažėjęs, tačiau jau 2021 m. matomas atsigavimas – 2021 m. I pusmetį net trečdaliu daugiau asmenų su negalia įsidarbino, pradėjo savarankišką veiklą ar įsitraukė į tam tikras priemones ar programas. Lyginant 2021 m. I pusmetį su priešpandeminiu laikotarpiu (2019 m. I pusmečiu) pagerėjo asmenų su negalia įsidarbinimo ir įsitraukimo į užimtumo didinimo programas rodikliai: atitinkamai 2021 m., lyginant su 2019 m., įsidarbino 16 proc. daugiau asmenų ir 2,1 karto daugiau asmenų įsitraukė į užimtumo didinimo programas (39 pav.).

39 pav. UŽT registruotų asmenų su negalia integracijos į darbo rinką pokytis lyginant 2019, 2020 ir 2021 metų I pusmečius

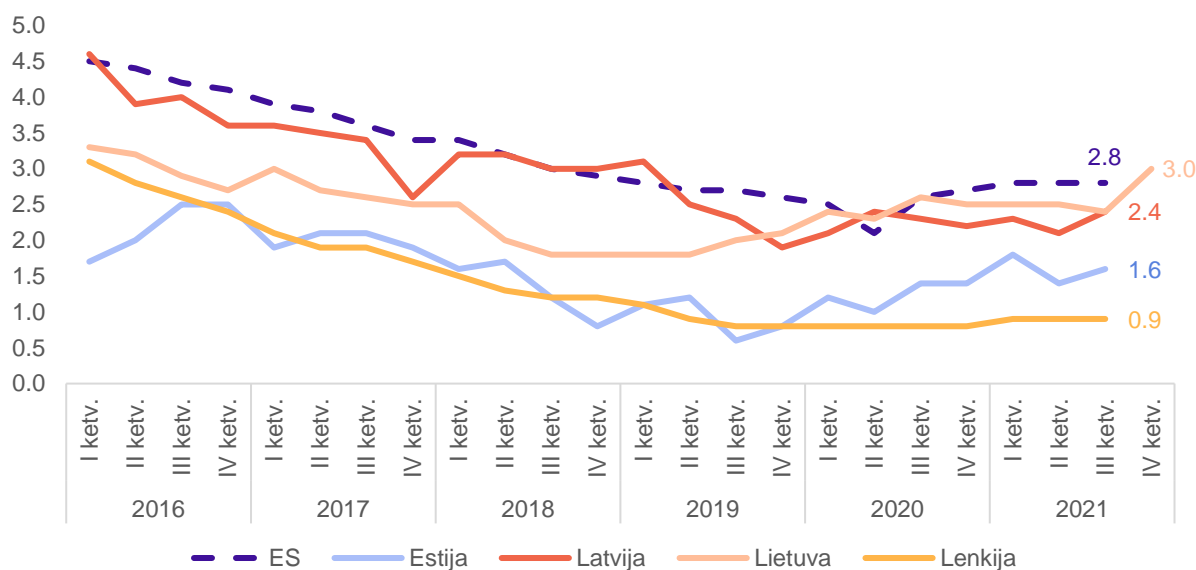
* - ADRPP – aktyvios darbo rinkos politikos priemonės.

Duomenų šaltinis: (Užimtumo tarnyba, 2021)

Ilgalaikio nedarbo lygis Lietuvoje aukščiausias regione

2021 m. daugiau nei trečdalis (37 proc.) bedarbių (39,2 tūkst.) buvo ilgalaikiai bedarbiai²¹. Žmonės nedirba dėl įvairių priežasčių: skolos ar priklausomybės, rūpinimasis šeimos nariais, ribotos galimybės atvykti į darbą, nelegalus darbas, motyvacijos ir aktyvumo ieškant darbo stoka (SADM, 2022a). Ilgalaikis nedarbas turi neigiamų padarinių ne tik patiems ilgai nedirbantiems žmonėms, bet ir visai visuomenei, ekonomikos plėtrai bei viešiesiems finansams. Ilgalaikis nedarbas yra viena iš skurdo priežasčių. Ilgalaikio nedarbo lygis²² Lietuvoje 2021 m. siekė 2,7 proc. 2018 – 2019 m. buvęs žemumose (apie 2 proc.), COVID-19 pandemijos laikotarpiu vėl ūgtelėjo ir visus 2021 m. išliko didesnis nei 2019 m. Šis skirtumas skirtingais ketvirčiais svyravo tarp 3 – 7 proc. punktų. Palyginus pokyčius ES ir regione ilgesniuojų laikotarpiu (nuo 2016 m. III ketv. iki 2021 m. III ketv.), Lietuvos ilgalaikio nedarbo lygio mažėjimas nuosaikiausias (-17 proc.), Lenkijos – didžiausias (-65 proc.), Latvijoje jis sumažėjo 40 proc., Estijoje – 36 proc., ES – vidutiniškai trečdaliu (40 pav.).

40 pav. Ilgalaikio nedarbo (15-74 m. amžiaus grupėje) lygio kaita ES ir regione 2016–2021 m. (ketvirtiniai duomenys)

Duomenų šaltinis: Eurostatas ir OSP

Reaguodama į iššūkius užimtumo sistemoje, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija inicijavo Užimtumo įstatymo ir Sveikatos draudimo įstatymo pakeitimus²³, kuriuose didelis dėmesys skiriamas nedarbo, ypač ilgalaikio, mažinimo priemonėms, persikvalifikavimo galimybėms. Tobulinant bedarbio statuso suteikimo ir panaikinimo teisinį reguliavimą bei tvarką, nustatančią, koks darbas yra tinkamas darbo ieškančiam žmogui, tikimasi užkirsti kelią piktnaudžiavimui socialinėmis garantijomis ir padėti spręsti realias priežastis, dėl kurių žmonės nedirba.

Įmonės prisitaikė prie COVID-19 pandemijos iškeltų iššūkių, tačiau atsargiai vertina ateities perspektyvas

UŽT vykdomoje kasmetinėje apklausoje dalyvavusios įmonės, įvertinusios atsigavimą po pandemijos situaciją, turėjo lūkesčių, kad teigiamos tendencijos plėtosis ir toliau 2022 m. Vis dėlto manoma, kad nedarbas mažės jau ne taip sparčiai dėl struktūrinio darbo pasiūlos ir paklausos neatitikimo, pandemijos padarinių neapibrėžtumų ir rizikų bei geopolitinės įtampos poveikio ekonomikai. Taip pat nurodoma, kad laisvų darbo vietų augimo tempai lėtės, palyginus su 2021 m. tempais. Ieškodamos veiklos optimizavimo galimybių dėl brangstančių energetinių resursų, tarptautinės politikos įtampų, įmonės gali koreguoti savo veiklos planus ir nedidinti darbo jėgos

²¹ Ilgalaikis bedarbis - bedarbis, ieškantis darbo vienus metus ar ilgiau.

²² Ilgalaikio nedarbo lygis - rodiklis, išreiškiamas ilgalaikių bedarbių skaičiaus ir darbo jėgos santykiu. Darbo jėga - visi užimti gyventojai ir bedarbiai. <https://osp.stat.gov.lt/darbo-rinka-lietuvoje-2021/savokos>

²³ 2022 m. kovo 9 d. LRV nutarimas Nr. 205 "Dėl Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 1, 12, 16, 20, 22, 24, 28, 29, 30, 31, 36, 37, 38, 39-1, 40, 44, 46, 47, 48, 48-1 straipsnių, priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 39-2, 39-3 ir 48-2 straipsniais įstatymo ir Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui".

paklausos. 2022 m. numatomi didžiausi iššūkiai kvalifikuoto personalo paieškos ir konkurencingo darbo užmokesčio užtikrinimo srityse. Juos įvardijo beveik pusė apklaustų įmonių (UŽT, 2021).

Darbuotojų kompetencijos ir įgūdžiai turi atitikti darbo rinkos ir visos ekonomikos poreikius. Siekiant nustatyti, kiek įgūdžiai atitinka poreikius, eksperimentinėje statistikoje skiriami dviejų lygmenų įgūdžių neatitiktimai:

- vertikalus, kai dirbama žemesnės kvalifikacijos darbą nei įgyta kvalifikacija, ir
- horizontalus, kai dirbama su studijų kryptimi nesusijusį darbą.

Darbo rinkoje vertikalioji gyventojų kvalifikacijos neatitiktis²⁴ indikuoja, kad darbo jėgos pasiūla didelė ir net viršija paklausą, t. y. įmonėms nėra sunku rasti darbuotojų, dėl to galimai keliami reikalavimai aukštesni nei yra reikalingi tam tikrai darbo vietai. Ir atvirkščiai, jei pasiūlos trūksta, verslas priverstas mažinti kvalifikacinius reikalavimus. Horizontalioji gyventojų kvalifikacijos neatitiktis darbo rinkoje lemia prastesnę emocinį darbuotojų foną, nes galimai jaučiama frustracija dėl negautos tiesioginės naudos iš įdėtų pastangų studijuojant arba ekonominius praradimus verslui dėl mažesnio darbuotojų efektyvumo arba poreikio papildomai apmokyti darbuotojus, suteikiant jiems darbo vietai reikalingus įgūdžius ir žinias (Eurostatas, 2022).

Europos investicijų banko atliktos apklausos duomenimis, darbdavių, manančių, kad sunkumai pritraukti darbuotojų su tinkamais įgūdžiais yra kliūtis investicijoms, dalis 2020 m. išaugo iki 73 proc. nuo 66 proc. 2016 metais (EIB, 2021). Darbo jėgos trūkumas jaučiamas ne tik visoje ES, bet ir Lietuvos darbo rinkoje. Šį iššūkį 2021 m. įvardijo kas antra UŽT vykdomoje kasmetinėje apklausoje²⁵ dalyvavusi įmonė; pramonės sektoriui tai ypač aktualu. Septynios iš dešimties minėtoje apklausoje dalyvavusių pramonės įmonių įvardijo negalėjusios rasti tinkamų darbuotojų arba susidūrusios su sunkumais pritraukiant juos į įmonę. Ši problema taip pat aktuali statybų, žemės ūkio, paslaugų sektoriuose. Pastebima, kad ši tendencija per metus išaugo, nes 2020 m. trečdalis įmonių turėjo sunkumų apsirūpinant darbuotojais (41 pav.). Šios tendencijos aiškinamos nepakankama gyventojų darbo paieškos motyvacija ir dideliais lūkesčiais dėl darbo užmokesčio. Taip pat dvi iš penkių įmonių nurodė, kad darbo ieškančių kandidatų kvalifikacija buvo per žema (UŽT, 2021).

Apibendrintai išskiriami du veiksniai, lemiantys gyventojų kvalifikacijos neatitiktį (Nikolov A., et al., 2018):

- Lėta švietimo ir mokymo sistemos adaptacija prie nuolatinės sukurtų produktų, verslų ir veiklų kaitos, diegiant vis naujas alternatyvas;
- Mažas darbuotojų mobilumas tarp ekonominių veiklų ir regionų dėl kultūrinių faktorių, informacijos asimetrijos, darbo rinkos apribojimai, pavyzdžiui, pripažįstant diplomus ar įgytą kvalifikaciją, darbo politikos ir reguliavimo trūkumai.

41 pav. Įmonių, nurodžiusių darbuotojų trūkumą sąlygojusias priežastis, dalis, proc.

Duomenų šaltinis: UŽT

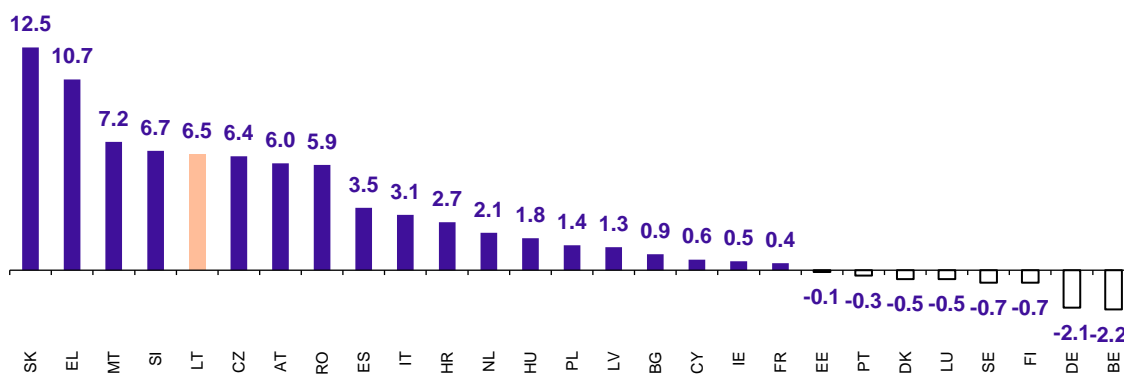
²⁴ Vertikalioji gyventojų neatitiktis nurodo, kokios dalies gyventojų darbo vietoms reikalingas žemesnis ar aukštesnis išsilavinimo lygmuo, horizontalioji nurodo neatitiktį švietimo srities prasme.

²⁵ 2021 m. lapkričio mėnesį apklausta 2,5 tūkst. įmonių, kuriose dirba 98,7 tūkst. darbuotojų.

Lietuvos gyventojai vis dažniau dirba žemesnės kvalifikacijos darbą nei įgyta kvalifikacija, o beveik ketvirtadalis dirba su savo mokymo programa ar studijų sritimi nesusijusį darbą

Eurostato duomenimis, 2010–2020 m. laikotarpiu Lietuvoje vertikaliosios kvalifikacijos neatitiktis²⁶ padidėjo 6,5 proc. punkto ir 2020 m. siekė 23,4 proc. 20–64 m. amžiaus dirbančiųjų grupėje. Pagal šį augimą užimame penktą vietą ES (42 pav.). 2020 m. didžiausias vertikaliosios kvalifikacijos neatitikties lygis Lietuvoje fiksuotas didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje; variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto (41,4 proc.), gamybos (36,6 proc.), statybos (33,9 proc.) sektoriuose.

42 pav. 20–64 m. amžiaus aukštąjį išsilavinimą turinčių žmonių, dirbančių žemesnės kvalifikacijos darbą (ISCO 4-9), dalies pokytis ES 2010–2020 m. laikotarpiu (proc. p.)

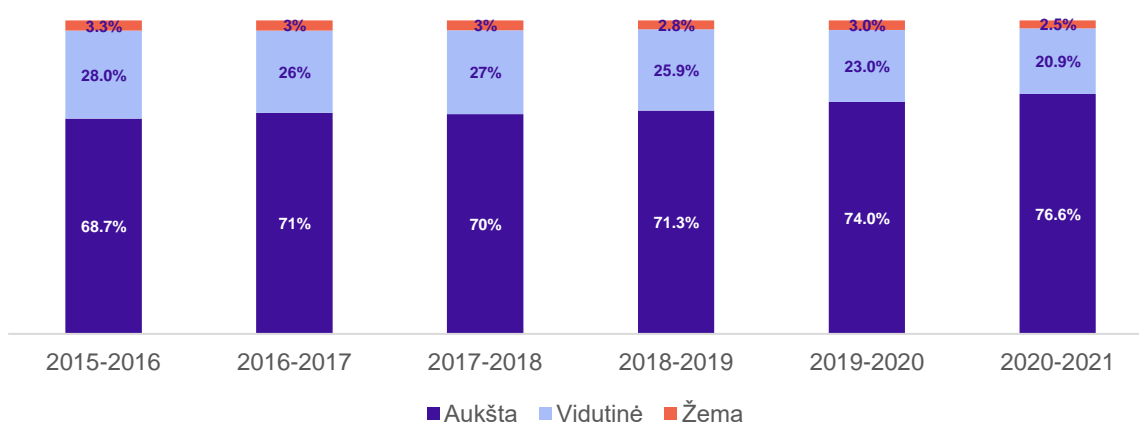

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Be to, 2020 m. 24,8 proc. 15–34 m. amžiaus Lietuvos dirbančiųjų dirbo su savo mokymo programa ar studijų sritimi (ISCED 3–8) nesusijusį darbą. Daugiausiai horizontaliosios kvalifikacijos neatitikties atvejų fiksuojama tarp pabaigusiujų Žemės ūkio ir veterinarijos (50,7 proc.), Humanitarinių mokslų, kalbų ir meno (49,5 proc.) studijų kryptis. Be to, EBPO pastebi, kad kvalifikacijos neatitiktis labiau būdinga jaunesnio amžiaus (iki 24 m. amžiaus) ir pensinio (65+) amžiaus darbuotojams (Nikolov A., et al., 2018).

Aukštąsias ir profesines mokyklas pabaigusiu asmenų, dirbančių aukštos kvalifikacijos reikalaujantį darbą, dalis iliustruoja, kaip efektyviai įgyti įgūdžiai paverčiami ekonomine verte šalyje. Per paskutinius penkerius metus aukštųjų mokyklų absolventų, dirbančių aukštos kvalifikacijos pozicijose, dalis padidėjo 7,9 proc. p. (43 pav.), o profesinių mokyklų abiturientų – sumažėjo 0,78 proc. punkto. (44 pav.).

43 pav. Dirbančių aukštųjų mokyklų absolventų dalis* pagal kvalifikaciją

* Dalis nuo visų atitinkamais mokslo metais studijas baigusiu ir dirbančių absolventų.

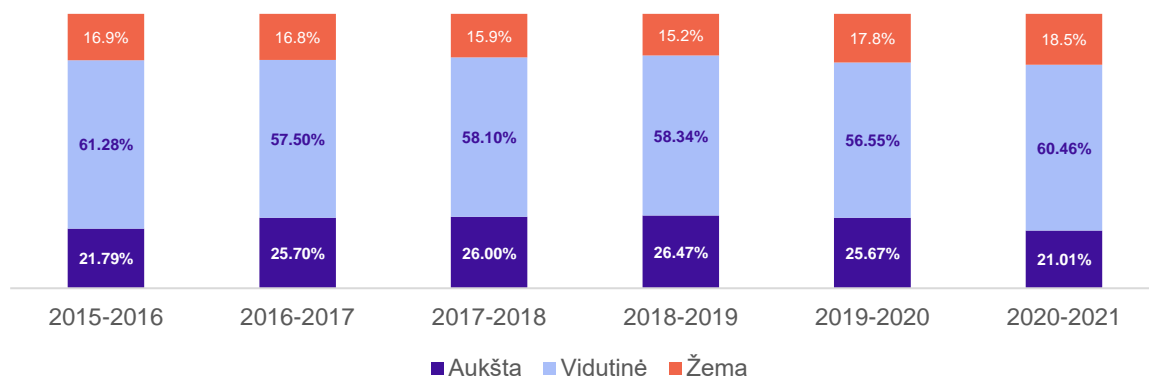
Duomenų šaltinis: NŽIS; Įsidarbinimas stebimas kitų metų lapkričio mėn.

²⁶ 20–64 m. amžiaus aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų, dirbančių žemesnės kvalifikacijos (ISCO 4-9) darbą, dalis

Tačiau vertinant ikipandeminio laikotarpio tendencijas, profesines mokyklas pabaigusieji vis dažniau dirbo aukštos kvalifikacijos darbą – iki COVID-19 pandemijos (apimant ir 2019–2020 mokslo metus) kasmetinis vidutinis šios dalies augimas siekė beveik 1 proc. punktą.

44 pav. Dirbančių profesinių mokyklų abiturientų dalis* pagal kvalifikaciją

* Dalis nuo visų atitinkamais mokslo metais studijas baigusių ir dirbančių abiturientų.

Duomenų šaltinis: NŽIS, įsidarbinimas stebimas kitų metų lapkričio mėn.

Darbuotojų kvalifikacijos neatitiktis mažina produktyvumą ir plėtros potencialą (Weber T., Adăscăliței D., 2021). Ir ypač šiuo laikotarpiu, kai visuomenė sensta ir didėja vidutinis darbuotojų amžius, žmogiškasis kapitalas turi būti panaudotas ypač efektyviai ir tiksliai. Įgūdžių neatitiktis ne tik riboja produktyvumo augimą ir inovacijas, bet ir daro įtaką asmenų socialinei gerovei: ilgėja nedarbo ir neužimtumo laikotarpis bei mažėja įsidarbinimo galimybės. Visa tai lemia bendrą produktyvumo sumažėjimą. Remiantis Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto parengta ataskaita, dėl įgūdžių darbo rinkoje trūkumo metinis ES produktyvumas mažesnis 2,14 procento. Pažymėtina, kad darbo rinka ir kapitalas tarpusavyje susiję, todėl egzistuoja pakeitimo galimybė: darbdaviai, spręsdami įgūdžių ir kvalifikacijos neatitikties problemas, darbo jėgą pakeičia šiuolaikine įranga, naudojami išorės (ir užsienio) paslaugomis, organizacinėmis priemonėmis perskirstant darbo krūvį (Nikolov A., et al., 2018).

Apibendrinant, Lietuvos užimtumo rodikliai auga ir sparčiai grįžta į priešpandeminį lygį. Vis dėlto ilgalaikio nedarbo ir kvalifikacijos neatitikties mastais Lietuva ir toliau išsiskiria regione, todėl būtinos sisteminės priemonės šioms problemoms spręsti, siekiant sumažinti jų neigiamą poveikį ekonominei ir socialinei plėtrai.

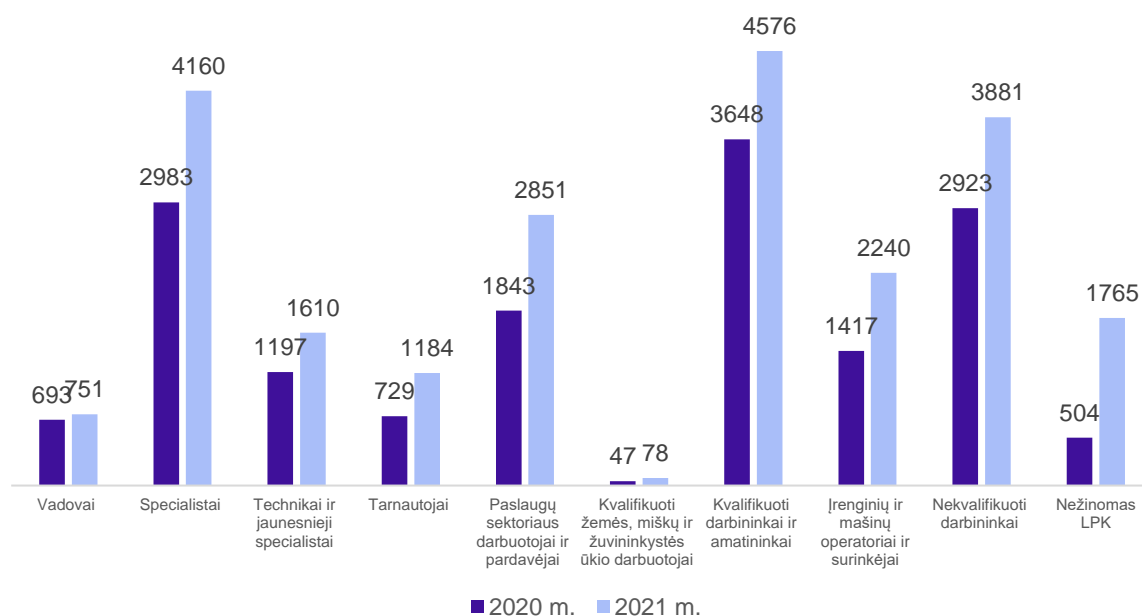
3.1. Darbo skelbimų analizė – naujaisi darbo rinkos pokyčiai

Šiame poskyryje pateikiamas STRATA atliktas darbdavių reikalavimų darbo skelbimuose tyrimas²⁷, kuriame buvo analizuojama kokių profesijų ir pareigybių yra ieškoma ir kokie reikalavimai ieškomų darbuotojų gebėjimams ir savybėms buvo dažniausiai nurodami 2021 metais. Priede „3 priedas“ pateikiama tyrimo metodika ir pagrindinė mašininio mokymosi priskyrimo profesijų pagal CVbankas ir LPK kategorijas rezultatų suvestinė.

2021 m. spalio mėnesį UŽT ir CVbankas.lt portaluose buvo patalpinta 23,1 tūkst. unikalių darbo skelbimų, tai 1,4 karto daugiau nei 2020 m. (16 tūkst.)

Analizuojant pagal LPK pagrindines grupes daugiausia darbo skelbimų 2021 m. buvo kvalifikuotų darbininkų ir amatininkų (4,6 tūkst., 25 proc. metinis augimas), specialistų (4,1 tūkst., 39 proc. metinis augimas) ir nekvalifikuotų darbininkų (3,9 tūkst., 33 proc. metinis augimas) profesijoms. 1765 darbo skelbimams (7,6 proc. nuo visų 2021 m. spalio mėn. darbo skelbimų) mašininio mokymosi algoritmas LPK grupės nepriskyrė (45 pav.).

45 pav. Darbo skelbimų skaičius pagal LPK pagrindines grupes, 2020 m. ir 2021 m. spalio mėn.

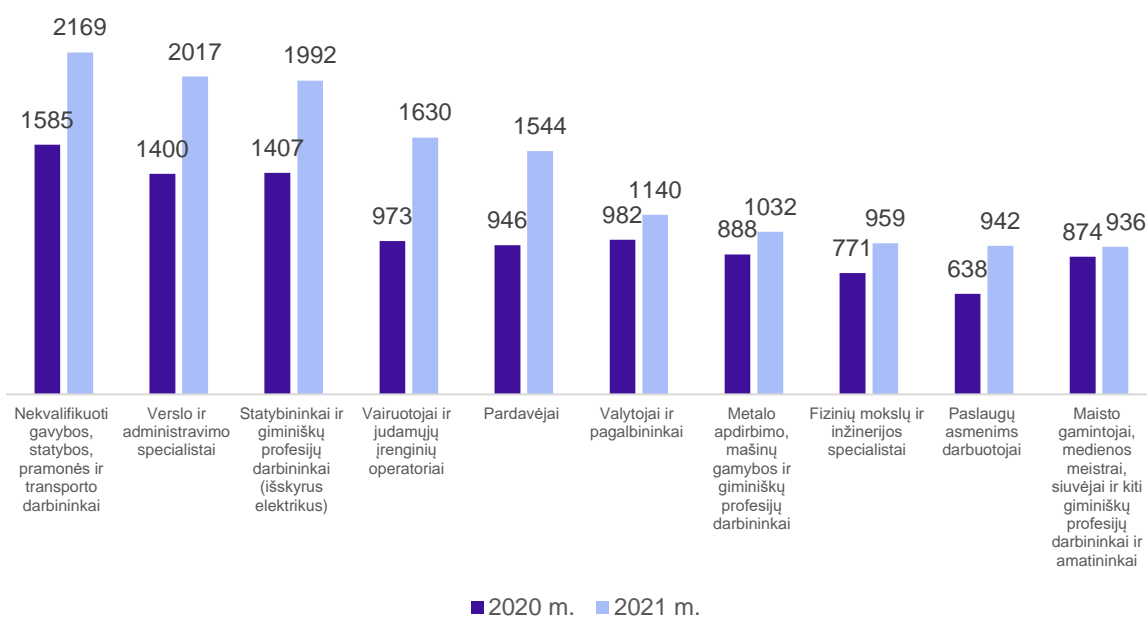

Duomenų šaltinis: STRATA

Analizuojant pagal LPK pagrindinius pogrupius daugiausia darbo skelbimų 2021 m. buvo nekvalifikuotų gavybos, statybos, pramonės ir transporto darbininkų (37 proc. metinis augimas), verslo ir administravimo specialistų (44 proc. metinis augimas) bei statybininkų ir giminiškų profesijų darbininkų (išskyrus elektrikus) (42 proc. metinis augimas) profesijoms (46 pav.).

²⁷ Pirmą kartą STRATA tokį tyrimą atliko 2019 m., o analizuojamas laikotarpis apėmė 2017 – 2018 m. Su tyrimu galima susipažinti leidinyje „Žmogiškasis kapitalas Lietuvoje 2019: kryptis – ateities darbo rinka“ (2 skyrius). Prieiga internetu: https://strata.gov.lt/images/tyrimai/20191231_zmogiskasis_kapitalas_lietuvoje.pdf, 55-63 psl.

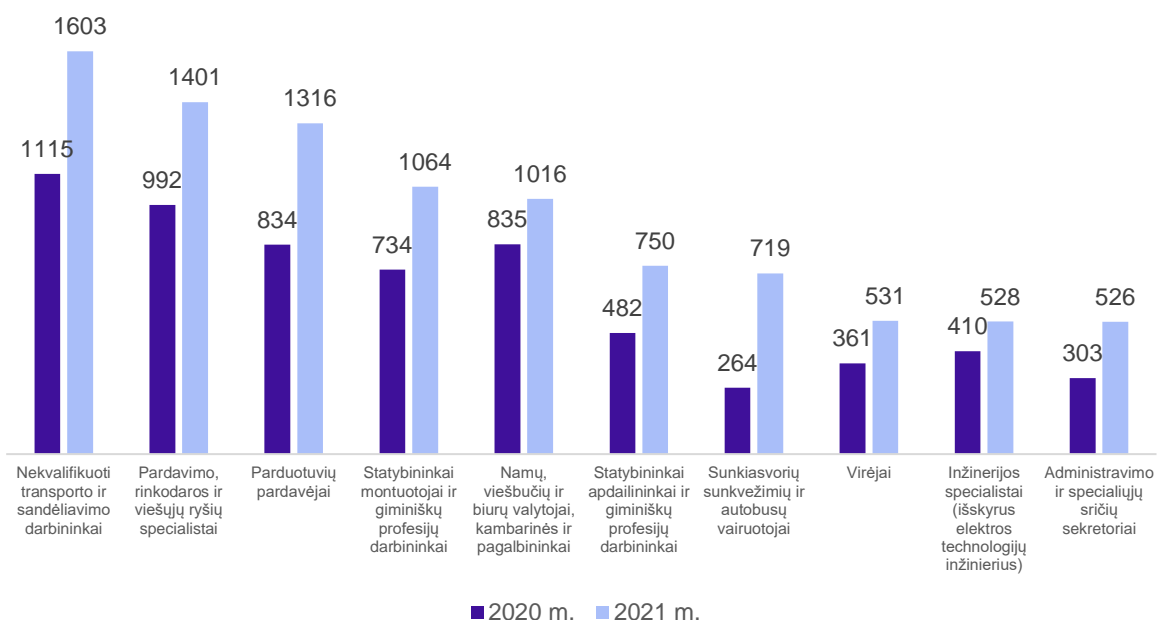
46 pav. Didžiausias darbo skelbimų skaičius pagal LPK pagrindinius pogrūpius 2020 ir 2021 m. spalio mėn.

Duomenų šaltinis: STRATA

Pagal analizuojamą smulkiausią lygmenį (LPK3) daugiausia darbo skelbimų 2021 m. buvo nekvalifikuotų transporto ir sandėliavimo darbininkų (44 proc. metinis augimas), pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistų (41 proc. metinis augimas) ir parduotuvių pardavėjų (58 proc. metinis augimas) profesijoms (47 pav.).

47 pav. Didžiausias darbo skelbimų skaičius pagal LPK grupes 2020 ir 2021 m. spalio mėn.

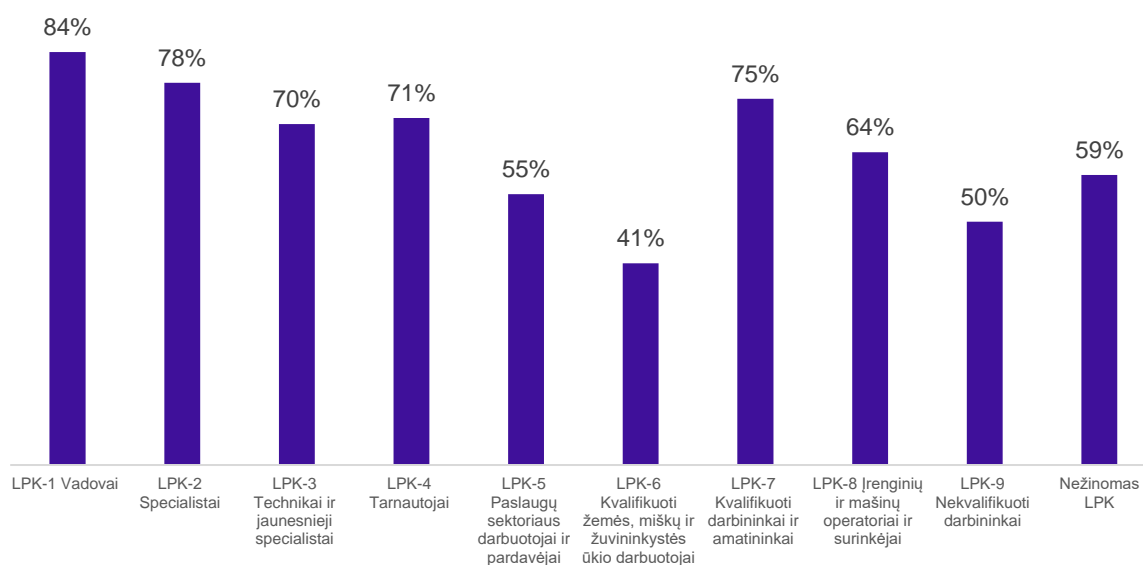

Duomenų šaltinis: STRATA

2021 m., panašiai kaip ir prieš 3 metus, darbo patirtis buvo dažniausiai nurodomas reikalavimas

Darbo patirtis arba patirtis konkrečioje srityje, arba patirtis dirbant su nurodytomis programomis, įranga buvo nurodyta net 84,8 tūkst. (69 proc., 2017 – 2018 m. – 66 proc.) darbo skelbimų. Daugiausia patirties reikalavimas buvo nurodytas eksporto (95 proc.), vadovavimo/kokybės vadybos (85 proc.) ir energetikos/elektronikos (83 proc.) kategorijų skelbimuose, o analizuojant pagal algoritmo priskirtą LPK²⁸ grupę dažniausia patirtis buvo įvardijama informacinių technologijų ir ryšių paslaugų srities vadovų (95 proc.), kasybos ir rūdų apdorojimo įrenginių operatorių (93 proc.), informacinių technologijų ir ryšių sistemų eksploatavimo ir pagalbos jų naudotojams technikų (88 proc.) profesijoms (48 pav.).

48 pav. Skelbimuose, kuriuose patirtis buvo nurodyta kaip reikalavimas arba privalumas dalis nuo priskirtos LPK pagrindinės grupės skelbimų skaičiaus, CVbankas.lt 2021 m.

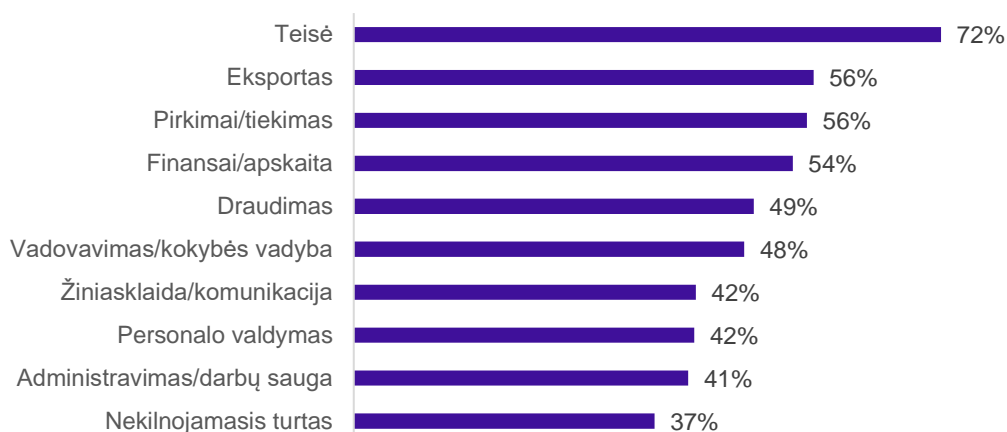

Duomenų šaltinis: STRATA

Konkrečios srities (pvz.: psichologo, mechaniko) arba lygio (pvz.: aukštasis, bent vidurinis) išsilavinimas buvo nurodytas trečdalyje (33 proc.) skelbimų. Daugiausia buvo nurodomas aukštojo išsilavinimo (23 proc.) reikalavimas (49 pav.).

²⁸ Į analizę įtrauktos LPK profesijos, kurios priskirtos bent 100 CVbankas.lt skelbimų.

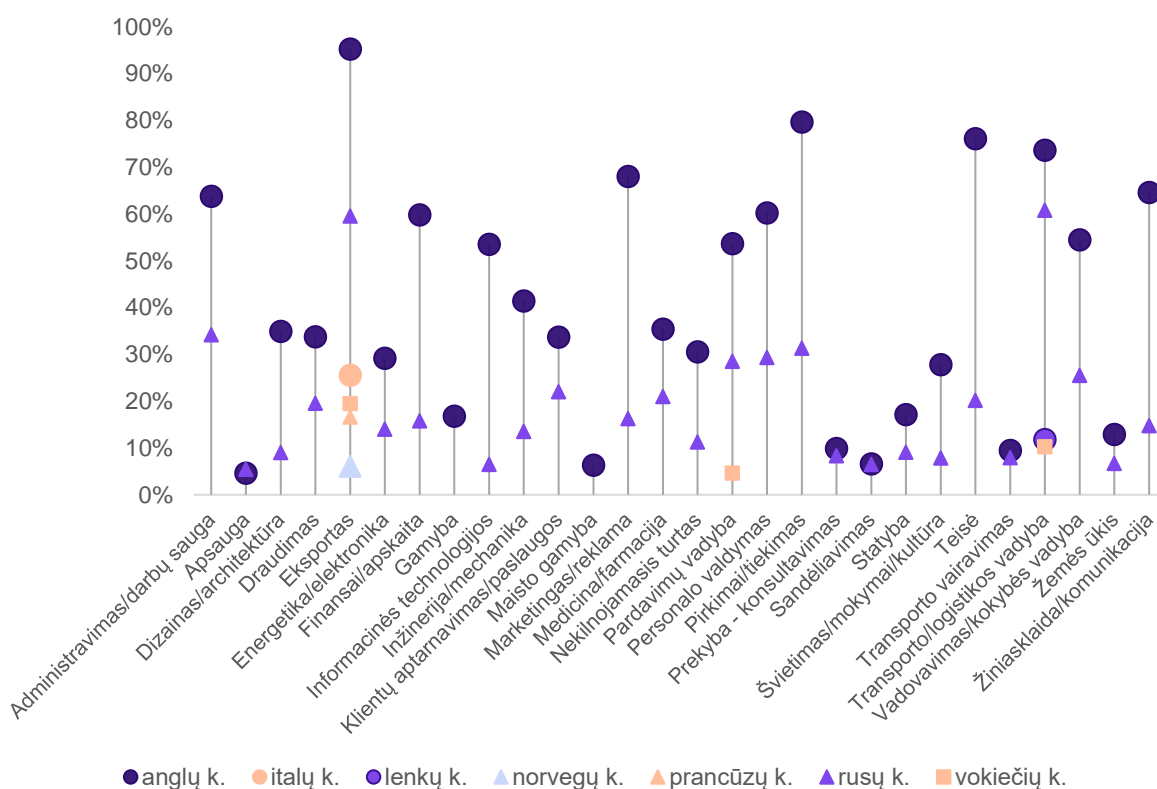
49 pav. Profesijų kategorijos, kuriose aukštasis išsilavinimas buvo dažniausiai nurodomas kaip reikalavimas arba privalumas, CVbankas.lt 2021 m.

Duomenų šaltinis: STRATA

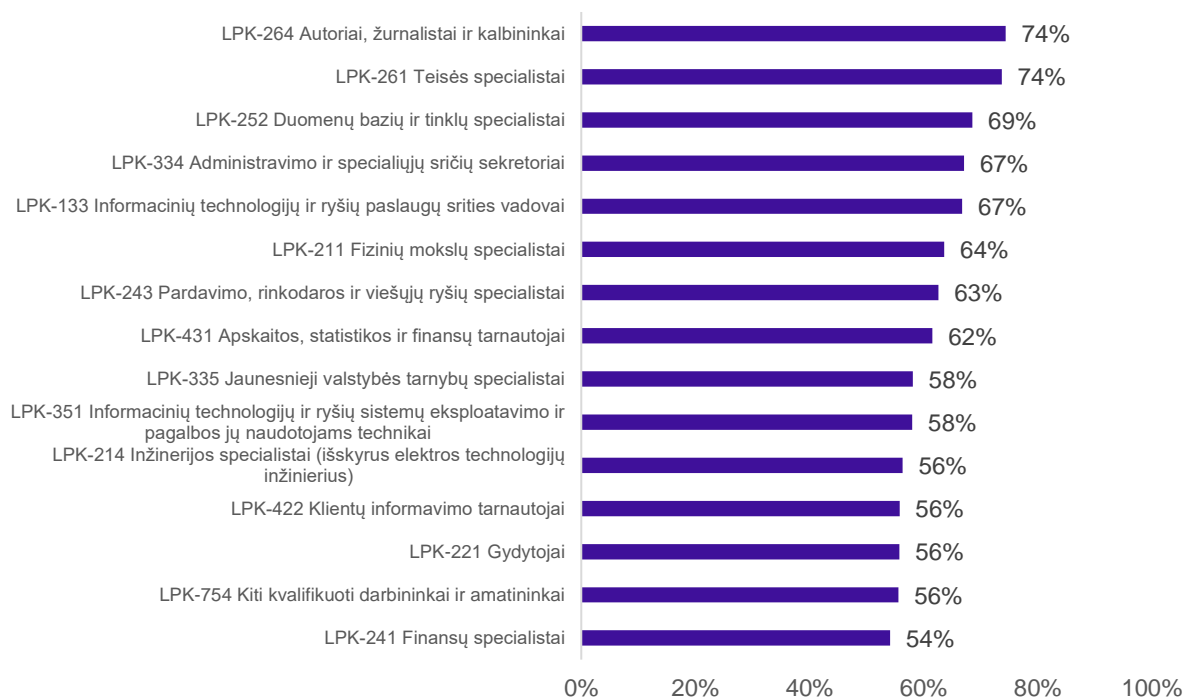
Anglų kalba išlieka populiariausia tarp reikalaujamų užsienio kalbų (50 pav.), 2021 m. ji buvo nurodyta 43,2 tūkst. (35 proc., 2017-2018 m. – 33 proc.) darbo skelbimų.

50 pav. Užsienio kalbų, kurios buvo nurodytos bent 5 proc. kategorijos skelbimų, pasiskirstymas pagal profesijų kategorijas, CVbankas.lt 2021 m.

Duomenų šaltinis: STRATA

51 pav. Priskirtos LPK grupės, kuriose anglų kalba buvo dažniausiai nurodyta kaip reikalavimas arba privalumas, CVbankas.lt 2021 m.

Duomenų šaltinis: STRATA

Trys dažniausiai nurodomi gebėjimai darbo skelbimuose: darbo su kompiuteriu įgūdžiai, darbo komandoje įgūdžiai ir bendravimo įgūdžiai

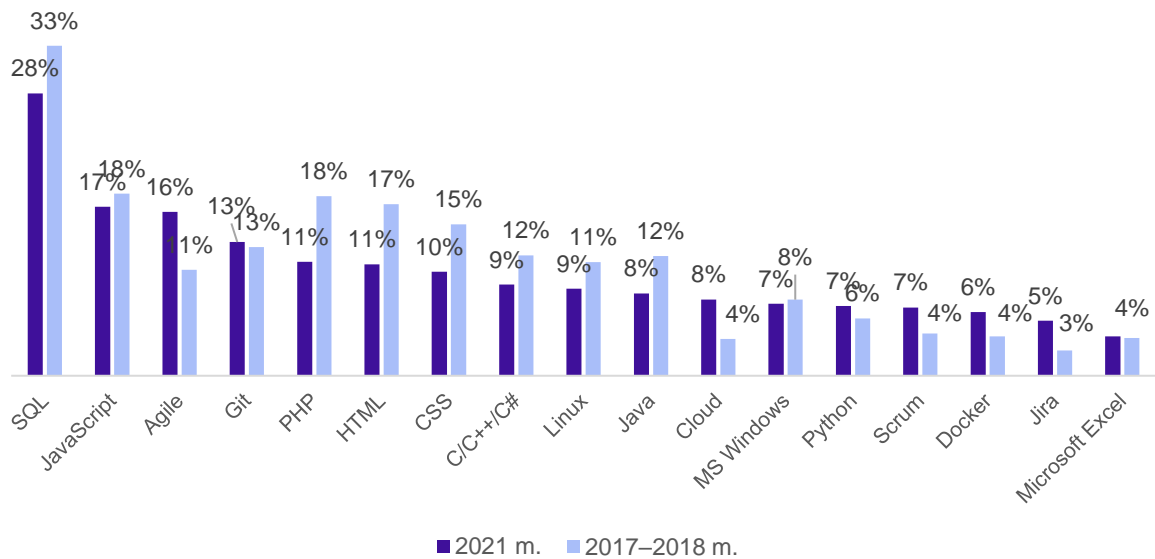
Darbo su kompiuteriu įgūdžiai buvo nurodyti 21 proc. visų skelbimų. Daugiausiai darbo su kompiuteriu įgūdžių buvo minimi draudimo (55 proc.) ir administravimo/darbų saugos (45 proc.) kategorijų skelbimuose. Analizuojant pagal priskirtą profesiją mokėti dirbti su kompiuteriu dažniausia reikalaujama jaunesniųjų valstybės tarnybos specialistų (55 proc.), gydytojų (52 proc.) ir mažmeninės ir didmeninės prekybos vadovų (52 proc.).

Kai kurių kategorijų skelbimuose dažniau buvo nurodomas reikalavimas mokėti dirbti su konkrečiomis kompiuterinėmis programomis. Mokėti dirbti su Microsoft Office programų paketu daugiausia reikalaujama administravimo/darbų saugos (25 proc.) ir eksporto (23 proc.) specialistų. Microsoft Excel programa dažniausia buvo įvardijama finansų apskaitos (28 proc.), pirkimo/tiekimo (26 proc.), eksporto (25 proc.) kategorijų skelbimuose. Dizaino/architektūros kategorijos skelbimuose dažnai reikalaujama mokėti dirbti su AutoCad (30 proc.), Adobe Photoshop/Illustrator (30 proc.) programomis. Informacinių technologijų kategorijos 28 proc. skelbimų turėjo nurodytą mokėjimo dirbti su SQL įgūdį (52 pav.).

Darbo komandoje įgūdžiai buvo nurodyti 19 proc. visų skelbimų, daugiausia maisto gamybos (34 proc.), švietimo/mokymų/kultūros ir teisės (po 29 proc.) kategorijose. Analizuojant pagal priskirtą profesiją mokėti dirbti komandoje dažniausia reikalaujama profesionaliųjų paslaugų srities vadovų (45 proc.) ir pradinio ir ikimokyklinio ugdymo mokytojų (44 proc.).

Bendravimo įgūdžiai buvo nurodyti 18 proc. visų skelbimų, daugiausia draudimo (34 proc.) ir prekybos-konsultavimo (33 proc.) kategorijose. Analizuojant pagal priskirtą profesiją turėti bendravimo įgūdžius dažniausia reikalaujama profesionaliųjų paslaugų srities vadovų (51 proc.), informacinių technologijų ir ryšių sistemų eksploatavimo ir pagalbos jų naudotojams technikų (41 proc.), informacinių technologijų ir ryšių paslaugų srities vadovų (40 proc.).

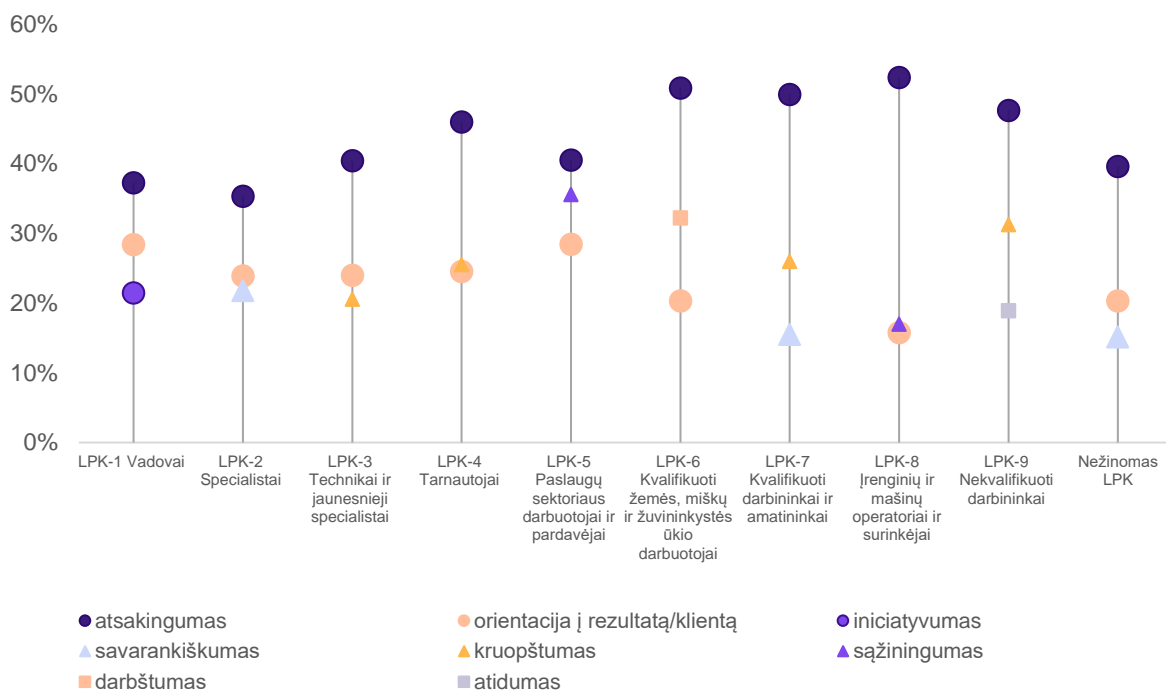
52 pav. Daugiausia kaip reikalavimas ar privalumas nurodyti darbui su kompiuteriu skirtų programų ir metodų įgūdžiai informacinių technologijų profesijų kategorijos skelbimuose, CVbankas.lt 2021 m.

Duomenų šaltinis: STRATA

Tarp pageidaujimų asmeninių savybių darbdaviai skelbimuose dažniausiai nurodė atsakingumą (41 proc.) (53 pav.), orientaciją į rezultatą/klientą (22 proc.), kruopštumą (18 proc.), savarankiškumą (16 proc.) ir komunikabilumą (14 proc.).

53 pav. Dažniausiai reikalaujamos 3 asmeninės savybės pagal priskirtą LPK pagrindinę grupę, CVbankas.lt 2021 m.

Duomenų šaltinis: STRATA

Apibendrinant, 2021 m., panašiai kaip ir 2017-2018 m., darbo skelbimuose dažniausiai buvo nurodomi patirties, atsakingumo, anglų kalbos, aukštojo išsilavinimo, orientacijos į klientą/ rezultatą ir mokėjimo dirbti su kompiuteriu reikalavimai.

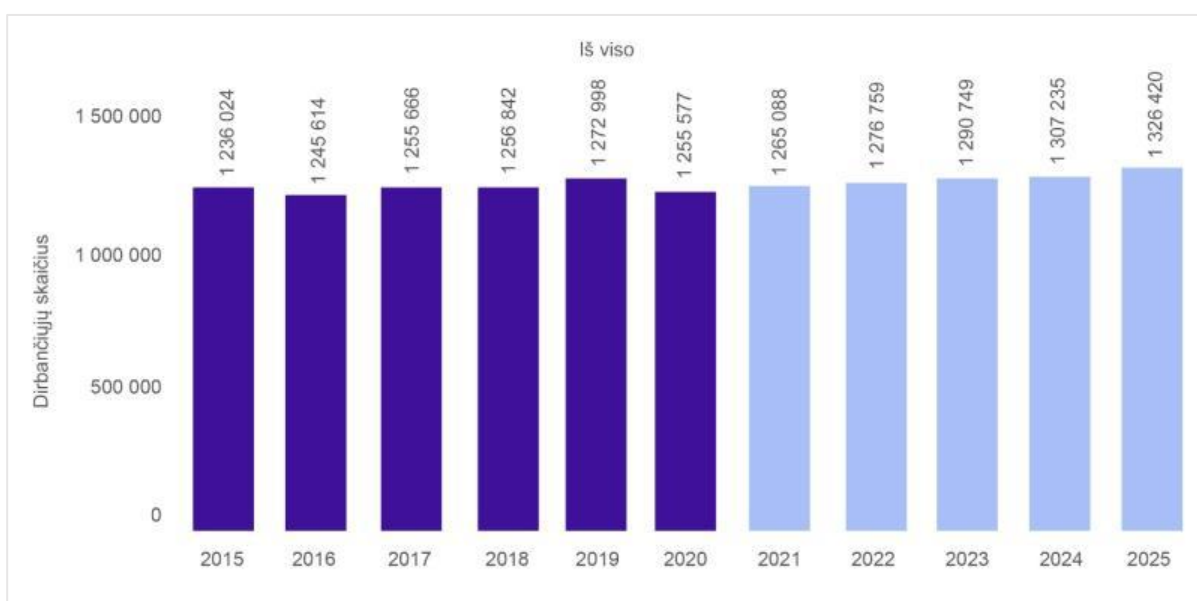
3.2. Prognozės

Šiame poskyryje pristatomos 2021 m. parengtos žmogiškųjų išteklių pasiūlos ir paklausos prognozės iki 2025 metų (STRATA, 2021b). Pristatomas bazinis scenarijus, kuris remiasi prielaida, kad vidutiniu laikotarpiu šalies darbo rinka grįš į priešpandeminę padėtį.²⁹

Augantis darbuotojų poreikis lems jų trūkumą

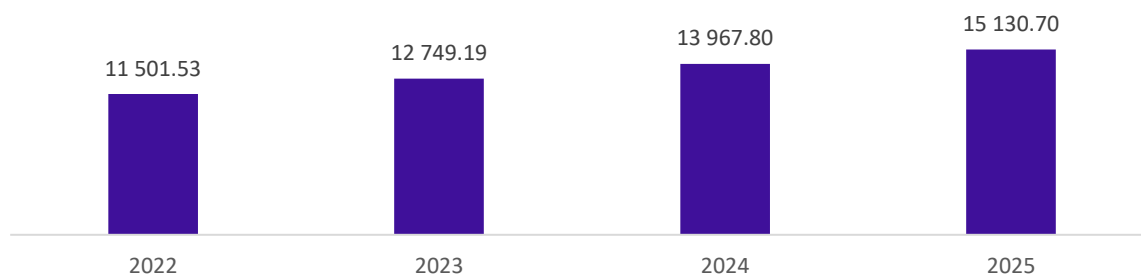
Darbuotojų poreikis stabiliai augs ir 2025 m. pasieks 1,326 mln. darbuotojų, t. y. 71 tūkst. daugiau, nei dirbo 2020 m. Darbuotojų poreikio prognozė pateikiama 54 pav. Pagal bazinį scenarijų numatoma, kad darbuotojų trūkumas per penkerių metų laikotarpį taip pat stabiliai augs. 2022 m. prognozuojamas 11,5 tūkst., o 2025 m. daugiau nei 15 tūkst. darbuotojų metinis trūkumas (55 pav.). Pabrėžtina, kad šiuo atveju prognozuojamas kiekvienais metais atsirasiantis darbuotojų trūkumas. Jei ankstesnių metų trūkumas nebus padengiamas (ekonominėmis, technologinėmis ar struktūrinėmis priemonėmis) ir kaupsis, per 5 m. Lietuvoje pritrūks daugiau kaip 63 tūkst. darbuotojų.

54 pav. Dirbančiųjų skaičius ir poreikio prognozė iki 2025 m. Bazinis scenarijus.

Šaltinis: ŽIPS

55 pav. Prognozuojamas sandomų darbuotojų trūkumas etatais. Bazinis scenarijus

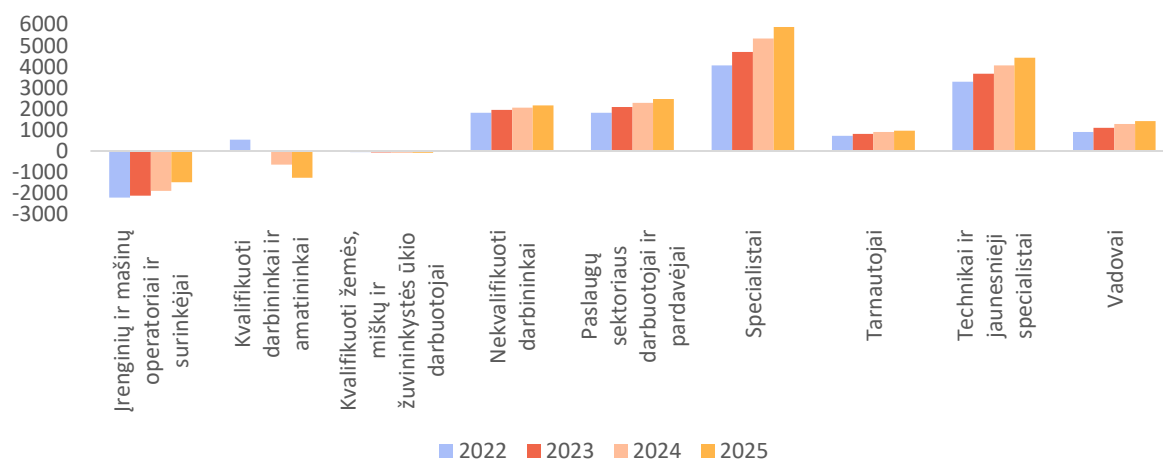
²⁹ Atsižvelgiant į tai, kad reikšmingą įtaką žmogiškųjų išteklių pasiūlai ir paklausai gali daryti neprognozuojami, modelyje nenumatyti veiksniai (kaip COVID-19 pandemija, staigūs migracijos tendencijų pokyčiai) sudaryti ir du alternatyvūs scenarijai. Scenarijų prielaidos pristatomos priede „2 priedas“.

Labiausiai trūks aukštos kvalifikacijos darbuotojų: specialistų bei technikų ir jaunesniųjų specialistų

Vadovaujantis baziniu scenarijumi prognozuojama, kad iki 2025 m. didžiausias trūkumas bus jaučiamas dviejose pagrindinėse (1 LPK skaitmens lygmens) profesijų grupėse: specialistų bei technikų ir jaunųjų specialistų grupėje. Tuo tarpu įrenginių ir mašinų operatorių ir surinkėjų bei kvalifikuotų darbininkų ir amatininkų grupėse ilgainiui prognozuojamas perteklius (56 pav.).

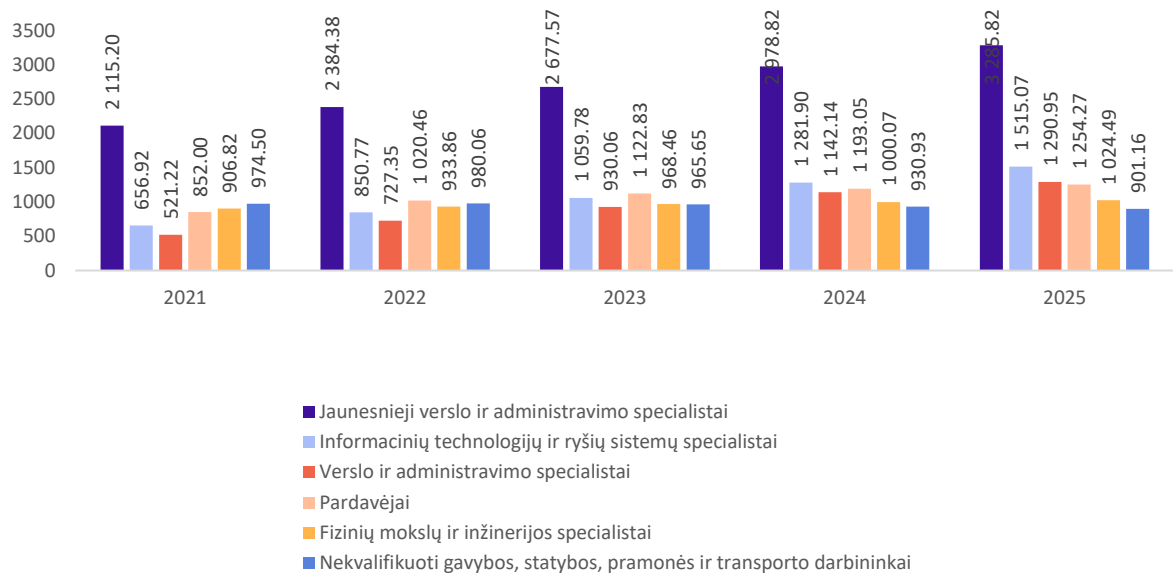
56 pav. Prognozuojamas darbuotojų trūkumas/perteklius pagal pagrindines profesijų grupes (LPK 1). Bazinis scenarijus

Šaltinis: ŽIPS

Vertinant detaliau (2 LPK skaitmenų lygiu) pastebima, kad didžiausias trūkumas 2025 m. bus jaučiamas šiuose pagrindiniuose profesijų pogrupiuose: jaunesniųjų verslo ir administravimo specialistų (6,76 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), informacinių technologijų ir ryšių sistemų specialistų (7,43 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), verslo ir administravimo specialistų grupėje (0,99 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), pardavėjų (1,73 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), fizinių mokslų ir inžinerijos specialistų (2,73 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), nekvalifikuotų gavybos, statybos, pramonės ir transporto darbininkų grupėje (1,73 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.) (57 pav.).

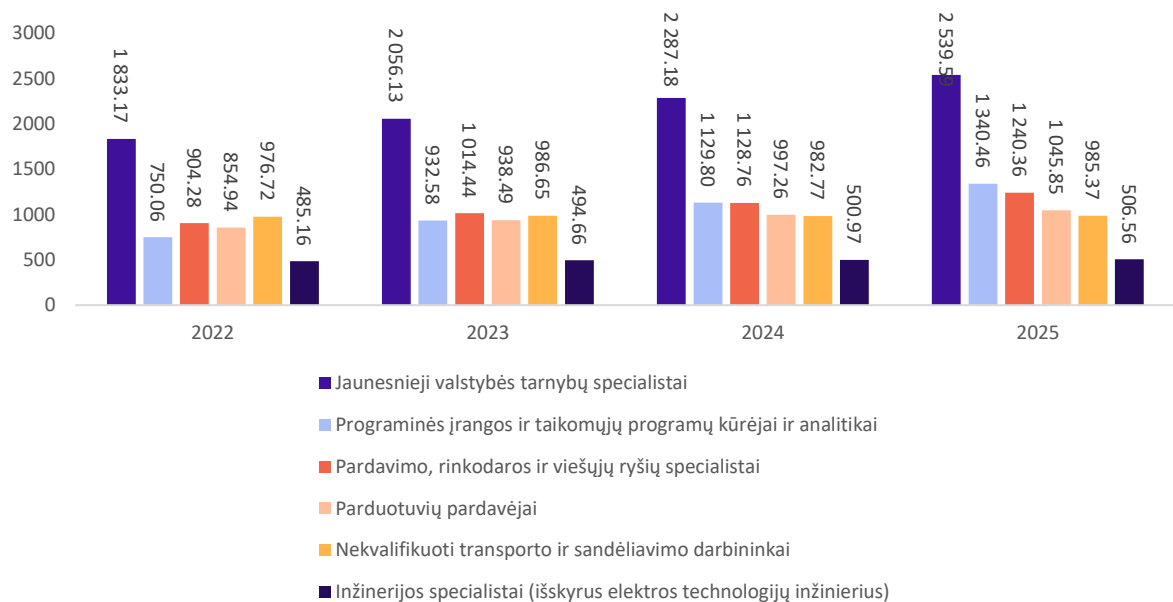
57 pav. Didžiausias prognozuojamas darbuotojų trūkumas pagal pagrindinius profesijų pogrupius (LPK2). Bazinis scenarijus

Šaltinis: ŽIPS

Vertinant detalesiu analizeje prieinamu, profesijų grupių (3 LPK skaitmenų) klasifikacijos lygiu, labiausiai truks šių profesinių pogrupių atstovų: jaunesniųjų valstybės tarnybos specialistų (19,7 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), programinės įrangos ir taikomųjų programų kūrėjų ir analitikų (9,3 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), Pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistų (2,6 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), parduotuvių pardavėjų (1,74 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.), Nekvalifikuotų transporto ir sandėliavimo darbininkų, inžinerijos specialistų (4,96 proc. nuo užimtų etatų 2020 m.) (58 pav.).

58 pav. Didžiausias prognozuojamas darbuotojų trūkumas pagal profesijų grupes (LPK3). Bazinis scenarijus

Šaltinis: ŽIPS

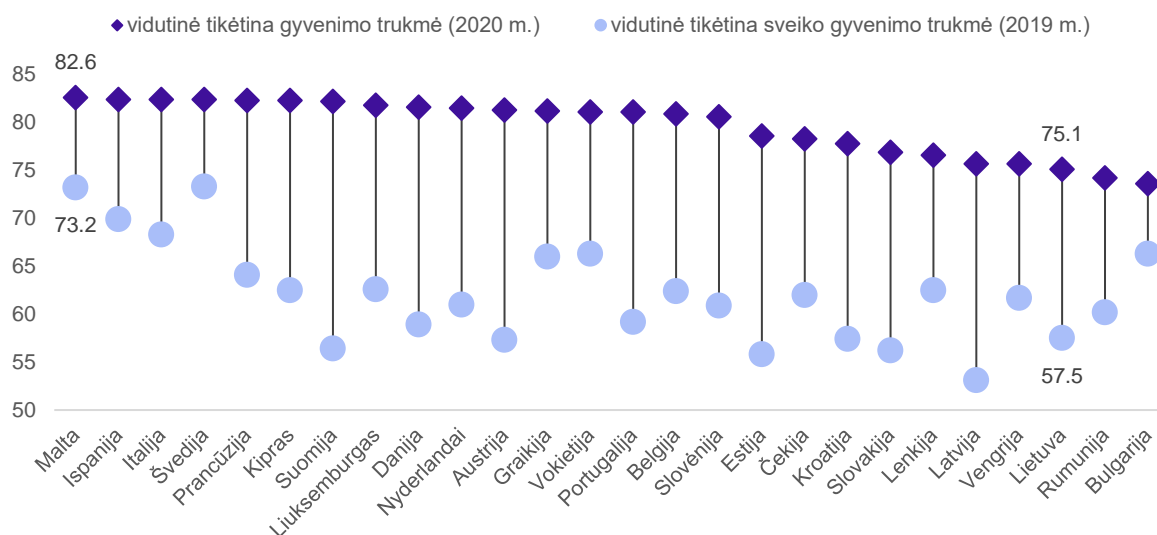
4. Gyventojų sveikata

Šiame skyriuje glaustai apžvelgiami pagrindiniai Lietuvos gyventojų sveikatos būklę iliustruojantys rodikliai, paskutinių metų pažanga bei situacija regiono ir ES kontekste.

Lietuvos gyventojų tikėtina gyvenimo trukmė viena trumpiausių tarp ES šalių

Dėl COVID-19 pandemijos sukeltų padarinių, kaip ir buvo tikėtasi, vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2020 m. daugelyje ES šalių trumpėjo. Eurostato duomenimis, ilgiausia vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2020 m. užfiksuota Maltoje (82,6 metai), trumpiausia – Bulgarijoje (73,6 metai), o Lietuva tarp ES šalių užima 24-ąją vietą su 75,1 metais tikėtinos gyvenimo trukmės (59 pav.). Lyginant su 2019 m., tarp ES šalių vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė daugiausiai sutrumpėjo Ispanijoje (1,6 metais) ir Bulgarijoje (1,5 metų), Lietuvoje vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė trumpėjo 1,4 metais. Nemažiau svarbus rodiklis – vidutinė tikėtina sveiko gyvenimo trukmė. Rodiklis parodo, kiek metų žmogus nugyvens būdamas geros sveikatos, t. y. be negalios ar kitų kasdienės veiklos apribojimų dėl sveikatos būklės, todėl rodikliu galima vertinti ne tik gyventojų sveikatos būklę, bet ir gyventojų galimybes savarankiškai ar be apribojimų dalyvauti darbo rinkoje.

59 pav. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (2020 m.) ir vidutinė tikėtina sveiko gyvenimo trukmė (2019 m.) metais ES šalyse

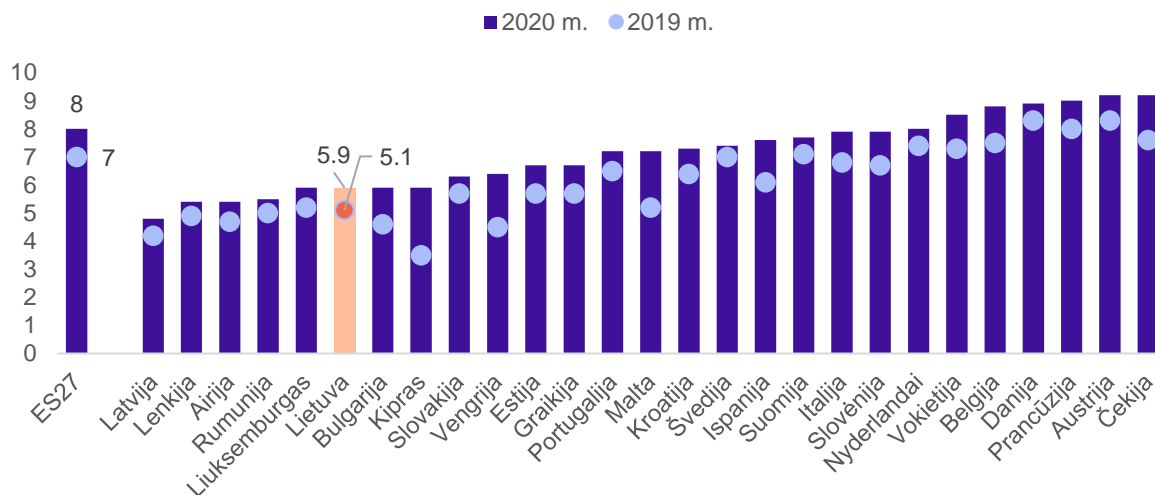

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Pandemijos metu išaugo išlaidos sveikatai, tačiau jos daugiausia buvo skirtos naujems iššūkiams spręsti, todėl bendros sveikatos būklės nepagerino

Eurostato duomenimis, lyginant su 2019 m., bendrosios valstybės išlaidos sveikatai Lietuvoje 2020 m. augo 0,8 proc. p. ir pasiekė beveik 6 proc. BVP. Bendrosios valstybės išlaidos sveikatai augo visoje ES (ES-27 +1 proc. p.), tačiau didžiausias augimas fiksuotas Kipre (5,9 proc. nuo BVP 2020 m., kai 2019 m. – 3,5 proc.), Maltoje (2020 m. 7,2 proc. BVP, 5,2 proc. 2019 m.) ir Vengrijoje (2020 m. – 6,4 proc., 2019 m. – 4,5 proc.) (60 pav.). Išlaidų sveikatai augimą lėmė COVID-19 pandemija, dėl kurios šalims teko skirti daugiau lėšų sveikatos sektoriui, pvz. ligoninėms, medicininėms priemonėms ir t.t. Vis dėlto 2020 m. išaugusios bendrosios valstybių išlaidos sveikatai nebūtinai sąlygojo geresnę gyventojų sveikatą, kadangi didžioji dalis šio augimo nukreipta pandemijos valdymui ir padariniams.

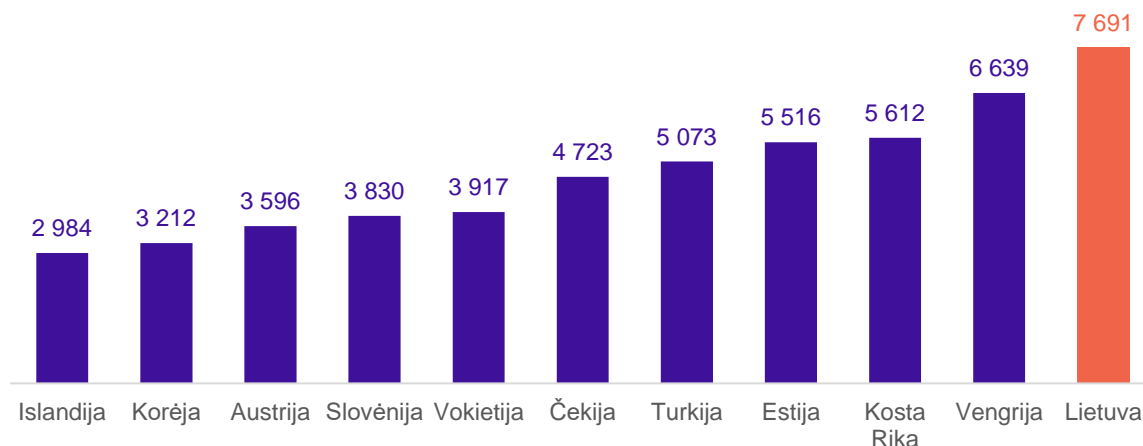
60 pav. Bendrosios valstybių išlaidos sveikatai (proc. nuo BVP)

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Tarp EBPO šalių Lietuvos gyventojai potencialių gyvenimo metų praranda daugiausiai Prarasti potencialūs gyvenimo metai (PPGM) – tai skirtumas tarp ankstyvos mirties amžiaus ribos (75 metai) ir amžiaus, kada įvyko mirtis (OECD, 2022). Naujausiais, 2019 m., EBPO duomenimis standartizuota PPGM reikšmė (100 tūkst. gyventojų) Lietuvoje, lyginant su 2016 m. sumažėjo 16 proc., ir siekė 7691 metus (61 pav.), tačiau šalies gyventojai ir toliau praranda daugiausiai gyvenimo metų tarp EBPO šalių. Vyrų PPGM yra beveik tris kartus aukštesnis nei moterų – 2019 m. Lietuvos vyrai prarado 11 579 gyvenimo metus, kai moterys – 4 224 metus, tačiau lyginant su 2016 m., atotrūkis tarp vyrų ir moterų PPGM sumažėjo 21 proc. Siekiant sumažinti Lietuvos gyventojų prarandamą potencialaus gyvenimo metų skaičių bei prailginti gyvenimo trukmę, svarbu sumažinti ankstyvųjų mirčių nuo pagrindinių mirčių priežasčių skaičių. OSP duomenimis, 2021 m. daugiausiai mirčių lėmė kraujotakos sistemos ligos (22 tūkst. mirčių), išėminės širdies ligos (13,8 tūkst. mirčių), piktybinių navikų (7,7 tūkst. mirčių), COVID-19 (7 tūkst. mirčių) ir cerebrovaskulinės ligos (5,2 tūkst. mirčių).

61 pav. Potencialūs prarasti gyvenimo metai (100 tūkst. gyventojų 2019 m.)

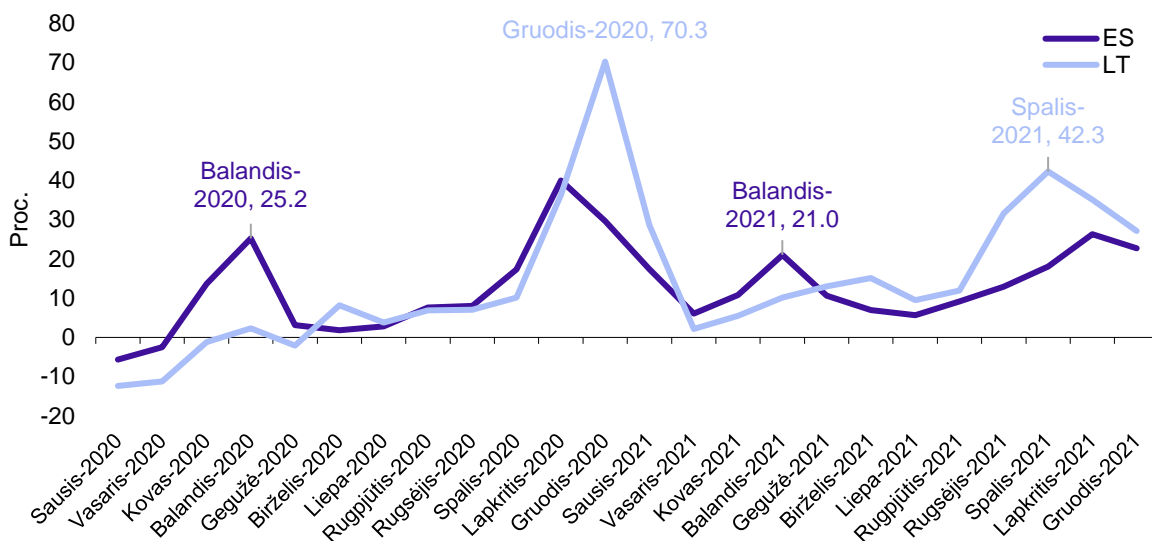

Duomenų šaltinis: EBPO

Kaip ir 2020 m., taip ir 2021 m. tiek Lietuvoje, tiek ES nepavyko išvengti perteklinių mirčių. Lietuvoje 2021 m. daugiausiai perteklinių mirčių užfiksuota spalio mėn. – 42,3 proc. ir tai yra beveik dvigubai daugiau perteklinių mirčių nei aukščiausia 2021 m. lapkričio mėn. rodiklio reikšmė ES siekusi 26,3 procentus (62 pav.). Duomenys apie perteklinį mirtingumą apima mirtis dėl visų priežasčių, todėl atspindi ne tik tiesioginį (mirtys nuo COVID-19 ligos), bet ir netiesioginį (mirtys dėl kitų priežasčių) pandemijos poveikį gyventojų mirtingumui, kuriam įtakos turėjo priemonės, taikytos viruso plitimui stabdyti (pvz., sumažėjęs sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas). Lietuvos statistikos departamento duomenimis, iš viso 2021 m. šalyje mirė 47,9 tūkst. žmonių, tai 4,4 tūkst. (10,1 proc.) daugiau negu 2020 m., kai mirusiųjų skaičius taip pat buvo išaugęs lyginant su ankstesniais metais. Pagrindine mirties priežastimi šalyje išlieka kraujotakos sistemos ligos. Mirčių, susijusių su COVID-19 liga, skaičius

išaugo tris kartus: 2020 m. iš viso mirė 2220 žmonių, kai 2021 m. – 7013 žmonių. Mirčių dėl kitų priežasčių skaičiai 2021 m., lyginant su 2020 m., mažėjo. Taigi, 2021 m. išaugusį bendrą mirčių skaičių lėmė pandemija.

62 pav. Perteklinis mėnesinis mirtingumas (papildomų mirčių proc., palyginti su vidutiniu mėnesio mirčių skaičiumi 2016 – 2019 m.) Lietuvoje ir ES27 2020 – 2021 m.

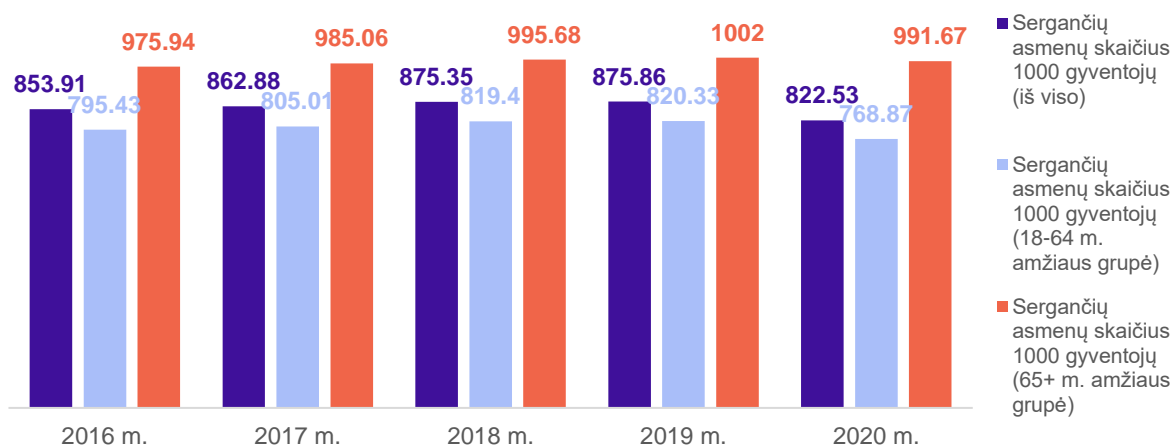

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Darbingo amžiaus gyventojų sergamumas, lyginant su kitomis amžiaus grupėmis – žemiausias

Higienos instituto (HI) duomenimis, gyventojų sergamumas (asmenų skaičius 1000 gyventojų) 2020 m., lyginant su ankstesniais metais, mažėjo 6 procentais. 2020 m. duomenų lyginimą su ankstesnių metų duomenimis apsunkina 2020 m. prasidėjusi COVID-19 pandemija, dėl kurios buvo apribotas kai kurių sveikatos paslaugų teikimas, o dėl nerimo užsikrėsti COVID-19 virusu gyventojai taip pat rečiau lankėsi sveikatos priežiūros įstaigose, kas lėmė sumažėjusį užregistruotų ligų skaičių (HI, 2021). Nepaisant to, kad lyginant su ankstesniais metais, 2020 m. bendrai užregistruota mažiau gyventojų susirgimų, sergamumo tendencijos pagal amžiaus grupes išlieka panašios kaip ir ankstesniais metais: 18 – 64 m. amžiaus asmenys serga rečiau (76,9 proc. buvo nustatyta bent viena liga ar trauma), o daugiausiai ligų nustatyta vyresnio amžiaus asmenims (net 99,2 proc. 65+ m. amžiaus asmenims) (63 pav.). HI duomenimis, taip pat daugėja suaugusiųjų, sergančių su gyventojų senėjimu susijusiomis ligomis (katarakta, glaukoma, hipertenzija ir kt.).

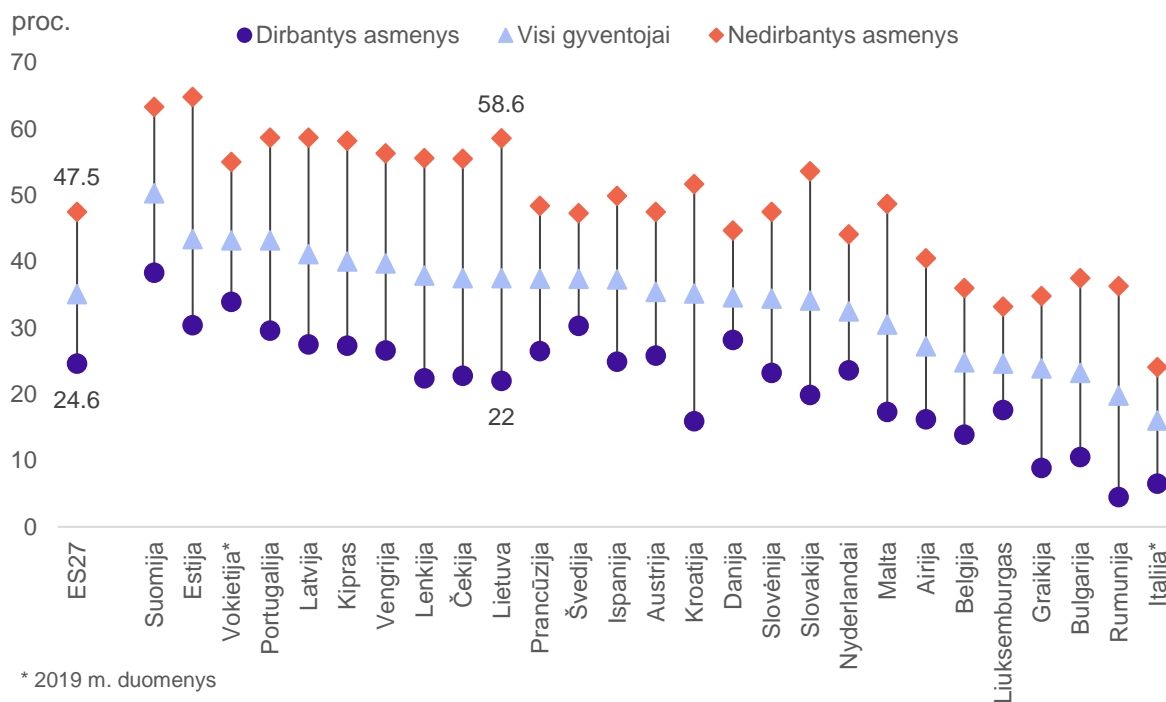
63 pav. Sergančių asmenų skaičius 1000 gyventojų per metus pagal amžiaus grupes ir bendrai

Duomenų šaltinis: HI

Nagrinėjant gyventojų lėtinį sergamumą, dirbantys asmenys rečiau nurodo, kad turi ilgalaikių sveikatos sutrikimų (64 pav.). Eurostato duomenimis, 2020 m. 37,5 proc. 16 m. amžiaus ir vyresnių Lietuvos gyventojų nurodė turintys ilgalaikių sveikatos sutrikimų, t. y. 2,4 proc. p. didesnė gyventojų dalis nei vidutiniškai ES. Didžiausia dalis šalies gyventojų sergančių lėtinėmis ligomis yra tarp nedirbančių asmenų (58,6 proc.), kai dirbančiųjų tarpe tik 22 proc. gyventojų nurodo turintys ilgalaikių sveikatos sutrikimų, ši tendencija atsikartoja visose ES šalyse. Lyginant su ES šalimis, Lietuvoje nedirbantys asmenys 2020 m. dažniau pranešė turintys ilgalaikių sveikatos sutrikimų (LT lėtinio sergamumo rodiklio reikšmė 11,1 proc. p. aukštesnė nei ES), o dirbantieji – rečiau, nei statistinis ES pilietis (LT lėtinio sergamumo rodiklio reikšmė 2,6 proc. p. žemesnė nei ES).

64 pav. Gyventojų (16 m. amžiaus ir vyresnių) lėtinis sergamumas (dalis proc.) pagal darbo statusą 2020 m.

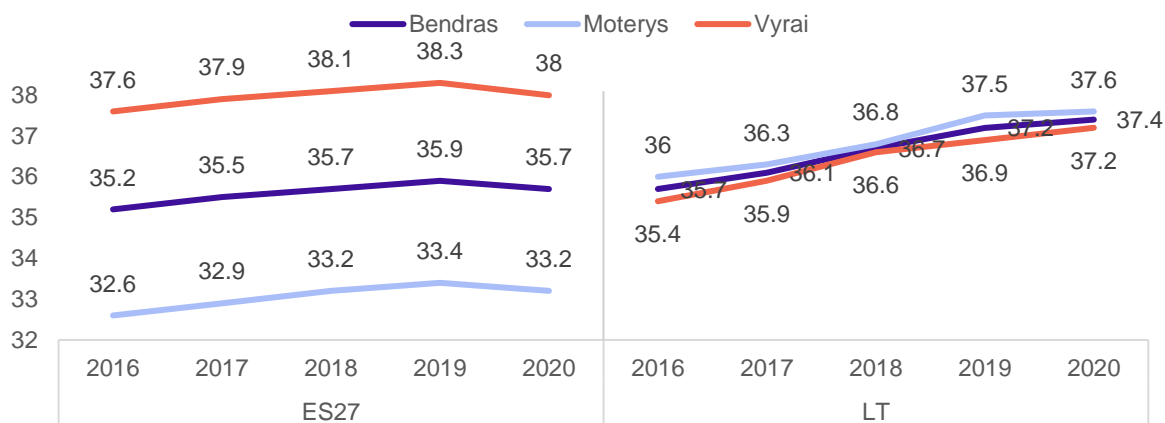

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Šalies gyventojai darbo rinkoje gali tikėtis praleisti vidutiniškai 37,4 metus

Vidutinė tikėtina darbingo gyvenimo trukmė 2020 m. ES sutrumpėjo, tai sąlygojo COVID-19 pandemija, tačiau Lietuvoje šio rodiklio reikšmė augo (65 pav.). Eurostato duomenimis, 2020 m. ES vidutinė tikėtina darbingo gyvenimo trukmė siekė 35,7 metus, t. y. 0,2 metais trumpesnė trukmė nei 2019 m. – tai pirmas kartas nuo 2000 m. kai vidutinė tikėtina darbingo gyvenimo trukmė ES pradėjo trumpėti. Vidutinės tikėtinos darbingo gyvenimo trukmės rodiklis parodo, kiek metų 15-metis asmuo turėtų būti aktyvus darbo rinkoje per visą savo gyvenimą ir yra skaičiuojamas sujungiant vidutinės gyvenimo trukmės ir gyventojų užimtumo rodiklius. Pandemija lėmė gyventojų užimtumo rodiklių mažėjimą, o tai paskatino 2020 m. ES vidutinės tikėtinos darbingo gyvenimo trukmės trumpėjimą. Lietuvoje, kita vertus, 2020 m. vidutinė tikėtina darbingo gyvenimo trukmė ilgėjo 0,2 metais, nuo 37,2 metų 2019 m. iki 37,4 2020-aisiais. Lietuva yra vienintelė ES šalis, kurioje moterų vidutinė tikėtina darbingo gyvenimo trukmė yra ilgesnė nei vyrų (0,4 metais 2020 m.). Statistinis europietis vyras (ES-27 vidurkis) gali tikėtis 4,8 metais ilgesnės darbingo gyvenimo trukmės nei moteris. Atotrūkis tarp vyrų ir moterų vidutinės tikėtinos darbingo gyvenimo trukmės Lietuvoje taip pat yra vienas mažiausių.

65 pav. Vidutinė tikėtina darbingo gyvenimo trukmė ES-27 ir Lietuvoje 2016–2020 m. laikotarpiu (metais)

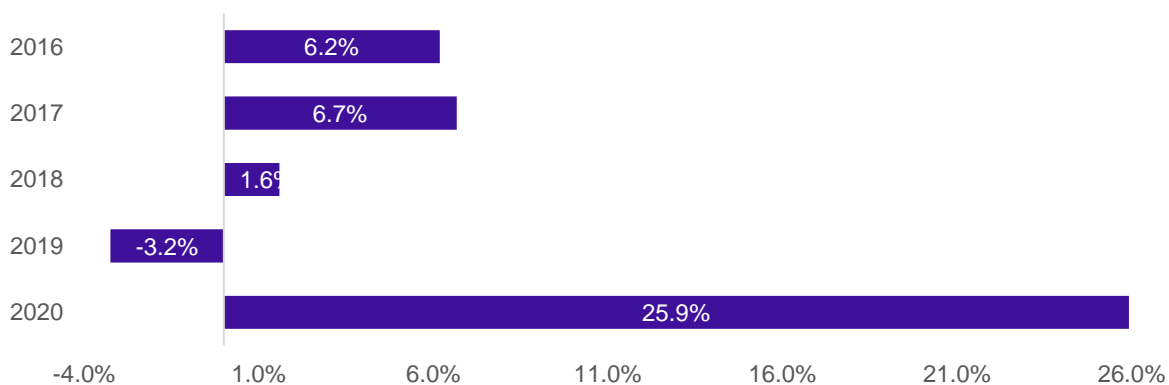

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Dėl besitęsiančios pandemijos 2021 m. gyventojų nedarbingumo rodikliai ir toliau augo

2020 m. dėl COVID-19 pandemijos metu taikomos izoliacijos sergantiems ir kontaktą turėjusiems asmenims, įvesto karantino, išaugo gyventojų nedarbingumas (66 pav.). Lyginant su 2019 m. apmokėtų dienų skaičius vienam apdraustajam išaugo 26 proc. nuo 8,64 dienų 2019 m. iki 10,9 dienų 2020 m. laikinojo nedarbingumo atvejų skaičius 1 tūkst. apdraustųjų išaugo iki 808,7 (2019 m. – 745,25), o vidutinė vieno atvejo trukmė (dienomis) iki 13,5 (2019 m. – 11,6). Tarp laikino nedarbingumo atvejų 2020 m. didžiausią dalį 75,1 proc. sudarė laikinas nedarbingumas dėl ligos, 11,3 proc. – dėl ligonių slaugymo, 5,5 proc. – dėl nelaimingų atsitikimų buityje (HI, 2021). HI duomenimis, per pastaruosius penkis metus, nuo 2016 m., laikinas nedarbingumas nuosekliai augo (išskyrus 2019 m.), tačiau 2020 m. stebimas augimas yra didžiausias, o tai neabejotinai nulemta COVID-19 pandemijos.

66 pav. Laikino nedarbingumo apmokėtų dienų skaičiaus vienam apdraustajam proc. pokytis 2016–2020 m. laikotarpiu

Duomenų šaltinis: HI

Sodros duomenimis, per 2021 m. iš viso užregistruota 2826,5 tūkst. nedarbingumo pažymėjimų, o 2020 m. – 2695,5 tūkst. nedarbingumo pažymėjimų. Tikėtina, kad šį beveik 5 proc. augimą lėmė besitęsianti pandemija, dėl kurios gyventojams ir toliau buvo taikoma izoliacija sergantiems ir kontaktą turėjusiems asmenims. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad nagrinėjant ligų išmokas pagal išmokų rūšis stebimas ligos išmokų dėl epideminės situacijos skaičiaus (dienomis) mažėjimas nuo 567,4 tūkst. 2020 m. iki 438,2 tūkst. 2021 m. Kadangi trumpėjo ligos trukmė (dienomis), tai sąlygojo ir sumažėjusią išmokoms priskaičiuotą sumą: 2020 m. ligos išmokoms dėl epideminės situacijos priskaičiuota suma buvo 19,2 mln. Eur, kai 2021 m. – 15,3 mln. Eur. Iš viso ligos išmokoms 2021 m. priskaičiuota 402,5 mln. Eur, kai 2020 m. 434 mln. Eur., t. y. 2021 m. ligos išmokoms priskaičiuota suma buvo 7,3 proc. mažesnė.

2021 m. užfiksuota 34 proc. daugiau mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe nei 2020-aisiais

Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos (toliau – VDI) duomenimis, per 2021 m. buvo gauti 47 pranešimai apie įvykius darbe, dėl kurių darbuotojai mirė, ir 124 pranešimai apie įvykius darbe, kurių metu buvo sunkiai pakenkta darbuotojų sveikatai. Lyginant su 2020 m. mirtinų nelaimingų atsitikimų (toliau – NA) darbe skaičius 2021 m. padidėjo 12 atvejų (arba 34 proc.), o sunkių – sumažėjo 6 atvejais (5 proc.). Mirtinų NA darbe dažnumo koeficiento (nelaimingų atsitikimų darbe skaičiaus, tenkančio 100 tūkst. darbuotojų), įvertis per 2021 m. buvo 3,5, o sunkių nelaimingų atsitikimų darbe – 9,4. Šio rodiklio įverčiai 2020 m. buvo atitinkamai 2,7 ir 10,2. Nors per metus išaugo mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe dažnis, tiek mirtinų, tiek sunkių NA dažnis per pastaruosius penkis metus nuo 2016 m. sumažėjo (2016 m. mirtinų ir sunkių NA dažnis atitinkamai 3,6 ir 10,5). Per 2021 metus taip pat užregistruotos 273 profesinės ligos 129 asmenims. Tai 60 profesinių ligų ir 37 asmenimis mažiau negu 2020 metais (2020 m. užregistruotos 333 profesinės ligos 166 asmenims). Daugiausia profesinių ligų, t. y. 71 proc. (195 profesinės ligos) nustatyta 55 – 64 metų amžiaus asmenims, turintiems 35 – 44 m. darbo stažą. Pagal ekonominės veiklos rūšis 2021 m. daugiausia profesinių ligų diagnozuota apdirbamojoje gamyboje ir transporte – po 18,3 proc. (po 50 profesinių ligų), statybose – 16,5 proc. (45 profesinės ligos). Šiose ekonominėse veiklose nustatyta 53,2 proc. visų 2021 m. diagnozuotų profesinių ligų (VDI, 2021).

Literatūros sąrašas

- EK (2010). *Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi planas*. Prieiga internetu: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0758:FIN:LT:PDF>.
- EK (2018). *Šalies ataskaita: Lietuva*. Prieiga internetu: <https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2018-european-semester-country-report-lithuania-lt.pdf>.
- Eurostatas (2022). *Skills mismatch experimental indicators: Methodological note*. Prieiga internetu: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/7894008/9596077/Methodological_note.pdf.
- HI (2021). *Lietuvos sveikatos statistika 2020* (p. 76).
- Jusienė, R. et al. (2021). *Nuotolinis vaikų ugdymas pandemijos dėl COVID-19 metu: Grėsmės bei galimybės ekosisteminiu požiūriu. Mokslo studija*. Vilniaus universiteto leidykla.
- Nacionalinė produktyvumo taryba (2021). *Lietuvos darbo našumo raidos vertinimas*. Prieiga internetu: [https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/Darbo%20na%C5%A1umo%20vertinimas%20\(Atlygis%20ES%20ir%20Lietuvoje\)%202021%20m_%20gruod%C5%BEio%20m%C4%97n\(1\).pdf](https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/Darbo%20na%C5%A1umo%20vertinimas%20(Atlygis%20ES%20ir%20Lietuvoje)%202021%20m_%20gruod%C5%BEio%20m%C4%97n(1).pdf).
- Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas (2020). *Skurdas ir socialinė atskirtis*. Prieiga internetu: https://www.smtinklas.lt/wp-content/uploads/2020/10/Skurdas-ir-socialine-atskirtis_2020.pdf.
- Nikolov A., et al. (2018). *Skills Mismatches – An Impediment to the Competitiveness of EU Businesses*. Prieiga internetu: <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/skills-mismatches-impediment-competitiveness-eu-businesses>.
- OECD (2021). *OECD Employment Outlook 2021: Navigating the COVID-19 Crisis and Recovery*. OECD. Prieiga internetu: https://www.oecd-ilibrary.org/employment/oecd-employment-outlook-2021_5a700c4b-en.
- OECD (2022). *Potential years of life lost* [Data set]. OECD. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.1787/193a2829-en>.
- Puškorius, S. (2016). *Pajamų ir vartojimo pasiskirstymo Lietuvoje analizė*. Prieiga internetu: https://www.smtinklas.lt/wp-content/uploads/2020/10/Skurdas-ir-socialine-atskirtis_2020.pdf.
- SADM (2022a). *LR Užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 pakeitimo ir papildymo įstatymo ir LR Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 pakeitimo įstatymo projektų aiškinamasis raštas*. Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/991b5a50a35f11ec9e62f960e3ee1cb6?jfwid=bfzq4g2cp>.
- SADM (2022b). *Neįgalumo statistika ir dinamika*. Prieiga internetu: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/neigaliuju-socialine-integracija/statistika-2>.
- Schleicher, A. (2019). *Insights and interpretations. Pisa 2018*.
- STRATA (2021a). *Profesinis mokymas Lietuvoje 2020*. Prieiga internetu: <https://strata.gov.lt/images/tyrimai/2021-metai/20211021-profesinis-mokymas-lietuvoje-2020.pdf>.
- STRATA (2021b). *Žmoniškųjų išteklių stebėsenos ir prognozavimo sistemos atnaujinimas*. Prieiga internetu: <https://strata.gov.lt/images/tyrimai/2021-metai/20220329-zmogiskuju-istekliu-stebesena-ir-prognozavimas.pdf>.
- Šuminas A., Gudinavičius A., Aleksandravičius A. (2018). Skaitmeninės atskirties požymiai ir lygmenys: Lietuvos atvejo analizė. *Informacijos mokslai*, 81, 7. Prieiga internetu: <https://doi.org/10.15388/Im.2018.0.11937>.
- UN (2015). *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. Prieiga internetu: <https://sdgs.un.org/publications/transforming-our-world-2030-agenda-sustainable-development-17981>.
- UŽT (2021). *Lietuvos užimtumo 2021 m. Tendencijos ir ateities prognozės*. Prieiga internetu: <https://uzt.lt/wp-content/uploads/2022/02/Lietuvos-uzimtumo-2021-m.-tendencijos-ir-ateities-prognozes.pdf>.
- UŽT (2022). *Darbo rinka skaičiais 2021 m*. Prieiga internetu: <https://uzt.lt/wp-content/uploads/2022/03/2021-darbo-rinka-skaiciais.pdf>.
- VDI (2021). *Profesinės ligos 2021*. Prieiga internetu: https://www.vdi.lt/PdfUploads/PL_2021.pdf.

Weber T., Adăscăliței D. (2021). *Tackling labour shortages in EU Member States*. Prieiga internetu: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef21006en.pdf.

Priedai

1 priedas

1 lentelė. Rodiklių suvestinėje pateikiamų rodiklių apibrėžimai ir duomenų šaltiniai

Rodiklio pavadinimas	Apibrėžtis	Naudotas duomenų šaltinis
Demografija		
Nuolatinių gyventojų skaičius	Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje	OSP
Vyresnio amžiaus gyventojų (65+) dalis	Vyresnio amžiaus gyventojų (65+) dalis nuo visų nuolatinių gyventojų metų pradžioje	OSP
0–14 m. amžiaus vaikų dalis	0–14 m. amžiaus vaikų dalis nuo visų nuolatinių gyventojų metų pradžioje	OSP
Natūrali kaita	Bendras natūralios gyventojų kaitos rodiklis 1000 gyventojų	OSP
Migracija		
Neto tarptautinė migracija	Neto tarptautinė migracija (asmenų skaičius)	OSP
Gyventojų vidaus migracija	Išvykusiųjų iš miesto ar kaimo į kaimą ir išvykusiųjų iš miesto ar kaimo į miestą asmenų skaičiaus santykis su nuolatinių gyventojų skaičiumi metų pradžioje	OSP
Išvykusiųjų paskutinė profesijos kvalifikacija Lietuvoje	Ataskaitiniais metais išvykusiųjų Lietuvos piliečių procentinis pasiskirstymas pagal metais anksčiau dirbtą profesijos kvalifikaciją (aukšta – vidutinė – žema).	NŽIS
Grįžusių lietuvių profesijos kvalifikacija	Ataskaitiniais metais grįžusių užimtųjų Lietuvos piliečių procentinis pasiskirstymas pagal dirbamą profesijos kvalifikaciją (aukšta – vidutinė – žema).	NŽIS
Lietuvoje dirbančių užsieniečių profesijos grupė*	Ataskaitinių metų lapkričio mėn. dirbančių užsieniečių Lietuvoje procentinis pasiskirstymas pagal profesijos grupę (aukšta – vidutinė – žema). Rodiklis skaičiuojamas užsienio pilietybę turintiems vyresniems nei 14 m. gyventojams, kurie registruoti Gyventojų registre.	NŽIS
Imigravusių 20–64 m. amžiaus asmenų skaičius	Imigrantų skaičius pagal amžių (20–64 m.)	OSP
Ekonomika		
Realaus BVP metinis pokytis	Metinio BVP palyginamosiomis kainomis (grandininio susiejimo metodu), nepašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtakos (mln. Eur), procentinis pokytis, palyginti su ankstesniais metais	OSP
Darbo našumas, eurų vienam užimtajam per valandą*	Pridėtinė vertė, tenkanti vienai faktiškai dirbtai valandai, konkretaus meto kainomis (Eur/val.)	OSP
Dirbančių 18+ asmenų skurdo rizikos lygis, proc.	Dirbančių 18 m. amžiaus ir vyresnių asmenų skurdo rizikos lygis. Skurdo rizikos lygis – asmenų, kurių ekvivalentinės piniginės disponuojamosios pajamos mažesnės už skurdo rizikos ribą, dalis. Skurdo rizikos riba – sąlyginis pajamų dydis, už kurį mažesnes disponuojamąsias pajamas gaunantys namų ūkiai priskiriami prie skurstančių. Pagrindiniu skurdo kriterijumi laikoma skurdo rizikos riba, lygi 60 proc. ekvivalentinių piniginių disponuojamųjų pajamų medianos.	OSP
Metinis darbo užmokestis (bruto, eurai)	Darbo užmokestis (metinis bruto) eurai pagal visas ekonomines veiklos rūšis	OSP

Pajamų nelygybė (Gini koeficientas)	Ekvivalentinių disponuojamų pajamų Gini koeficientas (nuo 0 iki 100)	Eurostatas
Darbuotojų, dirbančių aukštųjų technologijų gamybos ir žinioms imliuose sektoriuose, dalis	Darbuotojų, dirbančių aukštųjų technologijų gamybos ir žinioms imliuose sektoriuose, dalis nuo bendro užimtųjų skaičiaus	Eurostatas
Igūdžių ir žinių ugdymas		
Aukštąjį išsilavinimą turintys gyventojai	Gyventojų, turinčių aukštąjį (aukštesnįjį) išsilavinimą, dalis nuo visų gyventojų	OSP
Besimokančiųjų bendrojo ugdymo programose skaičius	Besimokančiųjų bendrojo ugdymo programose (ISCED 1–3 lygmenys – pradinis, pagrindinis, vidurinis ugdymas) skaičius	OSP
Besimokančiųjų profesinio mokymo programose turint vidurinį išsilavinimą skaičius	Besimokančiųjų profesinio mokymo programose turint vidurinį išsilavinimą skaičius (ISCED 4 lygmuo)	OSP
AM studentų skaičius	Aukštojo mokslo studentų skaičius (ISCED 6–8 lygmenys – bakalauro, magistro, doktorantūros studijos)	OSP
Besimokantys suaugusieji	Besimokantys (per pastarąsias 4 savaites) suaugusieji, palyginti su visais gyventojais (neformalusis mokymasis) (MVG)	OSP
Mokinių pasiekimai	Mokinių pasiekimai (PISA)	EBPO
Suaugusiųjų įgūdžiai	Suaugusiųjų įgūdžiai (PIAAC)	EBPO
Užimtumas ir įgūdžių naudojimas darbo rinkoje		
Užimtumo lygis	Užimtųjų gyventojų skaičius ir dalis nuo visų nuolatinių gyventojų	OSP
Nedarbo lygis	Bedarbių dalis nuo darbo jėgos	OSP
Ilgalaikio nedarbo lygis	Ilgalaikių bedarbių dalis nuo darbo jėgos (struktūrinio nedarbo lygis)	OSP
Užimtųjų kvalifikacija*	15–64 m. amžiaus užimtųjų pasiskirstymas pagal LPK profesijos kvalifikaciją (aukšta – vidutinė – žema)	NŽIS
Aukštųjų mokyklų absolventų vertikali įgūdžių neatitiktis*	Aukštųjų mokyklų absolventų, mokslus baigusių ataskaitiniais metais ir lapkričio mėn. dirbančių 4–9 LPK pagrindinėse grupėse, dalis nuo visų dirbančių tų pačių metų absolventų (proc.)	NŽIS
Profesinių mokyklų abiturientų vertikalioji įgūdžių neatitiktis*	Profesinių mokyklų abiturientų, mokslus baigusių ataskaitiniais metais ir lapkričio mėn. dirbančių 1–3 arba 9 LPK pagrindinėse grupėse, dalis nuo visų dirbančių tų pačių metų abiturientų (proc.)	NŽIS
Vertikalioji ir horizontalioji gyventojų įgūdžių neatitiktis	Vertikalioji gyventojų neatitiktis nurodo, kokios dalies gyventojų darbo vietoms reikalingas žemesnis ar aukštesnis išsilavinimo lygmuo, horizontalioji nurodo neatitiktį švietimo srities prasme	Eurostatas
Sveikata		
Gyventojų sergamumas	Sergančių asmenų skaičius 1000 gyventojų – asmenų, kuriems per tam tikrą laikotarpį asmens sveikatos priežiūros įstaigose užregistruota bent viena liga ar trauma, skaičius	HI
Vidutinė tikėtina sveiko gyvenimo trukmė	Vidutinis metų skaičius, kurį būdamas geros sveikatos būklės nugyvens tam tikro amžiaus žmogus. Gera sveikata reiškia, kad žmogaus veikla nėra ribojama dėl jo sveikatos būklės arba negalios.	Eurostatas
Dirbančiųjų nedarbingumo laikas	Apmokėtų dienų skaičius vienam apdraustajam per metus	HI

Nelaimingi atsitikimai darbe	Nelaimingų atsitikimų darbe dažnis (nelaimingų atsitikimų darbe skaičius, tenkantis 100 000 darbuotojų)	VDI
Prarasti potencialūs gyvenimo metai	Vidutinė likusio gyvenimo trukmė, kurią gyventojas būtų nugyvenęs, jei būtų išvengęs ankstyvos mirties. Ankstyvos mirties amžiaus riba – 75 metai.	EBPO
Vidutinė tikėtina darbingo gyvenimo trukmė	Vidutinis metų skaičius, kurį 15 m. ir vyresni gyventojai praleis darbo rinkoje per likusį gyvenimą	Eurostatas

Žymėjimų reikšmės:

* Patikslinta 2020 m. Žmogiškojo kapitalo būklės rodiklių skaičiavimo metodika.

Pajamos pagal NŽIS duomenis: Pateikiamos ataskaitinio mėnesio samdomų darbuotojų draudžiamosios pajamos įmonėje, gaunamos iki mokesčių. Dėl nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojusių darbuotojo ir darbdavio mokamų valstybinio socialinio draudimo įmokų tarifų pasikeitimo, pajamos (bruto darbo užmokestis) indeksuotos, t. y. padaugintos iš 1,289 koeficiento. Pajamos skaičiuojamos atmetant pajamas darbuotojų, kurie ataskaitinį mėnesį buvo drausti nepilną mėnesį, buvo pasiėmę neapmokamas arba vaiko priežiūros atostogas, turėjo nedarbingumą, atliko praktiką arba privalomąją karo tarnybą, ataskaitinį mėnesį negavo pajamų arba dirbo nesamdomo darbo pagrindais. Pajamos skaičiuotos atmetus kraštutinai ekstremalias reikšmes – pajamas viršijančias 30 tarpkvartilinių plokčių nuo viršutinio kvartilio.

2 priedas

3 lentelė. Prognozavimo scenarijų prielaidos

Bazinis scenarijus:	<p>Grįžimas į priešpandeminę situaciją.</p> <ul style="list-style-type: none"> Į prieš karantininį (iki 2020 m.) grįžtantis samdomų darbuotojų skaičiaus augimas, išėjimo iš darbo pasiekus pensinį amžių tendencijos buvusios iki 2020 m.; Stabiliai augantys imigracijos skaičiai, nedidėjantys emigracijos srautai; Mažėjanti švietimo (16 – 25 m. amžiaus asmenų pasiūla) dėl mažėjančio 16 – 25 m. amžiaus gyventojų skaičiaus.
Alternatyvus scenarijus Nr. 1	<p>Pandemijos laikotarpio tendencijų tęsa:</p> <ul style="list-style-type: none"> Neaugantis samdomų darbuotojų poreikis; Išliekantis aukštas išėjimo iš darbo pasiekus pensinį amžių rodiklis; Ribą pasiekusi ir nebeauganti imigracija; Mažėjanti švietimo pasiūla dėl sumažėjusios iniciatyvos įsidarbinti besimokant / baigus mokslus ir dėl mažėjančio 16 – 25 m. amžiaus gyventojų skaičiaus.
Alternatyvus scenarijus Nr. 2	<p>Ryški demografinių ir pasaulinių tendencijų įtaka:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mažėjantis samdomų darbuotojų poreikis dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus, vykstant robotizacijos ir automatizacijos procesams (Cedefop prognozė); Išėjimo iš darbo pasiekus pensinį amžių tendencijos buvusios iki 2020 m.; Stabiliai augantys imigracijos skaičiai, nedidėjantys emigracijos srautai; Didesnė švietimo pasiūla dėl didesnio santykinio 16-25 m. amžiaus užimtumo lyginant su vyresnėmis kartomis.

3 priedas

Darbo skelbimų analizės metodika:

STRATA atliko darbdavių reikalavimų darbo skelbimuose tyrimą, kurio analizės imtį sudarė 2021 m. patalpintų 123,5 tūkst. unikalių portalo CVbankas.lt darbo skelbimų. Pagal CVbankas.lt naudojamą profesijų grupių kategorijų klasifikatorių 2021 m. skelbimų suklasifikavimas pagal profesijų LPK (3 skaitmenų lygio) vyko naudojant mašininio mokymosi Atsitiktinių miškų (angl. Random Forest) klasifikavimo algoritmą, kuris mokėsi priskirti LPK profesijų kategorijas pagal 2019 – 2021 m. UŽT suklasifikuotų skelbimų (403,5 tūkst.) aprašymo tekstus. LPK buvo priskiriama tik jei algoritmas buvo „įsitikinęs“ daugiau nei 80 proc. tikslumu, kad CVbankas.lt skelbimas priklauso atitinkamai profesijų grupei. Viso pagal LPK buvo suklasifikuota 86 proc. (106,1 tūkst.) darbo skelbimų, o likusiems nurodytas „Nežinomas LPK“.

CVbankas portalo darbo skelbimų profesijų kategorijų priskyrimo LPK profesijos kategorijų grupei rezultatai:

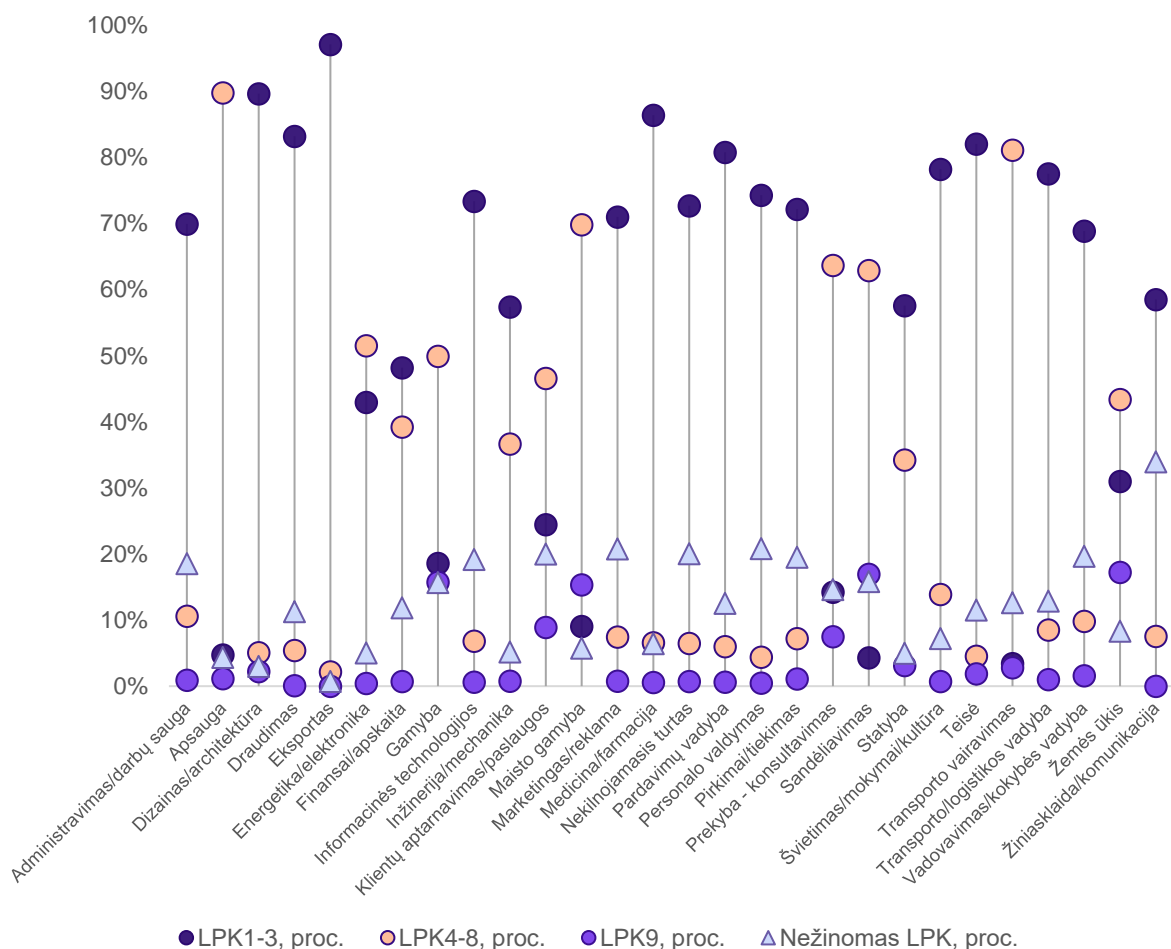
Panašiai kaip ir 2017 – 2018 m., daugiausia darbo skelbimų portale buvo ieškoma gamybos (13 proc. visų skelbimų), prekybos – konsultavimo (12 proc.) ir klientų aptarnavimo/paslaugų (10 proc.) kategorijų darbuotojų.

24 lentelė. CVbankas.lt darbo skelbimų 2021 m. skaičius pagal profesijų kategoriją, dažniausiai nurodomą pareigybės pavadinimą ir priskirtą LPK grupę

Profesijų kategorija	Darbo skelbimų skaičius	Dažniausiai nurodomi pareigybės pavadinimai	Dažniausiai priskirtų LPK-3 pavadinimai
Gamyba	16322 (13%)	Gamybos operatorius (22%), gamybos darbuotojas (16%)	722.Kalviai, įrankininkai ir giminiškų profesijų darbininkai (9%), 932.Nekvalifikuoti apdirbimo pramonės darbininkai
Prekyba - konsultavimas	14599 (12%)	Pardavėjas konsultantas/pardavėjas (51%), kasininkas (14%)	522.Parduotuvių pardavėjai (50%), 933.Nekvalifikuoti transporto ir sandėliavimo darbininkai (6%)
Klientų aptarnavimas/paslaugos	12441 (10%)	Klientų aptarnavimo specialistas/vadybininkas (21%), padavėjas/ barmanas/barista (13%)	513.Padavėjai ir barmenai (13%), 422.Klientų informavimo tarnautojai (11%)
Pardavimų vadyba	8849 (7%)	Pardavimų vadybininkas/vadybininkas (68%), pardavimų projektų vadovas (15%)	243.Pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistai (64%), 242. Administravimo specialistai (5%)
Inžinerija/mechanika	7951 (6%)	Inžinierius (34%), mechanikas/šaltkalvis (22%)	214.Inžinerijos specialistai (išskyrus elektros technologijų inžinierius) (25%), 723.Mašinių mechanikai ir taisytojai (19%)
Finansai/apskaita	7842 (6%)	Buhalteris/apskaitininkas (59%), analitikas (11%)	431.Apskaitos, statistikos ir finansų tarnautojai (37%), 241.Finansų specialistai (32%)
Informacinės technologijos	7826 (6%)	Programuotojas/programinės įrangos kūrėjas (35%), IT srities inžinierius/specialistas (25%)	251.Programinės įrangos ir taikomųjų programų kūrėjai ir analitikai (29%), 252.Duomenų bazių ir tinklų specialistai
Sandėliavimas	7781 (6%)	Sandėlio darbuotojas/sandėlininkas (51%), prekių atrinkėjas/surinkėjas (9%)	432.Materialinių vertybių apskaitos ir transporto tarnautojai (40%), 933.Nekvalifikuoti transporto ir sandėliavimo
Transporto/logistikos vadyba	4693 (4%)	Transporto/ekspedicijos/logistikos vadybininkas (66%), mutinės tarpininkas/deklarantas (5%)	243.Pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistai (59%), 333.Verslo paslaugų agentai (5%)
Statyba	4371 (4%)	Statybos darbų vadovas (38%), montuotojas (11%)	132.Gamybos, gavybos, statybos ir platinimo vadovai (25%), 214.Inžinerijos specialistai (išskyrus elektros technologijų
Transporto vairavimas	3766 (3%)	Vairuotojas (74%), kurjeris (12%)	832.Lengvųjų automobilių, furgonų ir motociklų vairuotojai (39%), 833.Sunkiasvorių sunkvežimių ir autobusų vairuotojai
Administravimas/darbų sauga	3755 (3%)	Administratorius (54%), asistentas (7%)	334.Administravimo ir specialiųjų sričių sekretoriai (48%), 325.Kiti jaunesnieji sveikatos specialistai (4%)
Maisto gamyba	2905 (2%)	Virėjas (44%), kepėjas (15%)	512.Virėjai (47%), 751.Maisto gamintojai ir giminiškų profesijų darbininkai (14%)
Marketingas/reklama	2886 (2%)	Marketingo/rinkodaros projektų vadybininkas/vadovas (52%), Marketingo/rinkodaros specialistas (25%)	243.Pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistai (32%), 216.Architektai, planuotojai, topografai ir dizaineriai (9%)
Personalo valdymas	2786 (2%)	Personalo atrankų specialistas/vadybininkas (50%), personalo vadovas/vadybininkas (30%)	242.Administravimo specialistai (50%), 334.Administravimo ir specialiųjų sričių sekretoriai (5%)
Vadovavimas/kokybės vadyba	2586 (2%)	Vadovas/direktorius (74%), vadybininkas (7%)	112.Įmonių, įstaigų ir organizacijų vadovai (13%) 132.Gamybos, gavybos, statybos ir platinimo vadovai (10%)
Energetika/elektronika	2390 (2%)	Elektrikas/elektromontuotojas (39%), inžinierius (19%)	741.Elektros įrangos įrengėjai ir taisytojai (37%), 215.Elektros technologijų inžinieriai (15%)
Pirkimai/teikimas	1992 (2%)	Pirkimų/teikimo vadybininkas/vadovas (69%), Pirkimų/teikimo specialistas (14%)	332.Pardavimo ir pirkimo agentai ir brokeriai (29%), 243.Pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistai (26%)
Medicina/farmacija	1805 (1%)	Slaugytojas (29%), gydytojas (17%)	222.Slaugos ir akušerijos specialistai (27%), 221.Gydytojai (17%)
Apsauga	1035 (1%)	Apsaugos darbuotojas (80%), kontrolierius (4%)	541. Apsaugos darbuotojai (85%)

Švietimas/mokymai/kultūra	972 (1%)	Mokytojo/auklėtojo padėjėjas (19%), auklėtojas (11%)	234.Pradinio ir ikimokyklinio ugdymo mokytojai (20%), 233.Pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojai (19%)
Draudimas	941 (1%)	Draudimo specialistas/konsultantas (49%), klientų aptarnavimo specialistas (16%)	332.Pardavimo ir pirkimo agentai ir brokeriai (45%), 243.Pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistai (12%)
Teisė	901 (1%)	Teisininkas (70%), pinigų plovimo prevencijos specialistas (6%)	261.Teisės specialistai (71%), 334.Administravimo ir specialųjų sričių sekretoriai (3%)
Dizainas/architektūra	763 (1%)	Dizaineris (57%), architektas (19%)	216.Architektai, planuotojai, topografai ir dizaineriai (77%), 343.Jaunesnieji meno, kultūros ir kulinarijos specialistai (4%)
Nekilnojamasis turtas	399 (<1%)	NT projektu/plėtros vadovas/vadybininkas (43%), nekilnojamojo turto brokeris (20%)	243.Pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistai (23%), 216.Architektai, planuotojai, topografai ir dizaineriai (7%)
Žemės ūkis	371 (<1%)	Operatorius (14%), traktorininkas (11%)	834.Judamųjų įrenginių operatoriai (19%), 213.Gyvosios gamtos mokslų specialistai (14%)
Eksportas	277 (<1%)	Eksporto vadybininkas/vadovas (82%), prekybos vadybininkas (6%)	243.Pardavimo, rinkodaros ir viešųjų ryšių specialistai (72%), 332.Pardavimo ir pirkimo agentai ir brokeriai (14%)
Žiniasklaida/komunikacija	277 (<1%)	Komunikacijos specialistas/vadovas (22%), tekstų kūrėjas/žurnalistas (20%)	264.Autoriai, žurnalistai ir kalbininkai (22%), 122.Pardavimo, rinkodaros ir plėtros vadovai (9%)

67 pav. 2021 m. CVbankas.lt portale patalpintų skelbimų pasiskirstymas pagal CVbankas.lt profesijų kategorijas ir STRATA priskirtą LPK profesijos pagrindinę grupę

Duomenų šaltinis: STRATA

